

Universitätsbibliothek Paderborn

Johannis Trithemii Spanheimensis Primo, Deinde D. Iacobi Maioris Apvd Herbipolin Abbatis, viri suo aeuo doctiss. ... Partis Opera Historica, Qvotqvot hactenus reperiri potuerunt, omnia

Partim E Vetvstis Fvgientibusque editionibus reuocata, & ad fidem
Archetyporum castigata; partim ex manuscriptis nunc primùm edita ;
Qvorvm Catalogvm Aversa pagina exhibet

Johannis Trithemii Spanheimensis Primo, Deinde D. Iacobi Maioris Apvd
Herbipolin Abbatis, viri suo æuo doctiss. Primae Partis Opera Historica,
Qvotqvot hactenus reperiri potuerunt, omnia

Trithemius, Johannes

Francofvrti, 1601

Ioannis Trithemii Abbatis Divi Iacobi Vvircipvrgensis, Ordinis Sancti
Benedicti, Breviarivm Primi Volvminis Annalivm Svorvm Foeliciter incipit.

urn:nbn:de:0128-1-17297

Epitome primi voluminis annalium.

Hunibaldi dux Francorum Historiographus.

Primi sex libri annos continent DCC.L.

Secundi sex libri annos habent DCC.CXII. Vltimi sex libri annos continent C. quatuor.

Itaq; primi voluminis annalium nostrorum epitomen, compendiu siue Breuiarium ex certa mentis nostrae consideratione scriptum, monemus lectorem, ne prius carpat opus, quam prudenter examinet. Temerarii hominis indicium est manifestum, iudicare quod nesciat, & scire neminem posse, quod ipse forsitan ignorat. Scio multos de origine Francorum & varie & diuersa scripsisse, quorum nonnulli gentem contendunt indigenam, caeteri vero nescio de qua Sicambrorum vrbe aduentitiam. Quorum diuersas opinionones neminem posse vel discernere vel concordare credimus, quem Hunibaldi compilatio non illustrat. Is etenim solidus Francorum historiographus claruit in humanis Clodouei regis, quem sanctus Remigius praeful Romanorum baptizauit, temporibus, anno dominicae natiuitatis quingentesimo; & scripsit post Doracum philosophum, Wasthaldum historicum, & alios plures rerum gestarum antiquissimos scriptores in sine opus, quod in libros decem & octo distinxit. In sex primis, gentis Francorum primam dedit originem ab excidio Troiano vsque ad mortem Antenoris regis; quem Scanziani, Gothi, Suecique siue Suedi, circa Danubij ostia interfecerunt, anno videlicet ante Christi natiuitatem quadringentesimo quadagesimo. In aliis vero sex libris, tempus complectitur ab interitu regis Antenoris memorati, vsque ad Faramundum regem Francorum, secundi ordinis quadagesimum tertium. A Faramundo reliqui sex libri continentur vsque ad vltimum annum Clodouei primi ex regibus Francorum christiani, qui obiit anno dominicae natiuitatis quingentesimo quartodecimo. Et quia de omnibus his in primo volumine annalium nostrorum latius scripsimus, ratio nominis Breuiarij postulat, vt tific breuitati studeamus. Finis adest Proemij.

IOANNIS TRITHEMII ABBATIS DIVI IACOBI VVIRCI PVRGENSIS, ORDINIS SANCTI BENEDICTI, BREVIARIVM PRIMI VOLUMINIS ANNALIVM SVORVM FOELICITER incipit.

Bellum Fraecorum Scythiarum Gothicum. Antenor rex a Gothicis perimitur, Anno ante Christi natiuitate. cccc.xl.

ANN o siquidem ante natiuitatem domini, & saluatoris nostri Iesu Christi ex Maria semper intacta virgine quadringentesimo quadagesimo, sedentibus ad Scythiae fines maritimos, haud procul ab hostiis Danubij, populis, qui postea Franci sunt dicti, antea vero Scythia, sed antierius Troiani, dominabatur Antenor rex, contra quem gens ferocissima, & sine numero numerosa, de insulis Scanzianis, quae nunc Gothicae nuncupantur, egressa, populum eius crebra incurfione contriuit, arma conferens armis, & manibus manus Antenor, & nunc victus, nunc victor, postremo fuit a Gothicis in bello cum multis suorum occisus, anno praenotato, ante Christi natiuitatem, vt diximus, cccc.xl. cui filius eius Marcomir in regno successit.

PRIMVS REX.

Marcomir primus in Germania regnat anno 28.

MARCOMIRVS Antenoris regis perempti maior natu filius, post patrem substitutus, regnauit octo & viginti annis: cepitque eodem pene anno, quo pater fuit occisus. Vir erat magnanimus, fortis, audax, & bellicosus, qui necem patris in Gothos viciniore crebris incurfionibus vindicauit, quanquam Gothicis & numero pugnantium, & viribus, longe videretur inferior. Anno praeterea regni sui quarto, cum primoribus regni consilium habuit, quemadmodum aut Gothi arcerentur a regno, aut si hoc fieri non posset, alio modo prouideretur genti, ne periret.

Consilium Francorum de transmigracione in Germaniam. Responsum Iouis petrus per sacerdotem. Iouis vaticinium sacerdotis in templo.

Complacuit postremo cunctis, qui recte sapiebant, eo quod tam immensa multitudini Gothorum nequaquam possent resistere, sedes deorum nutu mutare. Conuocatis igitur deorum suorum ministris, quo versus iuberent eundum, a numinibus sciscitarentur, maiores praeeperunt. Parantur officia vaticiniis apta, sacrificia offeruntur infernalibus euocandis arte composita, stat in medio furens ante Iouis aram sacerdos, caput distorquet, carmina sub murmure profert, dentibus arcte stridet, curuatis praeter ordinem digitis brachia cum manibus tortuat, vibrat, ac volitans instar recuruat, sano videnti, stulto & infano similior videndus quam homini. Euocatum postremo carmine numem, praecati vaticinium Menoloporepedit, & sic orsus fulminabat: Marcomir Iouis princeps, te numen iubet esse tranquillum, nec formidare casus itineris longi, quod tendis in occasum post fratres ad ostia Rbeni, quo dorsum tenet Brutus,

Brutus, faciem Troiae, cum Romanos preparatas celeriter percipit. Eadem nocte Marcum murmure, quam vaticinatum strum, ratificauit auctoritatem, quo soboles multiplex. Numen triceps Marcum prognosticon, discere. Primum, caput fuit Bufonum si expansis alis desuper staret: dicitur aquila: calcabit simul & occidet bufonem, & alter bellis & alio bufonem semine vinculum. His leoninum phantasma monstrum triceps in honore sed coronati aureo diademate stridulaque voce submurmurantis are mares, atque summi quid gentis regis Marcomirum stram confirmat imaginis triformis hinc varium & latitudino regnantis, qui neque contra, hinc quatuor: & ultra ante conuicta leoni & bufonem disparuit. Marcomirus rex, quod Deus est patrius, a rex, qui te cepulo tuo & regibus qui nascere vas leonis versus occidentem. antiqua Troianorum stirpe pro & fractis ramis in caelestis regionibus superbia vnicuique sum mundum accidentem: & habitabitis inter enim, quod inter gentem tuam gladio cadent occisi. Post multam terram bufonis, & possidebunt leonem, flumine occidentali, & aquila cum nationibus multas post generationem tertiam, dicitur. Marcomirus igitur recepit, iussitque abire. Postea sedes edito publico monacho Germaniam, qui & ipsi ex tenuis in aliquo terra sua atrox Saxones facilem praeuocare hominis adicientes, vt viderent quam Scythia fratribus cognaculum ponere peroptaret. DE ADVENTU S. PARTIS CISTERNANAS, cum regibus cambri, & vltima generatio Anno igitur ante Christi natiuitatem fuit regis Marcomiri annus.

Brutus, faciem Troes, exul Romphaea quietus. Vterque tibi natura frater est & gente fidelis amicus. Ite preparatus celeris cursu percipite sedes, numine patris tertium dilatandas in orbem.

Eadem nocte Marcomirus rex incantatione patria numen vocauit, præcinnendo murmure, quam vaticinantiem à sagacitate nominauerunt Alirunam, comparauit monstrum, ratificauit auctoritate Sybilli vaticinium sacerdotis, & iussit illico traducere gentem, quo soboles multiplicata nimium præsignante visione maneret fortior in aeternum.

Numen triceps Marcomir astare conspexit, & vniuscuiusque capitis singulare audiuit prognosticon, discretumque vidit diadema, vnicuique super eminare impositum. Primum, caput fuit Bufonis: secundum vero, Leonis: & tertium, Aquilæ in forma qua-

10 si expansis alis desuper stantis: & dexterâ, leonem: sinistrâ, bufonem fouendo contingentis: dixitque aquila: *Tuas Marcomir progenies, & caput meum subiiciet sibi: Leonem concutabit simul & occidet bufonem.* Et ipse bufo subiicit: *Non me, quod apparo sedus, rex pulcher aspèrandum ducas, est rebus species mea conueniens & forma futuris. Me primum extinguet generatio tua procul: post hæc, leonem seruabit ense capituum: cuius ore quod amplius refiat, audire curato.* Leoninum postea caput Marcomiro regi dixit: *Hospes in mea, fortissime rex, cum gente tua venture, cito bufonem vincte labore, cum tempore multo, tunc mea tuis cedent iura passim, & vltro bellis & astu. Postea me dextrum coronabit Aquila vicium, habens à sinistris tuo bufonem semino vinculum. Quod vero postea futurum erit, nostra tibi conuincit monstrat.*

His leoninum phantasma prolatis, tria in vnum subito capita sunt conuersa, stabatque

20 monstrum triceps in hominis imaginem transformatum, nec simplicis à conditione, sed coronati aureo diademate regis, in sinistra sceptrum renentis, & in dextera gladium, stridulaque voce submurmurans, sermone Scythico dicebat: *Aliruna carminibus edocla suscitare manes, atque summos ex caelo deponere deos, & responsa tuis serans præcantationibus, audi quid genti regis Marcomiri prænunciamus esse futurum: & intellige, ne frustra loquamur. Vt nostram confirmat imaginis transformatio formam, & facit certam hæc ipsa vaticini vocem, sic genti futurum huic varium & latum promittitur regnum, quod variabit tempus longum, & generis multitudinem regnantis, ut neque vnum sit semper, neque permulta diuisum. Nunc vnum, tunc duo, nunc tria, tunc quatuor: & vltro, nunc recit in vnum, postremo stabit in duo diuisum, cum Aquila fuerit amice coniuncta leoni, & bufo sinistram tenuerit insidians aquilæ partem. His omnibus dictis visio*

30 disparuit.

Marcomirus rex, quæ esset vaticinij significatio, ab Aliruna requisit. Cui illa dixit:

40 *Dens est patrius, o rex, qui te comitatur & gentem tuam, cuius informatus prædictionibus, futura populo tuo & regibus qui nascuntur ex te: hinc quantocius tibi noueris esse migrandum ad vltimas terras leonis versus occidentem. Leo autem populum designat, qui ab ista parte Iberi fluminis habitat, antiqua Troianorum stirpe procreatus. Ab alia vero parte fluminis gens moratur bufonis, amplâ & fructiferam incolens regionem. Alia gens tertia, qua per aquilam designatur sunt Romani, quorum superbia vniuersum mundum suo subicere dominio laborat. Tu ergo vade cum populo tuo versus occidentem: & habitabis inter duas illas gentes leonis & bufonis, inter mare & Rhenum. Futurum est enim, quod inter gentem tuam & gentem bufonis gerentur prælia multa, & plures ab vtraque parte*

50 *gladio cadent occisi. Post multos vero annos tandem semen tuum & gens tua capient armis omnem terram bufonis, & possidebant eam pluribus annis bufone occiso. Deinde sibi etiam subiicient terram leonis, flumine occidentali, usque ad magnum flumen orientale multarum gentium. Et postremo regnum aquila cum nationibus multis possidebunt, eritque vnum rex plurium regnorum de semine tuo, donec post generationem tertiam, diuisione vnum confundetur.*

Marcomirus igitur rex, Alirunâ copiose remunerata, silentium arcana vt seruet precepit, iussitque abire. Postera die conuocatis iterum ad se proceribus, laudat consilium, & sedes edicto publico monet omnino transferendas. Missa itaque legatione ad Saxones in Germaniam, qui & ipsi ex Troianis procreati memorantur, eos rogabant vt fratres, quatenus in aliquo terre suæ angulo sedes manendi Scythias concederent. Quorum petitioni

60 Saxones facilem præbuere consensum, promittentes illis se daturos optimas sedes, nihilominus adicientes, vt venire quantocius festinarent. Vrgebat Saxones causâ, propter quam Scythias fratribus concesserit libenter, vt pote quos inter se & Gallos murum, & propugnaculum ponere peroptabant.

DE ADVENTU SCYTHARVM IN FINES GERMANIÆ AD partes cisrhenanas, cum rege suo Marcomiro, qui primo fuerunt Troiani: deinde Scythæ, postea Siscambri, & vltima generatione nuncupati sunt Franci.

Anno igitur ante Christi natiuitatem quadringentesimo tricesimo tertio, qui fuit regis Marcomiri annus intrans septimus, circa medium mensis Hecatobæonis, quem

Romphaea, Saxones: Brutus, deo signat Angles. Aliruna, id est, saga mulier. Numen monstrum triceps apparuit.

Verba bufonis, id est, Galia ad regem. Galia desinat primo superantia. Germani, designat locum vinctum.

Mentis ab Aliruna visio interpretatio.

Regni Francorum Saxonia mutatio.

Aliruna Gotibus mulier est saga. Per Leonem Saxones, per bufonem Galii. Terra bufonis Gallia, Leo Germanica.

Vaticinium de vltima Francorum. Quod Franci Romanos essent superaturi.

Legatio Francorum mittitur ad Saxones. Saxones libenter admittunt Troianis fratres.

Francorum introitus primus in fines Saxonie.

Trithemij

Opera historica

4 nos **Aprilem** vocamus, rex ipse Marcomir cum Sunnone, Panthenore, & Priamo, fratribus suis, ducibus relictis vltra Danubium & mare, Scythia finibus longoque itinere versus Aquilonem gyranter: ac deinde contra regionem Theutonum viam delectentes, ad occasum transmigrationem suam cum vniuerso populo regni, vxoribus, liberis, omni- que suppellectile, magno labore, difficilem & diurnam in ceperunt.

Numerus Francorum Sententium 17598. pugnantium: Ducei Francorum sub rege. 23.

Fuerunt autem virorum præter mulieres & paruulos, centum septuaginta quinque millia, sexcenti quinquaginta octo ad bellum promptissimi: & principum nomina qui cum Marcomiro erant, & de prosapia eius descenderant, Nicanor dux, patruus Marcomiri regis: Sunno, Panthenor, & Priamus, fratres Marcomiri, dicti iam regis: Helenus dux, Antenor dux, Menander dux, Edrasius dux, Gethenus dux, Priamus dux, Marenus dux, Ermon dux, Nicanor dux, Pyndari dux, Helam dux, Marcomir dux, Colam dux, Masan dux, Antenor dux, Ancrasius dux, Bengoth dux, Calomer dux, Rodanus dux, Malda dux, Kylā dux, Solas dux, Colo dux, Bremus dux, Sunno dux, Melanus dux, Nicamor dux, Thaphon dux, Salon dux, & Meodarus dux.

Numerus totius populi Francoru sub rege 4993 60.

Erat autem numerus totius populi, Hunibaldo testante, hominum, virorum, mulierum simul & paruulorum vtriusque sexus, quadringenta octogintanouem millia, trecenti sexaginta, præter seruos & famulantes. Quas vero difficultates in itinere habuerint, quæ bella cum obfistentibus sibi populis gesserint, quantaque pericula vel inciderint, vel euaserint, si quis ad plenum scire desiderat, memoratum scriptorem legat in libro historiarum gentis Francorum, cuius initia sicuti sunt miranda, sic mihi videntur (salua pace iudicantium melius) in pluribus esse fabulosa.

Venientes in Germaniam Franci et suscipiuntur à Saxonijs. Prima Fræcorum sedes in Germania. Hollandiæ Franci de uastantes capiunt.

Tandem post multos labores, & difficultates innumerabiles, rex Marcomirus, cum ducibus suis, & vniuerso populo, venit in Germaniam, & à Saxonibus, tanquam fratres amice suscepti sunt, optataque inter ipsos & Rhenum sedes acceperunt, eam videlicet prouinciam in qua hodie commorantes nominantur Frisij occidentales, Gelrenses quoque & Hollandi: circa eam videlicet plagam, vbi tribus ostijs Rhenus influit mare: quanquam eos sedes angustiores primo susceperint, quas breui tempore viribus & armis occidentorsum fecerant latiores.

Anno siquidem regni sui vicefimo, rex Marcomirus iniuriâ lacessitus à Gallis Trāf-rhenanis, contraxit exercitum, & flumine transmissis eam terram quæ infulis Rheni conclusa, maritima proxima, expulsis habitatoribus suo dominio subiecit, eamque Sunnoni fratri suo tuendam commendauit. & qui illam inhabitarent, & colerent, de sua gente nauigio populos introduxit.

Prima Fræcorum irruptione in Galliam.

Sed Gallis moleste ferentibus irruptionem nouæ gentis aduentitiæ, in fines Hollandinorum, & eam variis temptamentis irritantibus, rex Marcomirus anno regni sui vicefimo quarto, magno contracto exercitu tam suorum quam Saxonum, nauigio Rhenum transiit, Galliam occidentalem intrauit, & omnia ferro deuastrans & igne, vsque ad Mosam peruenit. Multa deinceps cum Gallis prælia gessit, victor vbiq; triumphans, eratque nomen eius cunctis formidabile Gallicanis, & omnes Marcomirum audientes timebant. Cum Britonibus insulam habitantibus, foedus contraxit.

Annis 900. Francicum Gallis pugnant. Hos Franci populos sibi subiugarunt.

Ab illo tempore per annos ferme nongentos, gentis memorata Scytharum reges, ab in festandis Romanis & Gallis nunquam cessauerunt, interdum victi, sæpius etiam victores, quousque tandem non solum totam Galliam: sed Alemāniam quoque omnem, Sueuiam, Bauariam, Burgundiam, Longobardiam, Italiam, Sclauoniam, Doringiam, Austriam, Saxoniam, Theutones, Cymbros, Danos, Cifthenanos, Mofellanos, Treuerenses, Metenses, Aufrasioque, Leodienfes, Morinos, Tornacos, Tungros, Mofanos, Atrebatēs, Colonienfes, Moguntinos, Vangiones, Nemetes, Argentoratos, Heluctios, Rauracos, & Boemos, Sorabosque cum Hispanis, & Germanis vniuersis, ac pene totam Europam in suam potestatem armis coegerunt.

Walthaldus hic Fræcorum, Scytharum, sicuti historid.

Post hæc Marcomirus rex, anno regni sui vicefimo octauo completo moritur, anno videlicet ante Christi natiuitatē. cccc. xli. ab introitu gētis in Saxoniam fines ad Rhenū anno xxxi. Reliquit autē tres filios duces, Antenorem, Priamū, Nicanorem, & filias duodecim.

Vsq; in hunc annum Walthald Scythæ, siue Sicamber, patrio sermone, historiarū opus gentis suæ deduxit, per annos plus minus d. c. c. lvi. ab excidio incipiens Troiano, in quo varias generis sui mansiones describit, & sedes, duces quoque & bella, reges & corū gesta diuersa per ordinem. Post quem Hunnibald Francus ex carminibus & scriptis Elaminum, gentis Francorū continuauit historiam per annos. d. ccc. xxvi. vsq; ad ultimū regis Clodouei annū, qui primus ex regibus Francorum fidem Christi suscepit, à sancto Remigio baptizatus, anno domini cccc. xcix.

SECVN-

Antenor regis M
agno, post patrem regni
qui Saxonum amicitiam
manis & Gallis prælia trium
tres eius, cum reliquis du
Gallis molestias intuleru
summa cum fidelitate sen
primum vt filium, veneraba

10 Vxorem habuit rex
nia: Hæc fuit mulier super
consilio rex & principes F
consequenter obtemperare
reddidit cultiores, vrbes &
tuit, sinum serere, canapu
xere & aptare mulieribus
pontificem & Alirunam e

20 Cumque mulierem
in proverbium venit, vt qu
loquentē audirent, quasi
Camber. Quod eorū lingu
prudētiam? Ita cum tēp
uerbium & nomē si & Ca

Mortuam vero post
mortiam eius regum proce
ui cognati dicebantur à Sa
me quadringentos, donec
nuncupati sunt Franci, vsq;

30 Interim vero quod
menis, Armeni: cum Scyt
liis frequenter aliud nomen
crebro cum sedibus muta

Anno Antenoris du
Marcomirum & Hæctorē
Rheni fuit submersus: iun
nabat. Reliquit & alios qu
computantur inter duces,
xore superstitibus, filios seq
tulit regina, ne regnum cor

40 Priamus autem frate
regione mari finitima, qua
ante Christi natiuitatem tr
suo nomine Grīningen n
Grunus, à quo etiam popu

Antenor autem post
nica vero natiuitatis, c c
proficientes, iussu reginæ

50 P R I A M V S regis Ante
per Sicambros, qui post
bricus populus sermone p
rum confinibus morabant
cum es vocabula, quæ Gra
lingue Theutonice siue C
que habet notitiam. Nec
pe, & vsu tandem peruenit

Anno Priami regis se
nis, de quo supra dictum est

SECUNDVS.

ANTE NOR regis Marcomiri senior natu filius, eodem anno sublimatus in regno, post patrem regnavit annis triginta, & maximo in honore apud suos est habitus, qui Saxonum amicitiam firmissimam sibi comparavit, quorum auxilio multa cum Romanis & Gallis praelia triumphator commisit. Adiuuabant eum Priamus & Nicanor fratres eius, cum reliquis ducibus continuatione fideli, qui flumine transmissi, plures saepe Gallis molestias intulerunt. Sunno quoque, patruus regis, cum filiis suis ipsi Antenori summa cum fidelitate semper adhæsit in omnibus, ipsumque erudiuit in regimine proprium ut filium, venerabaturque nihilominus ut dominum.

Vxorem habuit rex Antenor nomine Cambra, quæ filia erat Belini regis Britannia. Hæc fuit mulier super totius regni filias speciosissima, tantæque prudentiæ, ut eius consilio rex & principes Francorum, non secus ac numinis cuiusdam in cunctis semper consueverit obtemperare. Mores gentis nimium Scythica feritate rudes adhuc, legibus reddidit cultiores, vrbes & castella proceres ædificare docuit. Iam ibi frontis cultum instituit, linum serere, canapumque terræ committere, atque in vestem vsuque varium texere & aptare mulieribus scientiam dedit, leges composuit, ius dixit, vatem se Dianaque pontificem & Alirunam exhibuit.

Cumque mulierem sexu, regem vero ac sacerdotem gereret animo, Saxonibus à risu in proverbum venit, ut quoties quempiam præter solitum prudentius aliquid gestientem aut loquentem audirent, quasi volentem imitari prudentiam Cæbræ, inerepantes dicebant: *Eccc Camber*. Quod eorum lingua sic dicitur: *Si Camber*, quasi dicerent. Num & tu Cambrae calles prudentiam? Ita cum tempore inolevit proverbium, quod nouissimæ dictiones duæ, hoc est, aduerbium & nomen *Si & Camber*, vnum reddidere vocabulum, quod totum, facit Sicambrium.

Mortuam vero post annos plures reginam, Sicambri retulerunt inter deas, & in memoriam eius regum procerumque decreto, qui prius Nouimagi, id est, *Neumage*, quasi noui cognati dicebantur à Saxonibus amicis, deinceps vocabantur Sicambri, per annos ferme quadringentos, donec tandem à Franco rege quodam suo (quemadmodum dicemus) nuncupati sunt Franci, vsque in præsentem diem, licet cum admixtione gentium.

Interim vero quod fuerunt cum suis Troianis, etiam dicti sunt Troiani: cum Armenis, Armeni: cum Scythis, Scythæ: cum Germanis, Germani: cum Gallis, Galli: & ab aliis frequenter aliud nomen consecuti, mores, linguam, idioma loquelæ, & vocabulum crebro cum sedibus mutauerunt.

Anno Antenoris duodecimo, patruus eius Sunno moritur, duos relinquit filios, Marcomirum & Hectorem, quorum primus postea cum equo super glaciem cursitans, in Rheno fuit submersus: iunior vero, ducatum patris in Hollandia sub regis imperio gubernabat. Reliquit & alios quatuor filios, ex quatuor aliis concubinis procreatos, qui non computantur inter duces, lege Sicambrorum verante, quæ interdixit liberis de prima vxore superstitibus, filios sequentium principes vel esse vel nominari, quam legem Cambra tulit regina, ne regnum confunderetur.

Priamus autem frater Antenor regis, ducatum tenuit apud Grunces, in ea videlicet regione mari finitima, quæ nunc dicitur Frisia, in qua oppidum Priami filius & dux, anno ante Christi natiuitatem trecentesimo septuagesimo septimo condidit nouum, quod ex suo nomine *Grünningen* nuncupatur vsque in præsentem diem. Erat enim duci nomen Grunus, à quo etiam populi (quamuis origine Franci) ad tempus dicti sunt Grunces.

Antenor autem post multa fortiter gesta, moritur anno regni sui tricesimo: dominicæ vero natiuitatis, CCC. LXXXII. quem Sicambri, more gentilitio, ingenti pompa prosequentes, iussu reginæ in deos retulerunt.

TERTIVS.

PRIAMVS regis Antenor ex Cambra regina vnicus filius, post patrem regnavit super Sicambros, qui postea Franci sunt dicti, annis sex & viginti, cuius tempore Sicambrius populus sermonis patri paulatim cæpit obliuisci, & Saxonum uti lingua, in quorum confinibus morabantur. Remanserunt nihilominus ex vsu veteris sermonis plura cum eis vocabula, quæ Græcam resonare originem potius videntur, quam proprietatem linguæ Theutonicæ siue Germanorum, quod facile discernet, qui plenam linguæ vtriusque habet notitiam. Nec subita fuit prisca sermonis in gente mutatio, quæ tempore cæpit, & vsu tandem peruenit in naturam.

Anno Priami regis sexto, mortuus est Marcomir dux, qui nepos fuit primi Sunnonis, de quo supra dictum est, quod cum aliis ducibus gentem perduxerit in Germaniam.

*Antenor Sicambri an-
no regna-
uit 30.*

*Francorum
duces cum
rege bellico-
sissimi.*

*Sicambri
sunt dicti
ab hac regi-
na populi.
Cambra
mores gen-
tis sua com-
posuit.*

*Causa no-
minis Sicā-
brici unde
deducta sit.
Sicamber
nomen est
compositum.*

*Sicambri
prius dicti
fuerunt
Neomagi.
Francus
rex.*

*Franci no-
men cum
sedibus mu-
tauerunt.*

*Sunno dux
patruus re-
gis mortuus.*

*Grünningen
Frisia oppi-
dum con-
struitur.
Grunus
dux Frisia
frater regis
Francorum.*

*Priamus re-
gnauit an-
nis 26.
Sicambri
lingua Ger-
manorum
vix cæpe-
runt.*

Trithemii

Opera
historica

Theocalus Sicambro- rum ponti- fex & his- toriographus. Sacra Graeco perage- bantur ser- mone.
Hic inter multos liberos, filium habuit vnum, nomine Theocalum, virum in omni sapi- entia Græcorum, Scytharum, & Germanorum præstantissimum, quæ Sicambri magnum Iouis pontificæ constituerunt: & erat illis antistes, parens, augur, & vates. Vtebantur autem sacerdotes Græco sermone in sacris multo tempore, nec alterius linguæ commixtionem admitterent. Tempora deorū vsq; ad illud tempus nō habuerunt, sed immolabant numi- nibus suis sub certis frōdosis arborib⁹, quas iudicio præcedente sacerdotes cōsecrauerant.

Neomagi & Neomagi prima con- struio.

Anno igitur Priami regis Francorum octauo, Cambra eius matre & regina, Theo- calo pontifice iubentibus, vrbes duas construxerunt Sicambri inter ostia Rheni, quarum al- teram Neopagum: alteram vero Neomagum, in memoriam aduentus nominis sui, ap- pellarunt. In his duabus ciuitatibus, & in Neopago præcipue, regis Francorum residentia 10 multo tempore fuit.

Iouis tem- plum Fran- ces costru- unt Neo- magi. Gestu- rum Fran- corum scri- psit Vates.

Templum quoque in eadem vrbe Neomago Ioui constituerunt magnum atque fortissimum, in quo Theocalus pontifex cum sacerdotibus habitans, filios principū atq; nobilium in moribus & scientia instituit, vaticinia populo dixit, regum fortiter acta car- minibus scripsit, quæ iuuetus memoriter discere compulsā, diebus festis canere in templo consuevit. Certis tamen anni temporibus, non in vrbe, sed in solitudine, commora- bantur sacerdotes, quibus & cibus erat parcus, & ingenij exercitatio ad discendum cursus astrorum, carminaque & veterum historias continua.

Rex autem Priamus, post incursiones multas cum Gallis habitas post prælia & vi- ctorias tandem moritur, anno regni sui vicesimo sexto, ante Christi ex virgine Maria na- tiuitatem ann. CCC. LVI. plures de quatuor vxoribus, quas simul & semel habuerat, relin- quens filios & filias. 20

Q V A R T V S.

Helenus re- gnauit an- nis 19.

Helenus Priami regis maior natu filius, patri succedens, apud Sicambros regna- uit annis decem & nouem, homo seuerus in hostes: quorum infantes quoties capere potuit, Palladi & aliis dæmonibus immolauit. In gentem vero propriam non fuit crude- lis, sed mansuetus, & valde humanus, nemini grauis, aut molestus, & propterea gratus om- nibus.

Bellum sit inter Fran- ces & Gal- licanos. Rex Meri- norum à Francis occiditur.

Anno regni sui primo bellum habuit cū Gallis Transmosanis & Tūgris, in quo plus- quam sedecim millia hostium prostrauit, & reliquos in fugam conuertit. Primogenitum 30 quoque regis Morinorum, nomine Gaedonem, propria manu occidit, & magnam terræ partem vitra Mosam suo dominio subiecit, quam suis ducibus tuendam commendauit. Sæpenumero deinceps cum Gallis vario Marte pugnavit, nunc victor, tunc victus: de cuius præliis & gestis, in primo volumine annalium plura scripsimus.

Tandem post multa fortiter gesta cum Gallicanis, aliique per circuitum hostibus, Helenus Sicambrorum rex moritur, anno regni sui XIX. ante natiuitatem domini & sal- uatoris nostri Iesu Christi. CCC. XXVII.

Q V I N T V S.

Diocles re- gnauit an- nis 39.

DIOCLEUS Heleni regis natu senior filius, post patrem regnavit annis, XXXIX. ho- mo statura corporis procerus, moribus asper, & nimia maturitate seuerus, audax, for- tis, & bellicosissimus, qui multa prælia gessit. 40

Gothi Saxo- num fines deuastant. Germani reges quin- que cum 25000 mil- libus viro- rum.

Anno regni eius duodecimo, egressa est multitudo gentis Gothorum de insulis Scā- zianis, quæ nunc Gothicæ dicuntur, & Saxonum finibus infusa, grauiissimam cœpit exer- cere deuastationem, ferro & igne consumens quicquid potuit inuenire. Contra hanc sa- niissimam gentem, quæ nemini parcere consuevit, processerunt ad bellum quinque reges, videlicet, rex Saxonum, rex Doringorum, rex Theutonum, rex Rugiorum, & Diocles ipse Sicambrorum cum principibus, ducibus, & pugnatoribus multis, quorum numerabatur exercitus ducentorum sexaginta millia virorum.

Gothorum centum millia peri- muntur. Saxonum Significan- que millia perimuntur.

Bellum agitur, cum hostibus committitur atrox pugna, in quo cæsa ferebantur de 50 Gothorum exercitu, plusquam centum millia pugnatorum. Ex parte vero quinque regū, viginti quinque millia ceciderunt, inter quos Heriman quoque rex Doringorum occu- buit. At Saxones victoriā potiti, spolia hostium inter socios æqua lance diuiserunt, fugatiff- que hostibus procul, reges in sua reuerfi sunt.

Galli Fran- cia bellum mouent, ce- rum rege pro: ul ab- sente.

Interea cum intellexissent Galli trans Mosam habitantes, q rex Diocles cum exer- citu exiisset de patria, congregati sunt in multitudine magna, & contra Sicābros moue- re bellū festinabant. Quod Sicambroū duces, quibus regio commissa fuerat, cum per ex- ploratores didicissent, congregauerunt omnem relicta militiæ gentis exercitum, quem ductum 10

ductum aduersus hostem, rum, tertiam vero ad infid- prodentes aciem Galli turhati sunt: sed tempus no- minus ad pugnam.

Mox enim vt Galli Sica- ciem vnam aduersus hos: Neomagi circumgranta- ter ab vtraque parte certar- 10 ex in sidijs prorumpunt Sic- lus fugæ locus pateret fugæ- clusi, vt pecora truci dantu- ginta octo ipsorum millib- ficio, fuga saluati euaserint- cum quatuor fere millibu- cambris.

Diocles autem rex cum- vix interim fuit annus, in- Moritur tandem anno- 20 tuor ex regina filios, Helen- plures habuit filios.

HELENVS Maior nat- quatuordecim: homi- tempore Galli pluries irru- Contra quos fratres ipsius- Marte pugnantes, aliquan- bat ociosus inter cōcubin- tus, ad pacem solidus, & a- 30 Anno igitur regni eius- gum proceres regni, cum c- regno deposuerunt, tanq- mini. CC. LXXXIII.

BASANVS Junior Dio- regno, communi duc- cambrorum, regnavit ann- dax, & nimium bellicosus.

Hunc Sicambri mortue- pter magnitudinem prude- In tanta eum Sicambri hab- gios, sed etiam pene diuine- sine in paruo id fuerit, siue i- mus enim fuit aestimatiōni- pergebat, funem sibi præfer- adeo seruatē tenaciter conti- licui parceret, qui vel mod-

Filiū habebat nomine- ad mortem, secundum lege- 50 terrogantibus, pater respon- matre consentientibus decre- Basani regis animum desecere- ro pater dixit ad filium: Non- suum, capite truncavit propria-

Eo tempore Sicambri reg- lus inter eos magni aut paru- mebat. Vnde sacer dotes deo- vo adant. Vulgus autem Th-

ductum aduersus hostem, in tres partes diuiserunt: quarum duas in acies singulas ordina-
runt, tertiam vero ad insidiarum latibula posuerunt. Appropinquantes autem vnamque
producentes aciem Galli, cum viderent Sicambros ex aduerso venientes cum duabus,
turbati sunt: sed tempus non erat copias alter ordinandi, festinantibus aduersarijs com-
minus ad pugnam.

Mox enim vt Galli Sicambri in prospectum venerunt, impatientes mora Sicambri, a-
ciem vnam aduersus hostium cuncum direxerunt. Incepto iam praelio, aciem secundam
Neomagi circumgyrantes in hostes à latere, ordinem eorum confuderunt. Et cum acriter
ab vtraque parte certaretur, iam que Gallorum exercitus inclinaretur ad fugam, subito
10 ex insidijs prorumpunt Sicambri, & imperu facto, Gallos inter se habuere conclusos, vt nul-
lus fuga locus pateret fugere paratis. In medio itaque Sicambrorum Galli miserabiles cō-
clusi, vt pecora trucidantur in mortem, tantamque acceperunt stragem, quod de octo-
ginta octo ipsorum millibus, qui ad bellum conuenerant, vix decem millia, noctis bene-
ficio, fuga saluati euaserunt. Ex Sicambri Marcomir dux, Helenus dux, Antenor dux,
cum quatuor fere millibus occubuerunt. Victoria tamen cum spolijs hostium cessit Si-
cambri.

Diocles autem rex cunctis diebus regni sui cum Gallis in contentione fortiter stetit, &
vix interim fuit annus, in quo non molestaret eos incurfione aliqua vel praelio.

Moritur tandem anno regni sui xxxix. ante natiuitatem domini, c c, xcviij. Qua-
tuor ex regina filios, Helenum, Priamum, Nicanorem, & Basanum: de alijs vero vxoribus,
20 plures habuit filios,

S E X T V S.

HELENUS Maior natu Dioclis memorati regis filius, patri succedens, regnauit annis
quatuordecim: homo iners, lasciuus, & nulli⁹ virtutis operatione memorabilis, cuius
tempore Galli pluries irruptione facta, Sicambri non paucas inquietudines susceperunt.
Contra quos fratres ipsius cum proceribus regni sepius produxerunt exercitum, varioque
marte pugnantes, aliquando victi, aliquando victores extiterunt. Rex autem domi sede-
bat ociosus inter cōcubinarum cœtus, libidine diffluens, nec regno utilis, nec populo gra-
tus, ad pacem stolidus, & ad bellum ineptus.

30 Anno igitur regni eius necdum impleto quartodecimo, conuenientes apud Neopa-
gum proceres regni, cum omni militia exercitus, communi vniuersorum decreto ipsum
à regno deposuerunt, tanquam inutilem, & genti nocium. Anno ante natiuitatem do-
mini. cc. lxxxiij.

S E P T I M V S.

BASANUS Iunior Dioclis supradicti regis filius, post depositionem fratris sui Heleni à
regno, communi ducum, procerum, ac militum electione sublimatus in regnum Si-
cambrorum, regnauit annis triginta sex. vir in generatione sua prudentissimus, fortis, au-
dax, & nimium bellicosus.

Hunc Sicambri mortuo Theocalo summum Iouis constituere pontificem, quem pro-
40 pter magnitudinem prudentia, resque magnifice gestas ab eo, magnum dixere Basanum.
In tanta eum Sicambri habuerunt reuerentia, vt illi honores exhiberent non modo re-
gios, sed etiam pene diuinis. Eius præceptis impune contradicere nemini licuit vnquam,
siue in paruo id fuerit, siue in magno, sub pœna mortis acerba indubitata. Appetentissi-
mus enim fuit astumationis diuinæ, ob id magna & fecit & dixit. Vnde quorsumcunq;
pergebat, funem sibi præferri iussit & gladium, in signum iustitiæ manifestum: quam vsq;
adeo seruare tenaciter consuevit, vt neque proprio filio, neque fratri, neque principum a-
licui parceret, qui vel modicum contra legem æquitatis, quã posuerat, sciens deliquisset.

Filium habebat nomine Sedanum, qui accusatus de adulterio, mox à patre iudicatur
ad mortem, secundum legem quam Sicambri statuerat. Proceribus autem pro adolefcē-
50 terrogantibus, pater respondit: *Nosite ò viri nobiles contra iustitiam militare, & leges quas vobis
mature consentientibus decreui: quia facilius est ventum in aere flantem constringere manu, quam
Basani regis animum desistere ab æquitatis executione.* His auditis principes tacuerunt, ipse ve-
ro pater dixit ad filium: *Non ego te fili occido, sed lex patriæ, quam sciens præuaricatus es, apprehen-
sum, capite truncavit propria manu.*

Eo tempore Sicambri regem suum Basanum vsque adeo cœperunt timere, quod nul-
lus inter eos magni aut parui quicquam mali contra legem, vel dicere, vel agere, præsu-
mebat. Vnde sacerdotes eorum, regem Græco vocabulo *θεοκαλος*, id est, iustum Basan
vocabant. Vulgus autem *Theobasan* eum nuncupabat, quod lingua Germanica *Basangeth*

*Galli super-
vantur à Si-
cambri a-
stutia &
virtute.*

*Tres Fran-
corum duces
fuerunt oc-
cisi.*

*Helenus ve-
gnauit an-
nũ 144*

*Helenus à
regno pro-
pter inertiam
deponitur.
Anno ante
Christum.
284.*

*Basanus ve-
gnauit an-
nũ 36.*

*Basanus
Francorum
rex, philoso-
phus & pon-
tifex sum-
mus.
Vanitas ma-
xima.*

*Basanus, rex
iustitia ac
Deus voluit
estimari.*

*Rex Basanus
filium suum
propter ius-
titiam in-
terimit.*

*Sedanus à
patre suo
truncatur.*

*Iustū Basan
dixit nō
minauit
regem.
θεοκαλος
Basangeth.*

significat, propterea quod illum venerabantur omnes, ut amicum deorum postea deificandum.

*Metus regis
Bafan per-
territus o-
mnes.*

Hinc prouertium exiit inter Sicambros, ut quoties alter ab altero vidisset seu audisset aliquid legi contrarium, dicebat; *Hort opp heffman, kent gy nit dy grote kunig Bafan.* Quasi dixisset, Cessate o bone vir a talibus, an nescitis quam iustus sit rex magnus Bafanus? qui si ista vos dicentes, seu facientes perciperet, sine dubio, ut prauaricatores necaret.

*Rex Orcha-
dum Sicam-
bris bellum
frustra indi-
xit.*

Anno Bafani regis quinto, rex Orchardum habens infulanos regulos plures in auxiliū, Sicambri bellum indixit, propter abiectionem filiae suae, quam rex Bafanus habens uxorem, repudauerat, patrique remiserat: cuius repudij causam in primo volumine annaliū descripsimus. Bafanus autem rex, cognito aduersariorum suorum aduentu, contra eos in multitudine pugnatorum magna processit ad litus maris, haud longe à loco, ubi postea Franci Mesoburgum construxerunt. Viso de nauibus Sicambrorum tanto exercitu, Orchardes progredi non sunt ausi in terram.

*Bellū & vi-
toria Si-
cambrorum
contra Gallos.*

Irrumpentibus denuo Gallis atque Morinis contra orientem, ubi Sicambri Colonias potuerant in regione Tungrorum, rex Bafanus in manu suorum valida illis occurrit, tantae caede prostravit, ut vix pauci de multis euaderent. Victoriā consecutus, plura castrilla, & munitiones fortissimas ab vtraque parte fluminis Mosae construxit, in quibus praesidia Sicambrorum collocavit.

*Bafanburg
castrū con-
struitur.*

In superiori vero parte fluminis, castellum fortissimum construxit, quod de suo nomine Bafanburg nominavit, in quo reges post eum Sicambrorum & Francorum propter aemulitatem & fortitudinem loci, multo tempore confederunt.

*Bafan rex
& pontifex,
idolorum sa-
cra instaurauit.
Sacerdotes
Sicambrorū
quales fua-
runt.*

Anno regni sui vicesimo sexto, Bafanus rex post multa proelia fortiter gesta, cum diuersis per circuitum nationibus, volens se deorum exhibere pontificem, eorum sacra superstitione multa renouavit: Sacerdotes in cultu numinum peritissimos instituit plures, in cursu siderum curiosos, in vaticinijs, in praenotionibus, in exponendis somnijs, in Ethicis, & in Physicis doctrinis more veterum eruditos; in carminibus quoque & historijs antiquorum regum heroumque, gentis suae duntaxat, componendis canendisque in vtraque lingua exercitatissimos: inter quos praecelluit ingenio & vsu scribendi ceteros Heligastus Theocali pontificis quondam filius, qui filijs ducum & nobilium instituendis praerarat, & heroum gesta carmine descripsit.

*Heligastus
Sicambrorū
scriptor cla-
riss.*

De hoc viro plura scribit miranda Hunibaldus, Francorum historiographus, quae nisi daemones alicuius patrata concedantur artificio, conficta potius a scriptore aliquo sunt existimanda, quam per hominem idolis deditum factitata. Multa Sicambri praedixit futura: locum sacerdotibus exhibuit visibilem: secreta hominum consilia deduxit in publicum: & hostiū arcana in causis & negotijs arduis Bafano regi denudauit. Nihil cum videbatur latere omnium, quae hostes etiam secretissimo tractauissent consilio in Sicambros. Quae res amicis, securitatem inimicis vero, desperationem iniecit.

*Heligasti a-
pud Sicam-
bros magna
fuit auctori-
tas.
Heligastus
praenotia-
tor.*

Consilio enim Heligasti, rex Bafan pendebat totus cum vniuersis principibus regni: & quod ille iussit, omnes faciebant: quodcunque vero prohibuit, nemo tentare audebat. Ad eius imperium hostibus occurrebant Sicambri: & si mandauit contrarium, domi pacifice manebant. Quoties victoriā Sicambri praedixit, vincebant: quoties aliud, vincebantur. Eo viuentē, in cunctis fortunabantur Sicambri, quorum nomen quoties audiebatur, terruit hostes, omnibusque per gyrum fecit terribiles.

*Heligastus
in templo
disparuit.
Sicambri
Heligastum
Deum ha-
buerunt.*

Postea vero quam annos triginta duos in suo peregrisset officio, & die Iouis quodam solenni, stans in medio sacerdotum, fulmina iaciens in templo, aetheraque voce conturbans, vaticinantium more furias resonare, subito disparuit, euanescentque penitus, quo perueniret, nemo vnquam est inuentus, qui scire potuerit. Quem Sicambri Deū factum existimantes, in Dianae coniugium praedicaerunt assumptum, eique sacra quotannis decernunt.

*Gens Tega-
rana supra-
tur à Sicam-
briū rege.
Thaborinus
rex Tegara-
norum à Si-
cambriū oc-
ciditur.*

Anno regni sui tricesimo tertio, Bafanus mouit exercitum ad partes fluminis Rheni superiores, in gentem, quae vocatur Tegarana, & commorabatur versus meridiem inter Saxonas, & Moguntinenses Cisthenanos, sub praesidio Treuironum, regulum habens propriū nomine Thaborinum, quem rex Bafanus occidit cum multis alijs, omnemque regionem eius suo dominio subiugat. Facta sunt haec anno ante Christi natiuitatem CC. LI. Locus in quo rex Thaborinus Tegaratorum memoratus occubuit, ab eius nomine dictus mons Thabor, à Confluente quatuor ferme distat miliaribus, ubi rex Francorū Bafanus fortissimum castrū condidit, quod in memoriā victoriā perpetuā, montem Thaborini nuncupavit, sed corrupto vocabulo, hodie *Monthabur* nominatur ab incolis,

*Monthabur
oppidulum.*

Anno

Anno regni sui tricesimo tertio, Bafanus mouit exercitum ad partes fluminis Rheni superiores, in gentem, quae vocatur Tegarana, & commorabatur versus meridiem inter Saxonas, & Moguntinenses Cisthenanos, sub praesidio Treuironum, regulum habens propriū nomine Thaborinum, quem rex Bafanus occidit cum multis alijs, omnemque regionem eius suo dominio subiugat. Facta sunt haec anno ante Christi natiuitatem CC. LI. Locus in quo rex Thaborinus Tegaratorum memoratus occubuit, ab eius nomine dictus mons Thabor, à Confluente quatuor ferme distat miliaribus, ubi rex Francorū Bafanus fortissimum castrū condidit, quod in memoriā victoriā perpetuā, montem Thaborini nuncupavit, sed corrupto vocabulo, hodie *Monthabur* nominatur ab incolis,

CLODOMIRVS Bafan-
uerat) in regno succe-
vt Galli cognouerunt eua-
Clodomirum nuncijs, on-
circuitus, quam Sicambri
sibi violenter vsurpantes,
omnia paratos fore, com-
remitat, siue nihil omnino
Rex autem Clodomir
habiturus, cum principibus
& summa cum diligentia
notitiam, suis praecipit mi-
rent.

Interim rex Clodomir
in auxilium secretius, & ci-
farios, instantissime postula-
tur, amicis, exercitum pro
secretissime rebus, rex Clo-
& ne quid in via de praemijs
fisciscentibus deputauit, qu-
inscemetodi: Clodomir rex ma-
quod terram à nobis repetitis, q-
sui vicinis, & manifestis hostib-
longe vobis superiores, & cess-
dno genitore nostro, inter Deo
caueis cum vulpibus latitantes
dire praecipis. Quod si veni-
nobis maiores nostri tradiderunt

His literis & nuncijs Gal-
bris vindicare statuerunt, p-
tem traduxerunt exercitum
50 millibus potenter occurrit
ram vero, misit è regione
cuparet: tertiam vero pa-
rios.
Congrediuntur Sicambri
catur, & marie ancipiti alio
cedere paulatim coeperunt
ad locum insidiarum. Vbi
rant, ut gigantes fortissim-

ANNAL TRITHEMII

Anno regni sui tricesimo sexto, Basanus Sicambrorum rex maximus, in solennitate sui natalis apud Neomagum conuocauit suos filios, fratres, duces, proceres, & nobiles familiarum, ad cōuiuium: cum quibus septem diebus epulatu opipare, patrijs dijs sacra peregit, louem in aere supra templum cunctis visibilem ostendit. Octaua die filium suum Clodomirum, de omnium consensu procerum, Sicambri regem designauit: multa carmine patrio genti futura prædixit, filios & regnum principibus commendauit, iustitiam præcepit, introgressusque sacellum templi nusquam comparauit.

Rex Basanus natale suum Neomagi celebrauit. Clodomirus filius Basani a patre rex constituitur.

Nescio quid his cōtribuam fabellis, indignationem an risum: dolo an arte sublatus sit, incertum manet. sed vnum hoc existimo fuisse in causa, hominis vel ingenio, vel dæmonis spontanea indubitanter voluntate subducti, cupidinem æstimationis consequendæ diuinitatis. Nam (vt scribit Amerodacus Sicambrorum philosophus) rex Basan diuinitatis appetentissimus fuit, iustitiam coluit, gentem dilexit, hostem prostrauit, piensissimus bonis, semper crudelis & feuerus iniquis.

Rex Basanus subito in cõuisione discipulit.

Euanuit autem, siue (vt rectius dicam) subtraxit se, vt Amerodacus est author, de procerum cõsistorio publico, vt diximus, anno regni sui tricesimo sexto: ante vero natiuitatem domini, anno CC. XLVIII. quem Sicambri translatum in deorum consortium æstimantes, sub nomine Basangot coluerunt.

Anno ante Christi natiuitatem 248.

OCTAVVS.

CLodomirus Basani maior natu filius (sicut pater de consensu principum ordinauerat) in regno succedens, regnauit annis decem & octo. Cuius anno primo statim vt Galli cognouerunt euanuisse Basanum, quem ipsi mortuum non dubitabant, missis ad Clodomirum nuncijs, omnem ab eo terram inter Mosam & Rhenum, per gymrumque in circuitu, quam Sicambri à primo eorum introitu in fines Cisthenanos, contra iustitiam sibi violenter vsurpassent, repetebant. Quam si reddere cõtemneret, gladio se recuperare omnia paratos fore, comminati sunt, siue responsum per nuncios destinatos negatiuum remittat, siue nihil omnino respondeat.

Clodomirus regnauit ann. 18.

Gallorum nuncijs ad Sicambros missi.

Rex autem Clodomir Gallorum nuncios, tanquam consilium super instanti negotio habiturus, cum principibus suis, prudenter & studiose protractos, apud se diutius retinuit, & summa cum diligentia cauens, ne consilij mentis suæ arcanum in eorum deueniret notitiam, suis præcepit ministris, vt eos copiose cibarent, latoque habere dies disponderent.

Interim rex Clodomirus missis nuncijs ad reges Saxonum, & Doringorum, vt copias in auxilium secretius, & cito mitterent Sicambri amicis cõtra Gallos communes aduersarios, instantissime postulauit. Venerunt Saxones cum Doringis in subsidium, vt rogabatur, amicis, exercitum producentes centum millium pugnatorum: ordinatis ad nutum secretissime rebus, rex Clodomir nuncios Gallorum donatos muneribus abire permisit, & ne quid in via de præmissis ad eorum posset deuenire notitiã, comites itineris tuti proficiscentibus deputauit, qui comitarentur, & cautius obseruarent euntes cum literis huiusmodi: *Clodomir rex magnus, Sætrapis & populis Gallicanis. Miramur de vestra temeritate, quod terram à nobis repetitis, quam progenitores nostri dudum iure belli à vestris, tanquam iniurijs vicinis, & manifestis hostibus suis, iustissima ratione gladio vindicarunt. Cogitate vires nostras longe vobis superiores, & cessate ab hac temeritate stultitie iniqua. Memores estote cladum, quas à diuo genitore nostro (inter Deos relato) eiusque parentibus, olim pro merito suscepistis, & quiescite in caueis cum vulpibus latitantes. Nostrum est imperare vobis: vestrum autem nostris humiliter obedire præceptis. Quod si venire contra nos præsumperitis, decreuimus vobis potenter occurrere, & quæ nobis maiores nostri tradiderunt, gladio defendere.*

Saxones & Doringi Sicambros se-cij.

Epistolæ Clodomiri ad principes Gallicanos.

His literis & nuncijs Galli susceptis, in iram concitati sunt, & se quantotius de Sicambri vindicare statuerunt, ponte super Mosam artificiose fabricato, pugnatorum ingentem traduxerunt exercitum, quibus rex Clodomirus cum ducentis sexaginta quatuor millibus potenter occurrit, diuisoque in partes exercitu, alteram locauit ad insidias: alteram vero, misit è regione procul, vt necatis Gallorum custodibus, pontem præoccuparet: tertiam vero partem, quæ numero militum erat maior, duxit in aduersarios.

Principes Gallicani in Sicambros conspiciunt.

Congrediuntur Sicambri cum Gallis in loco nõ procul à Mosâ flumine, qui Delon vocatur, & Marte accipiti aliquãdiu pugnatur. Postremo simulantes fugam Sicambri, retrocedere paulatim ceperunt, donec Gallos tandem longius à Mosâ flumine protraxerunt ad locum insidiarum. Vbi tunc immobiles steterunt Sicambri, & qui prius fugam simulauerant, vt gigantes fortissime repugnabant. Interea milites circumgyrando venerunt ad

Bellum Francorum atrocissimum cum Gallis.

Trithemii
Opera
historica

*Gallorum
multa mil-
lia interie-
runt.*

fluminis transitum, occisisque hostium custodijs, aut procul fugatis, pontem præoccuparunt. Reliqui autem de insidijs confestim erumpunt, hostesq; fortiter aggressi, à tergo cædunt, trucidant, & sine commiseratione occidunt. Postremo qui poterant, salutem fugâ quærentes, cum pontem à Sicambrijs præoccupatum nescirent, ab omni parte conclusi, ab hostibus cæduntur: nec locus erat necem fugiendi præ oculis instantem. Pauci, nocte superueniente, salui euaserunt ex multis, qui fugere in nemora & sylvas potuerunt opacas.

*Franci regnū
armis fir-
marunt.*

Requieuit deinceps à tumultu bellorum regnum Sicambrorum annis paucis: postea vero pace interrupta, sæpius gens arma resumpsit in gentem. Cætera regis Clodomiri gesta & bella, quæ habuit cum exteris nationibus, post Hunibaldum nos in primo annalium nostrorum volumine conscripsimus.

Moritur autem rex Clodomirus anno regni sui decimo octavo, ante natiuitatem domini cc. xxx. relinquens tres filios ex Ermendrade regina, quæ filia fuerat regis Theutonum, Nicanorem, Helianum, & Helenum.

NONVS.

*Nicanor re-
gnauit an-
nis 34.
Rex homo
fuit seuerus
in hostes.
Sicambri
Gallis donec
vincerent,
semper im-
pugnauerunt.*

NICANOR Clodomiri regis maior natu filius, patri succedens, regnauit annis triginta quatuor, homo seuerus, in sua generatione iustus, & bellicosus, qui ad iniurias quaslibet hostium, præcipue tamen Gallorum, impatientissimus fuit: cuius rei causa, vario Marte sæpius cum eis atrociter pugnavit.

Ab eo nantique tempore, quo gens ista Troianorum stirpe procreata, de Scytharum finibus primo venit in Germaniam ad ostia Rheni, ab infestatione Gallorum nunquam cessauit, quousque tandem non sine multo sanguine suorum, rotam sibi Galliam potenter subiugauit. Nemo Francos siue Sicambros vnquam ad plenum superare potuit: nemo ferocitati eorum subiectionis frenum imposuit, sed regnandi cupidinem, quam semel imbiberant, non prius deposuere, quam omnem Galliam, Germaniam, simul & Italiam, annihilato Romanorum imperio, multisque regibus extinctis, in suam potestatem compulerunt.

*Franci an-
nis 92. con-
tra Gallos
pugnauerunt.*

Nam vt in præcedentibus est dictum, & liquet ex supputatione temporum manifeste, anni ab introitu Francorum (sicuti nunc appellantur) in fines Germaniæ Cisthenas, vsque ad Clodouicum regem magnum, qui primus victor Almanorum credidit in Christum, fluxerunt nonnaginti triginta, in quibus cum Gallis dimicauerit Sicambri, nunquam eos debellare cessantes, licet sæpius fusi ex parte, donec postremo superauerunt vniuersos.

*Troiani, Ar-
meni, Sey-
tha, Neoma-
gi, Sicambri
ide & Fran-
ci. Plures et-
iam dicti
fuerunt Ger-
mani.*

Sciendum vero, quod nec Franci semper, nec Sicambri fuerunt nominati, sed nomina cum sedibus frequenter mutauerunt. Enimuero (testante Hunibaldo) cum post excidium Troianum, per multos annos, & varias nationes vagarentur, nec stabiles diu vno in loco sedes haberent, inter Seythas, Scythæ: & inter Armenos, dicebatur Armeni. Cum ad ostia residerent Danubij, neque Franci dicebantur neque Sicambri, sed quia Seythis erant finitimi, & sermonem Scytharum, & nomen obtinuerunt. Postea Romanorum inuidia (vt Amerodacus est author) pulsi per Gothos, in fines Germaniæ descenderunt, locatque sedibus (vt sæpe dictum est) ad ostia Rheni, Germanorum & Saxonum didicere sermonem: & primo Neomagi, postea etiam Germani dicti sunt: deinde à Cambra nominati Sicambri, etiam id nomen cum tempore mutauerunt, Franci regis amore concitati, à quo Francorum nomen (vt postea dicitur ordine suo) sumpsit initium. Hinc factum est, quod aliarum gentium scriptores, quoties in historiarum suarum descriptionibus gestorum huius gentis introducunt memoriam, crebrius Germanos quam Sicambros nuncupant, aut Francos. Quod veram nescientibus originem Francorum, non paruam consuevit inferre nocuum erroris, dum Francos aut indigenas credunt, aut conspuratione paucorum cœpisse.

*Ameroda-
cus Franco-
rum histo-
riographus.*

*Francū no-
men scripto-
ribus natio-
num, semper
fuit adiectū.*

*Bellū Fran-
corū contra
Gothos, fines
Saxonia in-
euisantes.*

Rex autem Nicanor Saxonibus coniunctus atque Doringis, anno regni sui quarto decimo, contra Gothos in fines Theutonum & Saxonum denuo irrumpentes, cum multitudine magna processit ad bellum. In primo cōgressu Gothi fuere superiores, & clade magna contriuerit Germanos. Sed mox reparato exercitu, victi sunt Gothi, & multa eorum millia tam in ore gladij, quàm in aquis submersi perierunt: cæteri fuga salutem quaerunt.

*Bellū Fran-
corum cum
Orchadibus.*

Anno regni sui vicesimo primo, contra regem Orchardum nauale bellum gessit, in fauorem regis Britannia, cuius sororem, Constatiam nomine, habebat vxorem. Verum nõ satis feliciter gessit bellum, eo quod plures suorum propter imperitiam certaminis naualis, in

lis, in mari perierunt. Cum
lia gessit, sepiusq; fortissime
Moritur tandem anno
mo nonagesimo sexto, qui
Antenorem, qui maritima
lenum, qui ducatum gessit
& Clodium, ducem Mo-

MARCOMIRVS filius
viginti octo, princeps
ditos pius, clemens, atque
dotibus deorum in omni
logis, augur, vates, interpre-
ram fortiter gesta, quoties
cantari præcepit, quo eorum
regni semper augmentū. A
facta vel dicta memoraru
minibus, in quibus dissen-
nia. Quæ constructio mul-
Marcomirus autem rex
fissime rexit, cultum deo-
gentibus, prælia multa ge-
De his Hunibaldus latior
mus.
Moritur autē rex Marco
incarnationem saluatoris

CLODIVS primogeni-
tis vndecim. Cuius
Sicambri intulit no-
lorum, qui facta in curia
Quibus occurrentes animi
Clodius rex post multa
tam suorum quam Saxoni-
castello Basanburg, in quo
uestis occisas: Sicambri
itu, bellum continuauerunt,
rum pluribus, alios verterunt
emptus, sicut dictum est, an-
40 mo, quin quagesimo septimo

ANTEOR filius Clo-
ducias (quas nostri à fi-
Gallis, quod Romanis etia
ci, vt dicebatur, nati Sicam-
Erat enim rex annorum
quam belli, & parum fecit
hibuit homines immolari
enim sacerdotalis apud eos
rior fuit. Antenor rex mori-
mo quadragesimo primo.

CLODOMIRVS filius
Romani per Scipionē
eius sexto, Galli finitis iam
nato exercitu, in Sicambro

lis, in mari perierunt. Cum Gallis etiam semper in contentione fuit, & multa cum eis prelia gessit, sepiusq; fortissime pugnans cum suis, gloriose triumphauit.

Moritur tandem anno regni sui tricésimo quarto, ante Christi natiuitatem centésimo nonagesimo sexto, quinque relinquens filios: Marcomirum, qui successit in regno: Antenorem, qui maritima rexit: Priamum, qui obiit apud auunculum in Britannia: Helenum, qui ducatum gessit Ciffhenanum, inter Saxoniam & Rhenum, super Tegaranos: & Clodium, ducem Mosanorum.

DECIMVS.

MARCOMIRVS filius Nicanoris regis, natu maior, patri succedens, regnauit annis viginti octo, princeps in sua generatione modestia & prudentia singularis: in subditos pius, clemens, atque beneficus: in hostes autem, omni tempore seuerus. Hic à sacerdotibus deorum in omni sapientia huius mundi sufficienter à iuuentute instructus, astrologus, augur, vates, interpret somniorum, & euentuum doctissimus euasit. Maiorum suorum fortiter gesta, quoties licebat, per ocium coram se tam in palatio, quam in templis decantari precepit, quo eorum in citaretur exemplo animus, ad gentis suae defensionem, & regni semper augmentum. Mos hic erat maioribus nostris Francis atq; Germanis, ut herou facta vel dicta memoratu digna, per sacerdotes templorum, patrijs commendarentur carminibus, in quibus discendis, memorandis, & decantandis, iuuenum exercitarentur ingenia. Quae consuetudo multis durauit annis, donec postremo defecit.

20 Marcomirus autem rex, populum Sicambrorum omni tempore prudenter & modestissime rexit, cultum deorum tutelarium auxit: cum Romanis, Gallis, & alijs in circuitu gentibus, praelia multa gessit, & regni paterni fines, non parum suo tempore dilatauit. De his Hunibaldus latiore contextuit historiam, quam istic breuitatis amore transiimus.

Moritur autem rex Marcomirus anno regni sui octauo atq; vicesimo, qui fuit annus ante incarnationem saluatoris nostri Iesu Christi, centésimus sexagesimus octauus,

VNDECIMVS.

CLODIVS primogenitus Marcomiri regis Sicambrorum, post patrem regnauit annis vndecim. Cuius tempore gladius Romanorum directus in Galliam, non paruum Sicambri intulit nocumentum. Romani his etenim temporibus auxerunt vires Gallorum, qui facta incurfione vltra Mosam, gentem aduentitiam grauissime saepius afflixerunt. Quibus occurrentes animis feroces Sicambri, vim viribus repellebant.

30 Clodius rex post multa cum Gallis commissa praelia, anno regni sui vltimo, contracto tam suorum quam Saxonum ingenti exercitu, iterum pugnavit cum eisdem non longe à castello Basanburg, in quo certamine minus caute circumspectus, in agmine fuit ab aduersarijs occisus: Sicambri autem cohortatione ducum animati, non obstante regis interitu, bellum continuarunt, & dimicantes fortiter, Gallos tandem vicerunt, & occisis eorum pluribus, alios verterunt in fugam. Moritur autem rex Clodius in bello Gallorum peremptus, sicut dictum est, anno regni sui vndecimo, ante Christi vero natiuitatem, centésimo, quinquagesimo septimo.

DVODECIMVS.

ANTEHOR filius Clodij regis maior natu, post patrem regnauit annis xvi. Hic inducias (quas nostri à fide interposita, Treugas nuncupant) ad annos decem fecit cum Gallis, quod Romanis etiam placuit, qui semper erant in parte Gallorum, hostes & inimici, ut dicebatur, nati Sicambrorum.

50 Erat enim rex annorum sex atque triginta, cum regnare coepisset, plus amator pacis quam belli, & parum fecit memoria dignum, nisi hoc vnum, quod humanior ceteris, prohibuit homines immolari numinibus, quod multis Sicambrorum displicuit proceribus, existimantibus metum sui apud exteras minui nationes. Verum quia sacerdotum consilio & assensu haec pietas decreta fuit, constitutio ipsa inuiolabilis permanfit. Auctoritas enim sacerdotalis apud eos, ducibus cunctis atque principibus maior semper & praestantior fuit. Antenor rex moritur anno regni sui xvi, ante natiuitatem vero domini, centésimo quadagesimo primo.

DECIMVSTERTIVS.

CLODOMIRVS filius Antenoris, post patrem regnauit annis xx, cuius anno primo Romani per Scipionem Numantinos subuertentes, in suam redegere potestatem. Anno eius sexto, Galli finitis iam Treugis, quas cum patre eius fecerant, magno suorum coadunato exercitu, in Sicambros mouere statuunt, transmissisq; Mosam flumine, bellum priores

Semper Franci Gallos sunt bello persecuti.

Marcomir regnauit annis 28. Laudabilis in principe consuetudo.

Memorable institutum.

Marcomir regnum dicitur Sicambrorum.

Clodius regnauit annis 11.

Clodius rex in bello perimitur à Gallis.

Ante natiuitatem domini anno 317.

Antenor regnauit annis 16, Treugas inter Sicambros & Gallos sunt.

Sicambrorum sacerdotes magna fuerunt potestate.

Clodomir regnauit annis 20.

Trithemij

Opera
historica

Bellum Sicambrorum cum Gallis, Galli superantur à Sicambriis.

hostibus indicunt. Clodomir Germanorum septus auxilio, Gallis sine mora confidenter occurrit, pro gente & regno fortissime dimicauit. Bellum in illa die atrocissimum committitur, & multi ab vtraque parte ceciderunt: Galli tandem terga verterunt, quos persecuti Sicambri, vsque ad flumen, maiorem exercitus partem in ore gladij prostrauerunt. Qui si pontem vel deiecessent, vel præoccupassent, sicut olim fecerat Clodomirus rex, magni Basani filius, nec vnus quidem potuisset euasisse Gallorum. Ea clade Galli suscepta, quandiu Clodomir superuixit, Mosam amplius non transierunt cum exercitu, latrocinia tamen suo more plerunq; faciebant.

Rex autem Clodomir post multa prælia cum Romanis, Gallis, & superioribus circa Rhenum & Mosellam gentibus peracta, moritur anno regni sui vicefimo, qui ante Christi natiuitatem, centesimus vigesimus primus fuit.

DECIMVSQVARTVS.

Merodaci regnauit ante 28.

MERODACVS Clodomiri filius, patri succedens, regnauit annis octo atque viginti, princeps magnanimus, strenuus, & audacissimus, qui quã fuerit bellicosus, & Romani sentire potuerunt, & Galli, cum quibus multotiens fortiter etiam manu propria dimicauit. Auxilia namque ferentibus Saxonibus, Doringis, atque Germanis, exercitum ducentorum viginti que millium pugnatorum contra Romanos produxit in Italiam, deuastansque omnia per circuitum, peruenit cum copijs vsque ad Rauennam, & ditatus spolijs multis victor remeauit. Multas quoque in reditu colonias Romanorum grauius afflixit, & incommodis grauioribus subiecit, nomenque suum cunctis formidabile fecit.

Franci cum 230000, deuastauerunt Italiam.

His rebus commoti nimium Romani, coniunctis sibi nationibus multis, bellum indixere Sicambri, & paratis ad apparatus necessarijs, conuenerunt ad pugnam. Et ne Saxones vel Doringi Sicambri ferrent auxilium, prius Romani Gothos & Sclauos muneribus & promissis induxerant, vt vno eodemque tempore, & isti Saxones, & ipsi debellant Sicambros. Rex ergo Merodacus à Saxonibus & Doringis necessario desertus, regem infulæ Aquilonaris (quos Danos hodie nuncupamus) inuocauit, qui veniens cum ceterum millibus in auxilium, Sicambri numerum auxit.

Romani bellum maxime Sicambriis.

Anno itaque regni sui vicefimo secundo, Romanorum contra se venire sensit ingentem exercitum Marius enim Romanorum princeps, legiones Romanas cum Gallis, duce Theodomeno, vltra Mosam destinauit, aduersum Sicambros, quos ipsi nuncupauerunt Germanos, & simul acriter pugnauerunt, multaque millia virorum ab vtraque parte ceciderunt, fugeruntque Sicambri, amissis plusquam viginti millibus pugnatorum. Post hæc Merodacus exercitu instaurato, & Gallis & Romanis potentior factus, multa eos clade affecit, quemadmodum post Hunibaldum, latius in primo volumine historiarum nostrorum siue annalium diximus.

Marius Romanus venit contra Francos.

Postea vero quam proelia multa cum Gallis atq; Romanis constituit, & gentis suæ terminos haud mediocriter ampliavit, rex Merodacus moritur anno regni sui xxviii. ante vero Christi natiuitatem, anno nonagesimo tertio.

DECIMVSQVINTVS.

Cassander regnauit annis 21.

CASSANDER Merodaci regis maior natu filius, patri succedens, regnauit annis viginti & vno, vir bellicosissimus, cuius tempore Galli cum auxilio Romanorum, sapius Mosam traiccto flumine, Sicambrorum fines hostiliter inuaserunt, quibus Cassander in fortitudine suorum occurrens, deuastationem suæ gentis hostibus interdixit. Cunctis enim diebus, quibus imperauit Sicambri, in dissensione cum Gallis fuit atque Romanis.

Borbista rex Gothorum deuastat Saxones.

His temporibus Borbista rex Gothorum, cum innumera pugnatorum multitudine, Saxoniam fines intrauit, igne & ferro deuastans regionem. Contra quem tres reges potentissimi, videlicet, Arthari rex Saxonum, Hamer rex Doringorum, & Cassander memoratus rex Sicambrorum, adunatis in vnum exercitibus, processerunt ad prælium: congressione autem facta, diutius fuit acriter pugnatum, & multi ab vtraque parte ceciderunt. Tandem Borbista rex terga vertit, & Germani victoriam obtinuerunt.

Gothi superantur à Germanis, iterum Gothi Saxoniam intrant.

Alia post hæc vice rex Borbista iterum in multitudine Gothorum maxima, Saxoniam intrauit, igne ferroque regionem vsque ad Istulam fluium crudeliter deuastauit, raptisq; Germanorum spolijs multis retrocessit, nec progredi vterius ea die præsumpsit. Nouerat enim vires Germanorum insuperabiles, quamquam Romanorum instantia eas sapius tentauerit.

Rex autem Cassander post multa cum Gallis & Romanis prælia fortiter gesta, moritur ante

AN
... ante regni sui vicefimo
Neopugnum cum malis th

AN
Arthari regis
Hunibaldus quoc
vrbem incendit & subuert
lem, in decimo montis ad
guntiorum miseranda
natiuitatem quinquageli
10 Rex Arthari cum auxil
lia infinita sapius reportat
cos destruxit, castella subu
lrodinem redegit.
Verum cum tenuisset
uitatem septimus atque t
Gallis, & Mosam transie
cum dimicare in cautius,
interij, anno regni sui x
runt.

10
Francus Arthari re
(vt Hunibaldus est au
bellicosus, gentis suæ def
Gallos, & multa cum ex
gloriosus, quem gens Fran
to gloriatur. Pugnare Fran
fuit: hostibus autem cunct
Anno regni sui primo
traxit, de consensu omniu
30 morem gentis antiquum,
tuentes, vt Sicambri, & Ge
cipibus, tanquam fratres &
manerent, & bellum quoc
cerneret, atq; coniunctis a

Termit hæc regnum co
manum & varijs modis, di
manorum fedus dissoluer
tia Francorum Romanis se
git) ne Germani totius Eur
nus Romanorum Caesar
40 diem per capita fecit deso
co adhuc tempore scriptor
Anno autem tertio regni
norum nullo possent inge
qui per annos ferme decem
tabant se in interiora natio
barur cū Gallis, & nec pat
illud tempus occidebat. Ve
nia intrarent, Saxones
50 mouere stauerunt. Conuoc
exercitum ducentorū ac tri
qui & Gothi, cōuocatis & ip
tibus, opposuerunt. Bellum a
cōmittitur, & cadē diebus hin
tur. Postera die Germani ex
fecerunt: Sicambri autē sub e
ci, quasi numē quoddā creb
mo victi sunt Gothi, & plu

tur anno regni sui vicefimo primo, ante natiuitatem vero Domini, anno LXXII. apud Neopagum cum multis thesauris sepultus.

SEXTVSDECIMVS.

ANTHARIVS regis Cassandri filius, post patrem regnavit annis xxxv. de quo scribit Hunibaldus, quod Moguntinos Romanorum colonos, miserabili clade attriuit, urbem incendit & subuertit, quæ postea in eo loco vbi nunc transripam Cianam & vallem, in decliuo montis ad Rheni littus translata & constructa cernitur. Facta est hæc Moguntinorum miseranda desolatio, anno regis Arthari sextodecimo, qui fuit ante Christi natiuitatem quinquagesimus sextus annus, vt ex serie temporum ostenditur.

Antharius regnavit annis 35.

Moguntia delata.

10 Rex Arthari cum auxilio Germanorum intrauit Galliam, vicos incēdit, prædas & spolia infinita sæpius reportauit, magnam per Galliam desolationem fecit, incēdit vrbes, vicos destruxit, castella subuertit, gentis robur contriuit, & regionem diu fructiferam, in solitudinem redegit.

Sicambri desolauerunt Galliam.

Verum cum senuisset rex Antharius, anno regni sui vltimo, qui fuit ante Christi natiuitatem septimus atque tricesimus, denuo irruentibus in regionem Sicambrorum Gallis, & Mosam transeuntibus, occurrit eis cum suorum exercitu ad pugnandum, vbi cum dimicaret incautus, ab hostibus circumseptus, cum viginti millibus Sicambrorum interiit, anno regni sui xxxv. & Galli magnam ea vice Sicambri calamitatem induerunt.

SEPTIMVSDECIMVS.

FRANCVS Antharij regis maior natu filius, à quo Sicambri deinceps dicti sunt Franci (vt Hunibaldus est auctor) post patrem regnavit annis xxviii. homo ferox, audax, & bellicosus, gentis suæ defensor acerrimus, qui mortem genitoris dure satis vindicauit in Gallos, & multa cum exteris nationibus bella constituit, semper victor & triumphator gloriosus, quem gens Francorum & nominis & honoris sui principem fuisse, nõ immerito gloriatur. Pugnare Francus rex iste cõsuevit non fugere, qui amabilis fuit & mitissimus fuit: hostibus autem cunctis nimium semper metuendus.

Francus à quo dicti sunt Franci, regnavit annis 28.

Anno regni sui primo cum Germanis, Saxonibus, atq; Doringis, perpetuū fœdus contraxit, de consensu omnium ducum & præcerum Sicambrorum, tabulis argenteis (iuxta 30 morem gentis antiquum) amicitiam confirmans, ita videlicet pactorum conditiones statuentes, vt Sicambri, & Germani, Saxones atque Doringi, sub distinctis regibus atq; principibus, tanquam fratres & germani, vnus deinceps populus censeferentur, & in æuum permanerent, & bellum quod vni ex his immineret regno, quacunq; à gente, omnes cerneret, atq; coniunctis armis, communibusq; propulsetur impensis.

Francorum fœdus cum Saxonibus Doringisq;.

Terruit hæc regnum confœderatio plusquam dici potest, senatum, populumque Romanum. & varijs modis, diuersis ingenijs, & multiplici adinventione contractum Germanorum fœdus dissoluere, quanquam frustra, laborant. Ex eo tempore virtus & potentia Francorum Romanis semper fuerunt suspecta, metuentibus illis (quod postea contigit) ne Germani totius Europæ monarchia potirentur. Et hæc fuit causa, quod Octavianus Romanorum Cæsar postea sub Christi natiuitate vniuersum orbem Romanis obediētem per capita fecit describi, putans multitudinem gentium Francos esse delēdos, quos 40 eo adhuc tempore scriptores historiaturum nationum Germanos appellarunt.

Romanis & Galli non placuit hæc confœderatio regum.

Causa propter quam Augustus descripsit vniuersum orbem.

Anno autem tertio regni Franci, cum viderent Romani, quod fœdus regum Germanorum nullo possent ingenio dissoluere, rursus Gothos in fines Saxonum submiserunt, qui per annos ferme decem in finibus Germaniæ cõsedentes, paulatim & successiue cogitabant se in interiora nationis memoratæ diffundere. Interea rex Francus crebro præliabatur cū Gallis, & necē patri dura vicissitudine in eos vindicabat, multaq; eorū millia per illud tempus occidebat. Verum cum Gothi quotidie magis ac magis ad interiora Germaniæ irrumperent, Saxones cum Theutonibus tandē necessitate compulsi, bellum in eos 50 mouere statuerūt.

Gothi fines Saxonum occupant decennio. Francus rex expeditionem mouit in Galles.

Conuocatis in auxiliū, iuxta compacta socijs, Sicambri atq; Doringis, exercitum ducentorū ac triginta millium virorum ad prælium eduxerūt. Scanziani autē, qui & Gothi, cõuocatis & ipsi socijs, in numerabilē poene multitudinem Germanis venientibus, opposuerūt. Bellum atrocissimum in eo loco, qui dicebatur Colmasus, inter partes cõmittitur, & cadētibus hinc inde multis, à mane vsque ad noctem Marte ancipiti pugnatur. Postera die Germani exercitum diuiserūt in tres partes, singulisq; duces singulos præfecerūt: Sicambri autē sub eorum rege Franco audacissime dimicantes, nomē sui ducis Franci, quasi numē quoddā crebrius vociferantes, clamabāt: *Hic Franci / Hic Franci*. Postremo vidē sunt Gothi, & plusquam octoginta eorū millia perempti, cæteri fuga lapsi cū libe-

Inter Saxones & Gothos atrocissimū bellum committitur.

Francorum nomen hic primum cepit.

ris & coniugibus, in pristina latibula sunt reuersi, & sic fines suos decennio ab alienigenis deuaftatos & occupatos, Saxones auxilio Francorum & Doringorum lati receperunt.

Sicambri nomen uetus deponentes, Francos se nominant.

Vnde Franci dicuntur liberi, Dicitur & quia in antiquis seruiant.

Francus prius dicitur fuisse Sicambros.

Dicitur S. Remigij ad Clodoueu.

Nomen Francum Romanis & Gallis fuit semper auisum.

Rex Francus Gebis superatis reuertitur.

Francus aduersus ad Francos suos.

Rex Francus Gallis praelo aggredditur, Francorum & Germanorum trecenta milia contra Gallos.

Francus ponte fabricato super Mosam, deuaftans Galliam.

Ex eo tempore Sicambri priscum nomen deponentes, regis amore sui Francos sese nuncupare coeperunt. Enimuero, Hunibaldo testante, non solum proceres, sed milites quoque omnes, & vniuersus totius gentis populus, ipsa nouitate nominis vsque adeo fuerunt delectati, quod regem precibus inducerent, quatenus edicto publico sanciret, eos deinceps perpetuo non Sicambros, sed Francos fore dicendos. Quod rex tanto libentius constituit, quo nominis immortalitatem sui cupidius amauit. Dicitur sunt igitur Franci, qui prius ab alijs, Sicambri: ab alijs dicebantur, foederis ratione, Germani. Et mirum quidem in modum gloriabantur nouitate huius vocabuli, quippe qui multis deinceps temporibus, quoties mutuo sibi occurrissent, ita salutabant: *Ein guen tag fryer Franck*. Veruntamen non subito, sed cum tempore multo tandem hoc nomen venit in vnum, vt Franci gens ipsa etiam in alijs nationibus dicerentur, Romanis enim & Gallis praecipue, nomen Francorum fuit odiosum. Vnde apud eorum scriptores, crebrius Germani, quam vel Sicambri dicitur facere vel Franci. Nomen vero Sicambrium vnde habuerit originem, vel à quo, Hunibaldus non tacuit.

Quod autem Franci prius fuerint dicitur Sicambri, non solum testatur Hunibaldus, verum etiam beatus archiepiscopus Remigius, qui (vt Gregorius antistites meminit Thuronensis) quando Clodoueu regem Francorum, primum ex Francis regibus conuersum ad Christum, sicuti loco suo dicemus, baptizare debuit, coram procerum frequentia deponenti ornamenta regalia, & ad sacrum se lauacrum humilianti, cunctis audientibus dixit: *Mittis de pone colla Sicamber: Adora, quod incendisti: Incende, quod adorasti*. De huius rei historia iam dudum post Hunibaldum in primo volumine annalium plenius diximus.

Anno itaque ante natiuitatem domini & saluatoris nostri Iesu Christi vicefimo quarto, qui fuit Franci regis XIII. nomen priscum Sicambri mutauerunt in nouum, quamuis & prius & posterior apud scriptores, Germani saepius, nuncupati fuerint, siue Sicambri. Nam licet ipsi nomen sibi Francum sub memorato rege desumptum & scripserint, & retinuerint semper, subito tamen in vsu deuenire non potuit apud nationes exterarum, maxime inimicas. Hinc factum manifestissime constat, quod historiarum scriptores, qui tempore mutati nominis, & nihilominus etiam post hoc, multis annis apud Romanos, Gallos quoque vel alios nationes elaruerunt in humanis, siue ignoratione, siue detestatione vocabuli, hanc gentem Germanam crebrius appellauerunt quam Francam. Certum est enim, quod nomen Francorum non scriptis, sed armis: non amore, sed timore: non assumptione, sed subiectione cognouere Romani.

Sed iam nunc post nomen Franci rationem, breuiter historiam continemus. Rex itaque Francus eliminatis de finibus Saxoniae Gothis, cum rediret ad ostia Rheni spoliatus & praeda, nuncium medio itinere accepit, quod Galli, iunctis Romanis, flumine transmissio, regionem igne ferroque vastassent, & cum praeda multa reuertissent in Galliam. Quo accepto nuncio, nihil cunctatus, nec animo fractus, dixit ad milites: *Siliberie sitis, si Franci nominis digni, iam nunc vires resumite, & tantam iniuriam vindicate*. Qui vna cum proceribus voce dixerunt: *Paratissimi sumus, o rex France liberrime, tecum aut vincere omnem populum nobis aduersum, aut mori pugnantes*.

Latus his vocibus rex, nuncios confestim misit ad Saxones, Germanos simul atque Doringos, auxilium postulans iure foederis contra insultum Gallorum. Qui omnes magna cum alacritate iustitiam militum postulata, miserunt Saxones videlicet LXXXIII. milia pugnatorum, Germani & Theutones LX. milia: Doringi vero, XLVI. milia. Quibus coniuncti, magnis viribus Franci, exercitum trecentorum millium virorum, contra suos aduersarios festinantissime produxerunt. Cernens autem rex Francus desolationem regionis, quam fecerant Galli, commotus magna indignatione animi, dixit: *Videte commisiones meas fortissimi, qui sanguinem parentum vestrorum fufum iure doletis, quod isti perfidissimi Galli fecerunt. Iuro per caput patris mei Antharij, quem homines isti perfidissimi occiderunt, quod non dabo requiem capiti meo, donec me de ipsis insigniter vindicauero*. Et collaudabant omnes propositum eius.

Fabricato igitur ponte cum nauibus & lignis multis, in biduo traduxit exercitum, & relinquens ad custodiam transitus quadraginta virorum millia, cum reliqua multitudo processit in Galliam: tantamque fecit stragem, quantam Sicambrorum nullus ante eum aut facere potuit, aut mēte creditur concepisse. Ingressus enim vsque ad flumen Tabul, & mare tunc occidentale

dentale quam septentrionalis iacet vel adiacet, igne ferroque Congredientes sibi Gallorum sed nomen aliquod e celo delatione, Gallorum eorum libens, instantibus, & Sicambros nulli parcent. Hinc senatus populusque Saxones in Germaniam nunc si Francis (quos ipsi appellauerunt, atque Doringos) eum & octo milia Germani. Audiens autem Francus magno exercitu misit in auxilium Romanis, victoriam suam anno regis Franci quarto. Postremo rex Francus Gothis, Gallis, & alijs mediocriter aucto, & seditem domini, anno IX. eorum pontifex magnus, pferunt, quorum ductu non & Francorum, quod scripsi

CLOGIO Franci regis CXXX. viri astutissimi de quo memoratus Francus & miranda carmine digressus. Mater eius nomine Lotuit, siue sacerdos, magis: (vt iam dicitur) scripserunt aut filij deleuit, infelices reddidit, peremit, victoriam Francis imbre, tonitrua, coruscationes quos voluit, carminibus in deno monerunt in Germaniam armis propulsare fortiter lerunt. Clogius enim rex non Francos, sed Germanos pro sua gente pugnauit, victoria discesserunt. Anno regni Clogionis nunc leem Iuda, dominus & saluatora semper virgine Mariae per capita Romano subiecta factam pronidentia, sensu nunc Eodem quoque anno retiam ducentis eius constituit eiusque ducis nomine Phirrus post annos decem de gentis Francorum, idem Phirrus reges Phirris omnes, sicuti & singulisque annis tributum micorum, contra hostes qui Clogio autem Rex Francus qui fuit Dominicae natiuitatis, plura scribit Hunibaldus

dentale quam septentrionale, Tungros, Tarubanos, Legiosque, & quicquid his vel interiacer vel adiacer, igne ferroq; , feruens deustavit.

Congredientes sibi Gallos tanta facilitate superavit, fudit, & extinxit, vt non homo, sed numen aliquod e caelo missum putaretur. Vnde nimium omnes per gyrum territæ nationes, Francis vt ferocissimis monstis congregari amplius timuerunt. In eo congressu & desolatione, Gallorum ceciderunt ex ipsis gladio Francorum, plusquam ducenta millia cum liberis, infantibus, & mulieribus. Nam sicuti prius fecerant Galli, cum deustarent Sicambros, nulli parcentes, ita receperunt ab eisdem.

Hinc senatus populusque Romanus indignatione commoti, militum legiones contra Saxones in Germaniam miserunt, Marco Lollio duce. Non enim tutum fore putabant, si Francis (quos ipsi appellauerunt Germanos) congregarentur, priusquam Saxones perdomuissent, atque Doringos. Ingressi ergo Romani Saxoniam, primo quidem vicerunt, decem & octo millia Germanorum perimentes.

Audiens autem Francus interitum sociorum, Clogionem filium suum ducem, cum magno exercitu misit in auxilium confederatis: qui resumptis viribus, iterumq; congressi Romanis, victoriam sunt consecuti, hostesq; fugarunt, multis eorum gladio peremptis, anno regis Franci quarto atq; vicesimo.

Postremo rex Francus laboribus & senio grauatus, post prælia multa cum Romanis, Gothis, Gallis, & alijs nationibus victoriosissime habitæ, regnoque Francorum non mediocriter aucto, & sedibus ampliatis, anno regni sui x xviii. moritur: ante natiuitatem domini, anno ix. Cuius bella, mores, instituta, leges, & victorias, Clodomirus Francorum pontifex magnus, Germano carmine: & Hunibaldus prosa Latino sermone, scripserunt, quorum ductu nos & istic, & in primo volumine annaliu rerum Germanicarum & Francarum, quod scripsimus, copiam habemus.

DECIMVS OCTAVVS.

CLOGIO Franci regis, maior natu filius, patri succedens, regnavit super Francos annis xxx. vir astutissimus, ingenio versatilis, augur, magus, & astrologus curiosissimus: de quo memoratus Francoru pontifex, consiliarius, & vates Clodomirus, multa stupenda & miranda carmine digessit, de quibus in primo volumine fecimus mentionem.

Mater eius nomine Lothildis, filia regis Doringorum, summa templi Palladis antistes fuit, sine sacerdos, magicis artibus dedita, quarum exercitatione plura fecit miranda. Nam (vt iam dicti scripserunt auctores) suis carminibus & incantationibus, quos voluit, hostes filij deleuit, infelices reddidit, & quantumlibet procul absentes, demonum ministerio peremit, victoriam Francis; metum, terrorem, & fugam hostibus maleficio procurabat: imbres, tonitrua, coruscationes, & tempestates in aere horribiles, quoribus, vbi, & super quos voluit, carminibus inducebatur. Anno regni eius quarto, Romani expeditionem denuo mouerunt in Germaniam: quibus confederati reges non segniter occurrentes, vim armis propulsare fortiter non cessarunt: donec hostes retrocedere & fugere compulerunt. Clogius enim rex Francorum (quem in circuitu adhuc nationes cum eius gente non Francos, sed Germanos appellarunt) cum Tyberio Romano congressus, fortissime pro sua gente pugnavit, & postremo cadentibus ab vtraq; parte multis, Romani sine victoria discesserunt.

Anno regni Clogionis memorati decimo, octavo Kalendas Ianuarij, natus est in Bethleem Iuda, dominus & saluator totius vniversi, Iesus Christus vnigenitus Dei filius, ex intacta semper virgine Maria, quo anno (teste Hunibaldo) edicto Cesaris Augusti, descriptus per capita Romano subiectus orbis imperio fuit, quod præter mysterij rationem diuina factam prouidentia, sensu non caruit ad literam Francis præbentibus causam.

Eodem quoque anno rex Clogio Phrisum suum genitum secundo, ad matris instantiam ducem constituit regionis, quæ mari Germanico adiacet versus aquilonem, ab eiusque ducis nomine Phrisia est dicta (sicut vult Hunibaldus) vsque in præsentem diem. Rursus post annos decem de consensu memorati regis Clogionis, & omnium principum gentis Francorum, idem Phrisus fuit sublimatus in regem, ea videlicet conditione, quod reges Phrisij omnes, sicuti & reliqui duces, regi Francorum perpetuo manerent subiecti, singulisque annis tributum cc. lxx. bouum soluerent, & cum Francis more cæterorum amicorum, contra hostes quoscunq; dimicarent.

Clogio autem Rex Francoru obiit post multa fortiter gesta, Anno regni sui tricesimo, qui fuit Dominica natiuitatis vicesimus annus, de cuius moribus, vaticinijs, oraculis, bellis, plura scribit Hunibaldus.

Trithemij

Opera
Historica*Metus Fræ-
coru omnes
nationes in-
uasi.**Romanoru
expeditio in
Germania.
M. Lollius
dux Roman-
orum.**Romani su-
perantur à
Francis in
bello.**Clodomirus
Francorum
scriptor.**Clogio rex
grauis an-
no 30.**Lothildis re-
gina, sacer-
dos fuit, &
pontifex Pal-
ladis.**Romanoru
expeditio in
Germania.**Clogio rex
cum Tyberio
Cæsare pu-
gnat.**I E S V S
CHRIS-
T V S i n I u-
dæa nascitur
Dei filius.**Phrisus Clo-
gionis filius
dux, à quo
Phrisia vo-
catur.
Phrisus dux
fuit primus
rex Phrisia.*

*Herimerus
regnavit
annis 12.
Vir erat bel-
licosissimus.*

HERIMERVVS regis Clogionis maior natu filius, patri succedens, regnavit annis duodecim, vir bellicosus, & nimium audax: cuius regni anno tertio, Galli facta excursionem, usque ad Mosam peruenierunt, omnia quae ad ius pertinebant Francorum, exceptis munitionibus, atque castellis, hostili temeritate vastantes, & post hoc ad sua cum praeda & spolijs festine retrocesserunt.

*Gallorum
inventus in
Mosam Si-
cambiorum.
Lex Sica-
mbiorum in-
sta.*

Verum postea cum ista Gallorum incursio regi Herimero innotuisset, ira commotus est, vocatosque ad se duces Ultramofanos, quorum irruperant negligentia Galli, secundum leges Francorum in eos statim animaduertit. Sic enim lege continebatur: *Princeps subre-
ge Francorum in potestate ducali constitutus, diligenter provinciam tuatur sibi commissam, Quod
si negligentia eius, regionem subintraverint hostes, si gentem leserint nostram, aut si rebus spoliauerint
incolas terrae, medium bonorum suorum regis manus pendat, & dux ne sit amplius, sed priuatus vi-
uat honore. Si volens introitum hostibus permisit, sepeliatur viuus, aut capite puniatur: vxores vero
eius cum liberis & rebus omnibus regis ministerio cedant.*

*Sicambri
deus stant
vult totam
Galliam.*

Deinde conuocatis in auxilium foecijs, Germanis, Theutonicis, atque Doringis, rex Herimer in multitudine graui Galliam intrauit, & tanta eos caede domuit, vt in multis annis pristinam nequiuertem recuperare virtutem. Postremo tamen anno regni sui vltimo, cum iterum in Gallias traduxisset exercitum, & nimium audax, ne dicam temerarius aut praesumptuosus, pugnaret incautius, ab eis in bello fuit occisus: Anno domini tricesimo secundo.

VICESIMVS.

*Marcomer
regnavit
anno 18.*

MARCOMIRVS frater memorati regis Herimeri, à Gallis perempti, germano succedens in regno Francorum, regnavit annis decem & octo, vir statura procerus, moribus asper, fauorabilis tamen amicis, hostibus autem metuendus, atque terribilis, qui cum Romanis & Gallis praelia multa constituit, Moguntios, & Treuiros vna cum Agrippinis saepe grauius afflixit.

*Treueren-
ses, Mogun-
tioses, Co-
lonienses.
Iesus Chris-
tus in Iu-
dea sub Pō-
tio patitur.*

Anno regni eius secundo, vnigenitus Dei filius, dominus & saluator mundi Iesus Christus, ex Maria semper purissimaque virgine sine cōmixtione virili homo natus, secundum eandem humanitatem Hierosolymis vrbe Iudaeorum, sub Pontio Pilato Romanorum praefide, crucifixus, passus, & pro nostra salute mortuus & sepultus est: Descendit ad inferos, eripuit inde iustos, tertia die resurrexit à mortuis, ascendensque in caelum, sedet ad dexteram patris, iudicaturus viuos & mortuos, & viuet in aeternum.

*Romani le-
giones mit-
tunt in Brit-
tanniam.*

Anno Marcomiri regis decimo, Clodius Romanorum Caesar exercitum duxit in Britanniam, quam nunc Angliam visitato vocabulo nuncupamus, eamque armorum vi, simul & Orchadum insulas Romanis tributarias fecit. Inter eundem & redeundum, Francos inter Mosam & Rhenum commorantes, licet non sine suorum sanguine, grauius afflixit.

*Claudius
Caesar Bri-
tanniam re-
gionem inter-
fecit.
Claudius
Caesar dux
filium suam
Aruiaco
regi.*

Regnabat eo tempore in Britannia Guiderius, filius quondam regis Kymbelini: quo ab exercitu Claudij perempto in bello, mox pro eo surrexit Aruiracus frater eius, qui regnum sibi diadema imponens, multisque Romanorum occisis, Claudium usque ad naues est persecutus. Videns Caesar, quod Aruiracum superare non posset, pacem obtulit, filiamque suam illi dedit vxorem, & Romanis tributum negatum recuperauit, auxilio quoque generi ad insulas Orehadum traduxit exercitum.

*Clodomer
regnavit
annis 12.*

Marcomer autem rex Francorum supradictus, moritur anno regni sui octauo decimo: Anno dominicae natiuitatis quinquagesimo, in dictione Romanorum octaua.

VICESIMVS PRIMVS.

*Clodomer
regnavit
annis 12.*

CLODOMER Marcomiri supra dicti regis filius, patri succedens, regnavit super Francos annis duodecim, vir inquietus, & multum bellicosus: de quo refert Hunibaldus, quod Romanis & Gallis fuit infestissimus, & nihil magis quam eorum delere memoriam cupiebat: vix erat annus, quo non ad minus semel expeditionem moueret in Galliam.

*Tres simul
apparuerunt
Soles.*

Anno regni sui primo, tres soles simul apparuerunt, qui paulatim in vnum redierunt: & secuta est per vniuersam Europam fames magna & ingens: mortalitas non solum hominum, sed etiam iumentorum.

*Moguntia
reparatur à
Romanis
destruata.*

Anno autem nono rex Clodomer cum magno suorum exercitu, Rheno transmissis & Mosam, Gallos expulit, amissa prius omnia recuperauit. Cum Romanis apud Moguntiam Germanorum auxilio, dimicauit, sed eos à reparatione vrbs cohibere non potuit. Moritur anno regni sui duodecimo: Dominicae autem natiuitatis sexagesimo secundo, in dictione Romanorum quinta.

VICE-

ATRENOVS regis Clo-
quo regnavit, bellum
cum multis regni proceribus
in Mosam flumine, sub meri-

Anno siquidem regni
exercitum trans flumen d-
ditum maturauit in Fran-
rexi se cum proceribus &
10 numero grauatus, cecidit
dedere spe & aculum, plur-
turbatus, de ponte repara-
Galli nunciatur in magna
gnam. Quibus auditis cot-
negabat & locutus: pugnan-
pateceret nisi natandi vi-
quasi, & salutem natand-
baltheo praecinctus & ent-
tate compulsi, omnes reli-
20 equos, alij manibus ac po-
uenerunt ad littus, multi
medio fluctuum perierunt
cipibus, quorum ista sunt
nor, dux Marcomer, du-
sexaginta tribus Francor-
sui sexto: Dominicae nati-

RATHERVS, vel (vt a-
filius, post interitum
30 mus, audax, & fortis, qui g-
semper fortissime defensa
metuendus, Cuius anno
Christianos persecutione
cidit, & per omne imperium
Raterius autem rex Fra-
gne, & fiero vindicauit: sin-
xit sedes cum Germanis,
annos centum (vt supra di-
auit.

40 Post haec tandem mo-
1333 IX. in dictione Ro-
nomini suo dedicatam, à fi-
rius Francorum Arebaldus
nibaldus redegit in profanam

RICHIMERVS regis Ri-
per omnia magnificus
superstitiosus, quippe qui
vincere & superare volebat
50 baldo, summus à gente Fran-
admisit.

Anno eius duodecimo, o-
uallare coeperunt. Contra c-
ringorum rex, & ipse Richi-
Theutonicis, iuxta sedes
letiter magnum produxerunt,
Gothorum peremerunt, ca-

VICESIMVSSECVNDVS.

ANTE¹⁰ NOR regis Clodomeri filius, post patrem regnavit annis sex, qui toto tempore quo regnavit, bellum gessit cum Gallis atque Romanis, cuius tandem & occasione cum multis regni proceribus, miserabiliter interiit, quando (sicuti dicemus) ponte fracto in Mosâ flumine, submersus est.

Antenor rex regnavit annis 6.

Anno siquidem regni sui ultimo, ponte supra naues veterum more fabricato ex lignis, exercitum trans flumen duxit in Galliam, vastata regione, cum præda & spolijs multis reditum maturavit in Franciam. Cumque iam flumen pars maior transisset exercitus, & rex ipse cum proceribus & reliquis ultimis adhuc resideret ad littus, subito pons, equitum numero grauat, cecidit, solutaque naues ab inuicem funibus ruptis, miserabile cunctis dedere spectaculum, pluribus in flumine cadentibus. Attonitus rex & animo nimirum turbatus, de ponte reparando cum his qui aderant coepit habere consiliu, cum ecce mox Galli nunciantur in magna pugnatorum multitudine, post tergum venire, parati ad pugnam. Quibus auditis consternati sunt omnes qui erant cum rege, quibus fuga tempus negabat & locis: pugnam vero interdixit minor exercitus. Igitur cum euasione nulla pateceret nisi natandi via per flumen, arma & quicquid potuit grauare, proiecerunt in aquam, & salutem natando tentabant. Rex etiam proiecta lorica, soloque super tunicati baltheo præcinctus & ense, sese cum equo submisit in vndas. Simili se periculo, necessitate compulsi, omnes reliqui submiserunt. Natate simul ceperunt vniuersi, alij super equos, alij manibus ac pedibus aquarum impetum sulcantes. Ex eis plures natando peruenierunt ad littus, multi etiam qui natandi non habuere peritiam, præfocati ab aquis in medio fluctuum perierunt. Inter quos & rex Antenor fuit submersus, cum nouem principibus, quorum ista sunt nomina: Dux Priamus, dux Clodius, dux Richimer, dux Antenor, dux Marcomerus, dux Walther, dux Clogio, dux Herimer, & dux Rutvicius, cum alijs sexaginta tribus Francorū nobilibus. Sicutaque periit rex Francorū Antenor, anno regni sui sexto: Dominicæ natiuitatis, sexagesimo octauo, indictione Romanorum vndecima.

Franci devastant Galliam satis infeliciter. Pons sub transitu exercitus fractus cecidit. Galli Francos insecuti in flumine conueniunt transficere.

Rex Antenor cum novem ducibus & sexaginta tribus nobilibus in flumine perijt.

VICESIMVSTERTIVS.

RATHERVS, vel (vt alius scribit) Rhatherius, memorati regis Antenoris maior natu filius, post interitum patris, regnavit annis XXI. super Francos, fuitque vir magnanimus, audax, & fortis, qui gentem Francorum in gladio suo ab omni Gallorum incurfione semper fortissime defendebat, neminem timens, neminem expauescens, sed cunctis ipse metuendus. Cuius anno secundo, Nero imperator Romanorum facinorosus, primam in Christianos persecutionem mouit, Petrum & Paulum apostolorum principes, Romæ occidit, & per omne imperium multa credentium millia crudeliter nimis peremit.

Ratherius regnavit annis 21.

Nero perditurorum perditissimus homo.

Ratherus autem rex Francorū, Gallos multipliciter attriuit: patris interitum, armis, igne, & ferro vindicauit: fines genti ablatos, restituit: castella, vrbes, & mutationes construxit: fœdus cum Germanis, Saxonibus, atque Doringis regibus, quod Francus olim rex ante annos centum (vt supra diximus) pepigerat, renouauit, & regni Francorum terminos auxit.

Inter Francos & Saxones reformatur fœdus.

⁴⁰ Post hæc tandem moritur anno regni sui vicesimo primo, dominicæ natiuitatis LXXXIX. indictione Romanorum secunda, sepultus in vrbe Ratherdama, quam ipse nomini suo dedicatam, à fundamentis nouam construxerat. Cuius magnifice gesta pontifex Francorum Arebaldus, & vates, carmine descripsit more præcorum, quæ postea Hunibaldus redegit in prosam.

Ratherdama.

Arebaldus pontifex & historiographus.

VICESIMVSQVARTVS.

RICHIMERVS regis Ratleri filius, patri succedens, regnavit annis XXIIII. princeps per omnia magnificus, audax, & bellicosus, in cultura idolorum gentis suæ nimium superstitiosus, quippe qui Romanos in numero deorum non solum æquare, sed etiam vincere & superare volebat. Quapropter multiplicatis per eum numinibus, mortuo Arebaldus, summus à gente Francorum pontifex & sacerdos constitutus fuit, quod & libenter admisit.

Richimerus regnavit annis 24.

Arebaldus Francorum pontifex obiit.

Gothi fines Saxonū anno inuaserunt.

Anno eius duodecimo, Gothi denuo in fines Saxonum effusi, regionem suo more devastare ceperunt. Contra quorum incurfus, Windekint Saxonum rex, Hermensidit Doringorum rex, & ipse Richimer Francorum rex, cum Germanis fratribus simul atque Theutonibus, iuxta fœdus antiquum, & annos ante paucos (vt diximus) renouatum, celeriter magnum produxerunt exercitum, & facta congressione, plus quam viginti millia Gothorum peremerunt, ceteros vulteratos & spoliatos verterunt in fugam.

Trithemij

Opera
Historica

gulas & templa, sed vrbes quoque singulas dedicarunt & vicos: nec erat numerus deorum inensibilium.

His temporibus Francorum summus erat sacerdos, pontifex, senior, & vates, nomine Vechtanus, de antiqua regum stirpe procreatus, Græco & Latino sermone facundus: in astronomia, in musica, in medicinis, & in philosophia Græcorum peritissimus, utpote qui & Romæ & Athenis multo tempore studium impenderat scripturis hominum mûdanorum, cum quibusdam aliis condiscipulis suis. Qui tandem reuersus in patriam, filios regum atque nobilium, veterum consuetudine Francorum, sub quercu docebat.

Vechtanus Francorum summus Pontifex & vates, & historicus.

10 Multa scripsit in factis deorum, carminibus Græcis: veterumque historias regum, numero fecit Germanas, quibus iuuenum exercitauit ingenia, memoriamque plurimum erigebat. Hic anno regis Odemari quinto, periit paruo in flumine, cui nomen dedit submersus, ut à Vechtano Germanice dicatur, die Vecht vsque in præsentem diem. Super cuius tumulum rex Odemarus nouam condidit urbem, quam suo nomine Odemarsheim nuncupauit, quæ constat vsque ad præsens, in finibus diocesis Traiectensis ecclesiæ.

Vechtanus Pontifex Francorum in aqua perit.

Odemarus autem rex Francorum pacificus, tandem post multarum conditionem urbium moritur, anno regni sui quarto decimo: Dominicæ natiuitatis cxxvii. indictione Romanorum decima, cuius corpus in Odemarsheim / ut viuis præordinauerat, sub pyramide sepelitur.

Odemarsheim oppidum à Fræcis cœditur.

VICESIMVSSEXTVS.

20 **M**ARCOMERVS Odemari regis filius, patri succedens, regnavit annis vno & viginti, qui habuit uxorem nomine Athildem, filiam Marii regis Britannia: de qua genuit septem filios, quorum ista fuerunt nomina: Clodomer primogenitus, patri successit in regno: Marcomer, qui ducatum tenuit apud Nitriones, vbi nominis sui condidit urbem *Marcoburgum* dictam: Clogio, qui periit in Britannia: Franc, qui fuit dux Cisthenanus apud Hogios, à Confluente vsque ad ostium Moeni fluminis, versus orientem, inter Moguntiacos, & Saxones Germanos, qui veterem urbem Helenopolim instauras *Frankenfurt* nuncupauit Merodac, in venatione apro percussus, interit: Nicanor, qui dux fuit insularum, ad ostia Rheni, & Odemarus, quem pater post mortem Vechtani, pontificem sacrorum constituerat, propterea quod in omni literatura gentili doctissimus euaserat.

Marcomer regnavit annis 21.

Marcoburg vrbis apud Nitriones à duce conditur.

Frankenfurt vrbis iuxta Mœnum conditur.

Doracius Francorum vates & scriptor.

Doracius magna apud Francos auctoritatis.

Phœbi, Franci Romanis & pace & bello semper fuerunt instructi.

30 Claruit eo tempore Doracius Francorum consiliarius, parens regum, & vates insignis; Vechtani quondam auditor atque discipulus, de regum nobili prosapia ortus, qui post hæc, Odemaro virâ defuncto, in summo pontificatu procerû electione successit. Hic tanta apud Francos auctoritatis obtinuit, & in tanta æstimatione habitus est, ut quasi nomen aliquod coleretur ab omnibus, & imperaret non modo plebi, quæ vellet, sed etiam regibus Francorum & proceribus cunctis. Historias gentis carmine scribens continuauit.

40 Pacem habuerunt Franci cunctis diebus, quibus regnavit Marcomirus, multumque sub eius directione, diuitijs, potentia, & honore creuerunt. Scribit Doracius in annalibus (ut Humibaldus testatur) quod Romani Francos & pace & bello semper habuere suspectos, tanquam futuros imperij subuersores, Phædi * oraculo dudum præmoniti, ac propterea totis sepe viribus in eorum interitum, licet frustra, conspirarunt. Nam sub Faramûdo rege postea, eiusque successoribus, & Galliam totam suis viribus obtinuerunt, & Romanum superauerunt imperium.

Marcomir autem rex Francorum præscriptus, moritur anno regni sui vicesimo primo: Dominicæ vero natiuitatis, cXLVIII. indictione prima.

VICESIMVSSEPTIMVS.

50 **C**LODOMERVS Marcomiri regis Francorum iam dicti maior natu filius, regnavit post patrem decem & septem annis, homo prudentiæ singularis, suis modestus, & humanissimus. Uxorem habuit Hasildem nomine, filiam ducis Rugiorum, de qua genuit tres filios, Farabertum, Nicanorem, & Roricum. Quorum primus (vti dicemus) patri successit in regno: secundus fuit rex Frisia: tertius non longe à Nouesio in aqua submersus, nomen suum flumini reliquit defunctus, quod *Rora* nuncupatur vsque in præsentem diem. Locus autem submersionis Rorici, fuit inter Neocum castellum cisthenanum, & urbem veterem, quam incolæ Moradunum nuncupauerunt, quibus temporibus tam Francia quam Germania tota fuit à cognitione Christianæ fidei aliena.

Clodomer regnavit ann. 17.

Roricus dux Francorum in Rora submersus, vbi nunc est VVerdena oppidum & cenobium.

Clodomer autem rex Francorum, in pace mortuus est, anno regni sui xvii. Dominicæ natiuitatis, cLXV. indictione Romanorû tertia. Cuius tẽpore Galli meditabatur irru-

Trithemij

Opera Historica

priorem in Francos, Sed rex ipse Clodomerus motum eorum sapienter proueniens, ne id facerent, cohibuit.

VICESIMVS OCTAVVS.

Farabertus regnauit ann. 20.

FARABERTVS Clodomeri Francorum regis maior natu filius, patri succedens regnauit annis xx. incipiens anno dominicæ natiuitatis prænotato centesimo sexagesimo quinto, indictione Romanorum tertia: qui foedus & amicitiam dudum per Francum regem (vt supra diximus) contractam, & deinde per alios reges confirmatam, innotuatam, & sæpius constitutione noua foborata, & continuatam, renouauit, & denuo ratificauit cum Germanis, Saxonibus, Doringis, Theutonibus, Marcomanis, & Cimbris, quod Romanis multum displicuit, & in arma concitauit.

Romanorum legionis in Germaniam, metu recesserunt.

Anno siquidem ipsius Faraberti regis sexto, qui fuit dominicæ natiuitatis centesimus septuagesimus primus, temporibus Lucij Aurelij Commodi Cæsaris, non ferentes æquis animis Romani tantam concordiam Francorum cum Theutonicis & Germanis, omni eam studio subuertere conati sunt. Missis itaque per Sarmatiam legionibus in Germaniam contra Dacos, Marcomanos, Theutones, Saxones, Germanos, & Francos, magnum suorum prouiderunt exercitum. Contra quorum incurSIONem reges prædictarum gentium, tantas pugnantium copias miserunt, vt dicti Romani, sine victoria recedere cum damno & confusione sint compulsi.

Romanorum aliam in Germaniam expeditis, tempore Antonini Pii.

Anno regis Faraberti vndecimo, sub Antonino Pio imperatore, iterum Romani per Sarmatas exercitum reduxerunt in Germaniam, diuque pugnatum est acriter, & multi ab ytraque parte gladio vulnerati ceciderunt. De cuius belli modis, exitu, & miraculis imbrum, quæ tum pro Romanorum ferebantur exercitu, post Hunibaldum, in primo annalium volumine sufficientem digessimus narrationem, quam istic repetere superfluum iudicamus.

Britanni, qui nunc dicitur Angli, hæc Christi suscipiunt, Faganus & Diuianus episcopi Britannorum.

Farabertus autem rex Francorum, post multa fortiter gesta, moritur anno regni sui vicesimo: Dominicæ natiuitatis c. lxxv. indictione octaua.

Pontifices idolorum in Britannia plures.

Huius regni Faraberti temporibus, anno videlicet dominicæ natiuitatis centesimo octogesimo secundo, Eleutherius papa Romanus, ad petitionem Lucij regis Britannicæ, filij Coilli, misit in ipsam Britanniam (quæ nunc Anglia nominatur) Faganum & Diuianum episcopos, vt regi memorato, proceribus quoque & genti vniuersæ Britannicæ regni siue in insula verbum salutis annunciarent, & eos ad Christi fidem conuersos in nomine patris & filij & spiritus sancti baptizarent. Qui venientes ad locum destinatum, breui tempore non solum regem Lucium, sed & totius insulae populum ad fidem Christi conuerterunt.

Gildas & Galfredus Monemutensium, historiographi.

Fuerunt eo tempore in Britannia pontifices & sacerdotes idolorum plures, inter quos erant præcipui auctoritate Flamines xxviii. archi autem flamines tres, Landonensis, Eboracensis, & in vrbe legionum, quam super Oseam fluium in Glamorgantia, veteres muri & ædificia sitam fuisse testantur. Conuersi autem ad Christi fidem memoratis flaminibus, prædicti apostolici prædicatores eorum templa idolorum, in vnus dei patris omnipotentis consecrauerunt honorem, totidem pro flaminibus episcopos: & pro archi-

Caradocus scriptor Francorum.

flaminibus, archiepiscopos instituentes. Scripsit de his latius Gildas in libro quem de gloria Aurelij Ambrosij regis Britonum prænotauit: & post eum Goffredus Monemutensis Brito, qui ad Ruperrum ducem Claudio Cestriae, historiam Britonum & successiones omnium regum eorundem, ex ordine à primo introitus gentis, cum Bruto ex Troianis, in insulam ipsam, vsque ad annum dominicæ natiuitatis sexcentissimum octogessimum nonum, in libris decem consummauit. Cuius contemperaneus Caradocus Lancarbanensis etiam Francorum regum successiones, annos, tempora, & gesta, luculento sermone descripsit.

VICESIMVS NONVS.

Sunno regnauit annis 25.

SVNNO Faraberti regis Francorum maior natu filius, patri succedens, regnauit annis xxxviii. princeps fortis, strenuus, & audax, qui cum Romanis multageffit prælia simul & Gallis: tempore cuius Lucio rege Britannicæ (quem primum fidem diximus humilime suscepisse Christianam) sine liberis mortuo, Romani Seuerum senatorem miserunt in Britanniam cum duabus legionibus: qui cum Fulgenio prælia multa constituit, à quo tandem in obsidione vrbs Eboracensis, cum Romanis pluribus fuit occisus, cuius filium, Basianum nomine, susceperunt in regem.

Seuerus Romanus, in Britannia occiditur. Franci deus fauunt Gallis.

Eodem anno quo Seuerus in Britannia fuit à Fulgenio peremptus, Sunno rex Francorum Germanis & Saxonibus auxilia ferentibus, transmissio flumine apud castellum Delonum,

AN
Delonum, Gallias vastauit, victor. Reliqua vero que m...
rom, vate sequens in signis, carmine Latino, de quibus & r...
Mortuus autem Sunno...
minica vero natiuitatis c.

HILDERICVS Sunno...
dragina: vir magnanimi...
quam armis, gentem suam...
lateque potenter extendit...
sed etiam Romanis esset ha...
adeo iniuimus erat & odiosu...
bere vel nominare consue...
Gloriabatur suo no...
imidebant: nec prius genti...
res historiarum, Francum n...
armis & virtutibus Franci...
(sicut diximus) Romani, C...
do) litore commoti, non al...
audior iam memoratus: A...
rege suo acceperunt, communi...
habebantur, Francorum nomen...
no honore assumptum.

Claruit his temporibus multitudinem Francorum vates, & patens regum, senescit, & scripsit. Tantaque ap...
semper obedirent.

Hic die natalis Hildericorum ipsius dei simulacrum coepit (vt mortis est dementi...
uatis, ita vaticinabatur, n...
que mensura furore satis...
balans;

Veniet ab occiduo Fran...
Dardani que veteres...
Quicquid habet Gall...
Iuricadet omne tuo be...
Hinc tibi cum dederit...
Quem statuerit princi...
Tunc illo vincens, Fr...
De Romanorum quo...
Magnus ecce Deus de...
Et frauet aquilam le...
Hunc sensum Hunobaldus...
principum inter signa voca...
Reges, inquit, Fr...
coeperunt, de consilio pon...
sumplerunt, raris tribus abie...
cum anteriore corporis part...
erentis, & ore frementis n...
desinebat, cum qua collum...
uice alligatum videbatur co...
Aquilam Romani hab...
tem potentiam suprimere...
tes, pro altera sumplerunt i...
uitadum suam Franci per...

Delonum, Gallias vastauit, depopulataq; regione per gyrum, spoliisque ditatus remeauit victor. Reliqua vero quæ magnifice & pace gessit & bello, Hildegast philosophus Franco- rum, vatesque insignis, carmine Germanico, & post eum Hunibaldus prosa descripsit sermone Latino, de quibus & nos in primo annalium diximus.

Hildegast
historiogra-
phus.

Moritur autem Sunno rex Francorum anno regni sui octauo atque vicesimo: dominicæ vero natiuitatis c. c. xlii. indictione Romanorum sexta.

TRICESIMVS.

HILDERICVS Sunnonis regis maior natu filius, post patrem regnauit annis quadraginta. vir magnanimus, prudens, audax, & bellicosus, qui non minus prudentia, quam armis, gentem suam omni tempore fortiter defensus, & regni terminos longe lateque potenter extendit. Tantæ namque virtutis & potentia fuit, vt non modo Gallis, sed etiam Romanis esset haud mediocriter metuendus: quibus Francum nomen vsque adeo inuisum erat & odiosum, vt eam gentem nunquam aliter quam Germanam vel scribere vel nominare consueverint.

Hildericus
regnavit
ann. 40.

Gloriabatur suo nomine Franci: quorum odio laborantes Romani vocabulum inuidebant: nec prius gentium vicinarum (Romanorum maxime & Gallorum) scriptores historiarum, Francum nomen communi voto Sicambriae populo concesserunt, quæ armis & virtutibus Franci totam pene Europam suo dominio subiecerunt. Nam antea (sicut diximus) Romani, Galli, & reliquæ nationes inimicæ, Francos (testante Hunibaldo) liuore commoti, non alio nominare vocabulo, quam Germanos. Sic etenim dicit auctoriæ memotus: *Maiores nostri non minorem pro nomine gentis suæ, quod olim à Franco rege suo acceperunt, communi decreto curam habuerunt, quam pro regno; quia gloriosum sibi fore arbitrabantur, Francum nomen non amplius in aliud commutare, semel à suis progenitoribus cum summo honore assumptum.*

Francum
nomen Ro-
mani Si-
cambria inuide-
bant sem-
per.
Inter Ger-
manos Fran-
cos compa-
rauerunt.

Claruit his temporibus apud Hildericum regem, proceres quoque, & vniuersam multitudinem Francorum gentis, magno in precio Hildegast, philosophus, consiliarius, vates, & patens regum, senior, omnium doctissimus, qui sua tempestate miranda dixit, fecit, & scripsit. Tantæque apud suos affirmationis & auctoritatis fuit, vt eius imperio cuncti semper obedirent.

Hildegastus
Francorum
philosophus,
vates, &
scriptor in-
signis.

Hic die natalis Hilderici regis Francorum stans in templo Iouis, apud Neopagum, coram ipsius dei simulacro post preces pro impetratione vaticinii fusas, repente furere cœpit (vt moris est dementatis) carmine alirunarum, agitatoque capite ac manibus recuruatis, ita vaticinabatur, non versibus lege metrorum compositis vtens, sed rithmis abque mensura furore satis confuse prolatis, quorum interpretationem sic fecit Hunibaldus:

Vaticinium
Hildegasti
in die nata-
lis Hideri-
ci.

*Veniet ab occiduo Francis victoria Deo,
Dardani quoque veteres quem coluere maiores.
Quicquid habet Gallus, quicquid Germania tota,
Iuri cedit omne tuo bellicose Sicamber.
Hunc tibi cum dederit primum de nomine regem,
Quem statuent principes iam sine rege duces,
Tunc illo vincente, Francus sine fine regnabit.*

De Romanorum quoque imperio ita subintulit:

*Magnus ecce Deus dabit Franco lupanaria castra,
Et franget aquilam leo serpente collisam.*

Et de impe-
rio Roma-
norum.

Hunc sensum Hunibaldus de Francorum signis, quibus utebantur in præliis, quæ nos principum intersignia vocamus, exponit.

Reges, inquiens, Francorum ex eo tempore, quo bellum habere cum Romanis cœperunt, de consilio pontificum & vatum gentis suæ, arma siue intersignia hæc noua sumplerunt, tanis tribus abiectis, quas olim ex Scythia in albo vellere adduxerunt, Leonem cum anteriore corporis parte in vellere blauii coloris depinxerunt, pedibus ad capturam extensis, & ore frementis more aperto, cuius inferior pars corporis in caudam serpentis desinebat, cum qua collum aquilæ desubtus in vellere aureo expansisque alis depictæ, fortiter alligatum videbatur comprimere & suffocare.

Insignia
Francorum
priscorum
sive arma
quæ fuerint.

Aquilam Romani habuerunt pro signo dimicantes, quorum superbam & arrogantem potentiam suprimere & annihilare per fortitudinem simul & prudentiam cupientes, pro altera sumplerunt leonem: pro altera vero, serpentem. Per leonem namque fortitudinem suam Franci: per serpentem vero, sapientiam & prudentiam mystice designare

Aquila nigra in campo coloris glauci.
Interpretatio armorum Francorum.

Trithemii

Opera
Historica

volebant, quibus indubitanter se Romanos tandem superaturos sperabant. Quibus insignijs, siue armis, (quanquam improprie dicantur) omnes deinceps Francorum reges vsi fuerunt, vsque ad Clodouicum Christianum, qui pro leone, tria legitur lilia demissa coelitus assumpsisse, quod suo loco dicitur.

Prisca Francorum insignia, quando & quare defuerunt.

Regno tandem Francorum per filios Ludonici primi in duo diuiso, liliorum inter-signie cum Francis remansit Gallis, siue occidentalibus: propria vero leonis, atque caudae serpentis arma regnum Francorum orientale siue Germanicum retinuit, quod cum imperium sibi Romanum habeat annexum, inter signijs prioribus in obliuionem deductis, aquila imperij nota duntaxat vti consuevit, ab illo tempore diuisionis vsque in presentem diem.

Hildegastus nobilissimus Francorum doctor in omni scientia. Franci moribus adfuitque cultiores esse ceperunt.

Hildegastus etiam sapiens Francorum memoratus, nobilium filios docuit in citharis, & in diuersis alijs instrumentis musicis, gesta maiorum carminibus lingua decantare materna, moribus gentem viuere ciuilibus, aedificare domos, & habitu incedere cultiores monuit, & ferocitatem deponere iussit. Enimuero Franci parum eatenus cultum siue ornatum curabant, tam in structuris, quam in indumentis. Quae omnia Hildegastus instituit cultiora, & Romanorum superbiam non armis modo, verum etiam rebus & moribus contundere ac domare sapientissime praecipit. Ex eo tempore Franci domos & ampliores & pulchriores aedificare ceperunt, variisque distinctas mansionibus. Quicquid enim prioribus construxere temporibus, nimia simplicitate sui contemptibile fuit & rusticum: quippe cum propter crebras mutationes sedium, habitare in campis assueti magis fuerint, quam in ciuitatibus. Hinc Germani fumentes prouerbium, quod viderunt aliquid verusta simplicitate fabricatum, siue depictum, sic laudantes antiquitatem dicere consueverunt: Das ist ein gut alt Fränkisch Werck.

Alexander Caesar, apud Moguntiam perimitur.

Reliqua Hildegasti mirabiliter dicta, scripta, seu facta, Hunibaldus commemorat. Anno Hilderici regis Francorum vicefimo quarto, Alexander Mammæ filius, Caesar Augustus Romanorum, apud Moguntiam Germaniae urbem, militari tumultu perimitur, anno regni sui decimotertio.

Hildericus autem rex Francorum, eius nominis primus, post multa fortiter & magnifice gesta, moritur tandem anno regni sui quadragesimo: Dominicae vero natiuitatis, ducentesimo, quinquagesimo tertio. Indictione Romanorum prima.

TRICESIMVS PRIMVS.

Bartherus regnavit anno 13.

BARTHERVS Hilderici regis filius, patri succedens, regnavit annis XVIIII. cuius tempore Romani bellum gesserunt cum Gothis, qui Istrum fluvium transmeantes, eorum ciuitates deuastrabant & vrbes: quorum triginta millia occiderunt, sub ducatu Decii Caesaris, & filii eius. De Romanis etiam multi ceciderunt, inter quos & filius ipse Decij Caesaris occubuit. Decius vero Caesar, iniquissimus Christianorum persecutor, dum fugeret, in gurgite cuiusdam paludis submersus est, cuius cadauer inueniri à suis nunquam potuit.

Decius Caesar.

Franci expeditionem mouent in Romanos.

Anno Bartheri regis decimo, cum Romani sub Gallieni lasciuientis imperio torperet ocio, tempus rati adesse conueniens Franci, quo suas in eos contumelias vindicarent, auxiliantibus Germanis, Saxonibus, Bauris, atque Doringis, magnum adunauerunt bellatorum exercitum, & ingressi hostium fines, omniaque igne deuastrantes, & ferro, vsque ad Rauennam incurfione peruenierunt hostili, praedaeque locupletati ad sua reuersi sunt.

Alemanni Galliam Caesariam & Italiam.

Anno sequenti, qui fuit regis Bartheri vndecimus, Alemanni contractis copiis, exercitum fortem duxerunt in Galliam, vastaque regione ferro & igne, cum spoliis & praeda multa in sua redierunt. Eodemque anno expeditionem contra Romanos mouerunt in Italiam, & multa eis damna intulerunt, vindicantes iniurias, quas multiplices susceperant ab eisdem.

Franci de nouo mouent in Galliam. Franci vsque in Hispaniam perueniunt.

Anno Bartheri regis tertio decimo, qui fuit Dominicae natiuitatis ducentessimus sexagesimus sextus annus, indictione Romanorum quartadecima, Franci, auxilio Germanorum, & Saxonum, ingentem contraxerunt exercitum, & Rheno, Mosaque transmissis, sub Anthario, Luthero ducibus, intrauerunt Galliam, hostiliter omnia depopulantes: Antharius dux, filius erat Bartheri regis iam dicti Francorum: & Luther, filius exitit Marbodi regis in Saxonia: à regione Tungrensibus proxima incipientes, & inde per Beluacos ultra Sequanam hostiliter procedentes, vsque in Hispaniam peruenierunt, Terracensem urbem nobilem obsidione cingentes, funditus eam destruxerunt.

Bartherus autem rex Francorum, tandem anno regni sui octauodecimo moritur, anno

anno videlicet Dominicae multiplicata gesta Hunibaldus

CLODIVS Regis Bartheri annis septem & viginti prioris iniuria memores inuenerunt armati, habentes in lacu Benaco durum fatibus munitar.

10 Anno Clodij regis dominici custodibus simul & partem occupantes, septem Clodius autem rex dominicae vero natiuitatis

VWALTER Clodij principis magnanimum persecutione, Diocletianus ecclesias, libros diuinos igni curione miserabiliter affligisse ut Deum adorari praec Romanis subiecit.

Anno Waltheri regis tannia (quae nunc Anglia) Lucio regi, qui fidem Christianissimus) anno centesimo Romani Severum senatorum apud Eboracum per Fulgerius. Hoc quoque interfecto pnt. Quo etiam anno Waltheri pro regni susceptione

Contra hunc Asclepiadum duabus Romanorum legibus voluntatem Caesarum & fessis Romanis in pace custodi Waltherus rex Francorum moritur anno regni sui octauodecimorum i. x. quo ante terram

DAGOBERTVS Waltheri dicitur annis XI. vir in subdolebant ut patrem, & non habentes metuebant. In admittentibus suis illarum se

Anno eius quarto Constantio Romano. Constantio non minus prudentem quantat, littori comperit applicuit, & imperatui saluo tribu firmiter soluendo.

Pace autem confirmatus mortuus est, cuius filiam, non nati, & pietate in Deum nulli uenit Constantinum imperatorem cunctis consentientibus Dagobertus autem rex dominicae natiuitatis cccc x

anno videlicet Dominice natiuitatis cclxxi. indictione Romanorum quarta, cuius multiplicia gesta Hunibaldus sufficienter enunciat.

TRICESIMVSSECVNDVS.

CLODIVS Regis Bartheri, maior natu filius, patri succedens, super Francos regnauit annis septem & viginti: cuius anno tertio Romani missis legionibus, Alemanniâ, prioris iniuriæ memores, bello petierunt. Contra quorum incursum Alemanni processerunt armati, habentes in exercitu suo triginta millia pugnatorum. Bellum haud procul à lacu Benaco durum satis committitur, in quo Alemanorum quindecim fere millia perimuntur.

*Clodius regnavit annis 27.
Bellum fit inter Romanos & Alemanos.*

10 Anno Clodii regis duodecimo, Franci sub ducibus inuasert Galliam, & ex Romanis custodibus simul, & Gallis multa millia peremerunt, & magnam interioris Gallie partem occupantes, septennio inhabitauerunt.

Franci devastarunt Gallias septennio.

Clodius autem rex Francorum post hæc moritur, anno regni sui vicefimo septimo: dominicæ vero natiuitatis cxcviii. indictione Romanorum prima.

TRICESIMVSTERTIVS.

WALTHER Clodii regis filius, post genitorem super Francos regnavit annis octo, princeps magnanimus, fortis, & bellicosus; cuius regni tempore publicata ubique persecutiõ, Diocletianus in oriente: & Maximianus, in occidente Christi subuertunt ecclesias, libros diuinos ignibus concremant, & Christianos decima post Neronem persecutiõne miserabiliter affligunt, & Diocletianus primo anno Waltheri regis memorati, se vt Deum adorati præcepit, qui & eodem tempore Alexandriam cum omni Ægypto Romanis subiecit.

Walther regnavit annis 8.

Christianorum persecutiõ decima fuit.

20 Anno Waltheri regis Francorum primo, secundo, & tertio, magni fuerunt in Britannia (quæ nunc Anglia nominatur) tumultus. Mortuo namque ante aliquot annos Lucio rege, qui fidem Christi primus cum sua gente suscepit, ab Eleuthero papa (vt supra diximus) anno centesimo octuagesimo quinto, temporibus Faraberti regis Francorum, Romani Seuerum senatorem in Britanniam pro regni susceptione miserunt. Quo etiam apud Eboracum per Fulgenium occiso, Bassianus filius ipsius Seueri, pro rege fuit admisus. Hoc quoque interfecto, Ceraulus regnum inuasit, qui Romanorum iussa contempnit. Quo etiam anno Waltheri regis Francorum secundo vitâ defuncto, Allectum Romanis pro regni susceptione miserunt.

Magni sunt in Britannia tumultus.

Seuerus.

Regum Britanniarum variatio.

30 Contra hunc Aselepiadotus vir bellicosus, fortis, & audax confurgens, ipsum cum duabus Romanorum legionibus interfecit, sibi que regni diadema imposuit, & contra voluntatem Cesarum & senatorum, decennio regnavit, iusticiam coluit, prouinciam exclusis Romanis in pace custodiuit.

Aselepiadotus Britannia rex potens.

Waltherus rex Francorum his temporibus quieuit à bellis, & postremo tandem moritur anno regni sui octavo: dominicæ autem natiuitatis, cccvi. indictione Romanorum ix. quo ante terramotus fuit.

TRICESIMVSQVARTVS.

40 **DAGOBERTVS** Waltheri Francorum regis maior natu filius, patri succedens, regnavit annis xl. vir in subditos pius, mansuetus, perhumanus: quem ipsi amore singulari colebant vt patrem, & non minus vt regem & dominum suum in magna reuerentia habentes metuebant. In administratione iustitiæ secundum leges Francorū acquisitissimus fuit, & vnicuique ius suū illæsum seruans, iniuriam nulli fecit, fieri nec ab alio permisit.

Dagobertus regnavit annis 40.

Anno eius quarto Coelus dux Cestriæ insurgens contra dominum suum Aselepiadotum, Britannia regem, ipsum Romanorum consilio interfecit. Quo lætati nuncio Romani, Constantium senatorem in Britanniam miserunt cum legionibus, virū non minus prudentem quam bellicosum. Quem vt Coelus, qui iam regnum occupauerat, littori comperit applicuisse, non ausus ei congregari, nuncios ad eum misit, pacem petiit, & impetrauit saluo tributo Romanis iuxta consuetudinem antiquam singulis annis firmiter soluendo.

Rex Britannia Aselepiadotus, à duce occiditur.

Constantius Romanus in Britanniam venit.

Pace autem confirmata, Coelus rex non diu postea infra diem quadragesimum mortuus est: cuius filiam, nomine Helenam, pulchritudine, sapientia, religione Christiana, & pietate in Deum nulli virginum secundam, Constantius accepit vxorem, de qua genuit Constantinum imperatorem postea magnum, & regnum cum ea Britannia, proceribus cunctis consentientibus, obtinuit.

Helena filia Coeli fit vxor Constantij & mater Constantini.

Dagobertus autem rex Francorum supradictus, moritur anno regni sui vndecimo: dominicæ natiuitatis cccvii. indictione Romanorum quinta.

Trithemij

Opera
historica

Clogio regnavit annis tantum duobus.

CLOGIO Dagoberti regis filius, patri succedens, regnavit annis duntaxat duobus. Nam secundo anno regni sui, Romani & Galli regnum Francorum in regionibus Cismofanis atrociter invadentes, omnia igne ferroque devastare cœperunt.

Bellum Romanorum & Gallorum cum Francis. Dux Clodomer afluviis hostis. Clogio rex Francorum in bello perimitur.

At rex Clogio, contractis, ut potuit, copiis, auxilio Germanorum hosti occurrit, qui cum dimicare incautus, fuit occisus. Verum Franci propterea non desisterunt à confictu, sed fortiter pugnaverunt. Clodomer enim frater ipsius regis perempti, retracto ex acie corpore, illius se induit armis, ut ipse rex esse putaretur à cunctis, & ne vel amici, cognito regis interitu, deficerent animis, vel inimici de victoria spem certam præsumerent, exultantes. Itaque dux Clodomer regis armis indutus, ad aciemque regressus, cum rex ipse putaretur ab omnibus, & suis constantiam, & hostibus metum iucussit. Tam fortiter pugnando bellum rebuit, quod Gallos cum Romanis tandem in fugam conuertit, victoriam obtinuit, spolia hostium collegit, & regnum ab interitu liberauit.

Clogio itaque rex Francorum, occubuit anno regni sui secundo: natiuitatis autem Dominica, ccc. xix. indictione Romanorum septima. Filios reliquit duos, quorum natu maior Helenus, annum tunc agebat viceesimum: iunior vero Richimer, octauum decimum. Lege autem fuit interdictum Francis, ne quem promouerent in regem, priusquam quartum atque viceesimum compleuisset annum ætatis. Hinc factum est, quod neuter filiorum Clogionis peruenit ad regnum, sed patruus eorum Clodomirus in regem fuit electus.

TRICESIMVS SEXTVS.

Clodomir regnavit ann. 18.

CLODOMIRVS frater Clogionis regis perempti, communi Francorum decreto in regem electus, post eum regnavit annis decem & octo, princeps insignis, prudens, & fortis, qui gentem suam custodivit in pace, & regnum Francorum ampliavit.

Romani Suevos grauitate afflicterunt. Franci Sueuis saluberrime præbuerunt.

His namque temporibus, cum Sueui grauitate à Romanis afflicterentur, Francos, Saxones, atque Doringos in auxilium vocare statuerant: quos eo facilius confidebant inuenire voluntarios, quo nouerant eos semper Romanos habuisse exosos. At Franci alioqui Romanorum hostes antiqui, habito inter se consilio, petitioni Sueuorum facilem præbuerunt consensum, rati salubrius cum hostibus dimicare in terminis procul alienis, quam suis in proprijs.

Genebaldus Francorum dux exercitus.

Rex ergo Francorum Clodomirus, Genebaldum fratrem suum ducem exercitus ituri constituit, cui octoginta pugnarorum millia commisit: fecerunt similiter & alii reges à Sueuis in auxilium vocati, & conuenientes in vnum milites destinati, satis magnum constituerunt exercitum. Congressi autem Romani, acerrime pugnaverunt, plura eorum millia perimenes, cæteris fugâ salutem quarentibus, sicque Romani à Sueuorum finibus fugati sunt.

Romani à Germanis in fugam conuersi. Causa dissensionis inter Doringos & Sueuos. Doringum Sueuus in duello perimit.

Hac Germani victoriâ potiti, cum spolia in castris consueto more diuiderent, orta est inter duos milites periculosa contentio, quorum alter nomine Gunther Doringus: alter vero, Sueuus erat nomine Adelbertus. Causa turbationis ista fuit, quod Sueuus ille miles, Doringum norauerat de communi præda nescio quid clanculum sustulisse: quo negante, fuit exorta seditio grauis, Doringis, Doringum: & Sueuis defendentibus Sueuum.

Conspiratio Doringorum in Sueuorum.

Verum cum Doringus furtum constanter negaret, Sueuus duello se probaturum veritatem obtulit: quod vbi permisissent principes, monomachia inter eos die præstitura committitur, in qua Doringus secundo congressu à Sueuo fuit occisus: cuius cadauer, cum vestimentis & armis fuisset nudatum, etiam furtum, super quo fuerat accusatus, penes eum latere compertum est. Qua confusione Doringi accepta, supra modum irati sunt: sed iram dissimulantes, consilium inter se postea habuere secretum, quomodo Guntheri casum de Adelberto vindicarent. Concluso autem tractatu, quod Sueuum eadem nocte interficerent, eorum centum viginti de secretanda re, conspirarunt in vnum. Nocte igitur insequente, super tentorium, in quo suspicabatur esse Adelbertum, silenter irruunt, postulaentes dari homicidam sibi ad occidendum. His vocibus excitati, ad arma Sueui concurrunt, suamque militem innocentem, aut defendere ab interitu, aut mori cum eo firmiter constituentes. Facto mox in Doringos impetu, centum illos viginti pene omnes trucidauerunt. Quod cum in castris Doringorum fuisset nunciatum, valde commoti, & quasi in furorem versi, mox arma corripiunt, factoque agmine, in Sueuos nil tale suspicantes profiliunt, clamores inftar furentium in excelsum tollunt. At Sueui non segnes, cum Doringos bonis reuocare verbis non possent à tumultu, & ipsi armis se induunt, ac fortiter obistere contendunt. Atrox inter amicos pugna committitur, in qua plus quam duo millia

Doringi cum Sueuis studiose consurgunt.

partis vniuersæ viri perimuntur: retrocesserunt postremo. Latuerat ista contentio non in eodem loco, sed causa: accepterunt cogniti tractantibus verum ubi quæ eos reformare nequiere cœteritiales, in quibus bellum & sedaretur commotio.

A N
partis vniuersæ viri perimuntur: retrocesserunt postremo. Latuerat ista contentio non in eodem loco, sed causa: accepterunt cogniti tractantibus verum ubi quæ eos reformare nequiere cœteritiales, in quibus bellum & sedaretur commotio.

10 Ab eotempore Sueuorum presentem diem (vt Huni cum plures causas mutua Triennio autem exa

20 Habito autem cum p

30 Propterea cautum Francorum

40 Quibus à rege Francor

50 Super his consultatione

magis cordi erat, quam nom

QUANDO ET VNA

partis vtriusque viri perimuntur. Plures tamen Doringi amiserunt quam Sueui, & victi retrocesserunt postremo, necessitate compulsi.

Lauerat ista contentio, & Francos & Saxones, quotusque certatio finem accepit, qui non in eodem loco, sed in diuersis castra stationibus locauerant. Postea vero quam causa accepert cognitionem, pro pace & concordia inter dissidentes multis egerat tractatibus: verum vbi quælibet pars grauius & iniuria se læsam quereret, plenam inter eos reformare nequiuerat concordiam. Inducias tamen, siue treugas, inter ipsos constituit triennales, in quibus bello partes abstinere iusserunt, donec tempore deferuisset ira, & sedaretur commotio.

10 Ab eo tempore Sueuos Doringi semper de perfidia habuere suspectos, & vsque in præsentem diem (vt Hunibaldus loquitur) occulto & manifesto in eos odio laborant, cum plures causam mutaræ nesciant in scætationis huius.

Triennio autem exacto, cum finis adesset induciarum, Sueui bellum indixere Doringis: qui rebus suis plurimum diffidentes, legatos notabiles & insignes ad Clodomirum regem Francorum miserunt, & proceres regni magna cum instantia rogantes, vt sibi pristinae confederationis intuitu contra Sueuos debitum & amicum ferrent auxilium. Erant eo tempore magni gentium motus in Britannia, & in cunctis adiacentibus insulis, Francorum regno vicinis, quorum consideratione rex Clodomirus angustiabatur, metuens Romanorum insidias, ne absente pugnantium exercitu, nouam aliquam in regnum molirentur incursionem.

Habito autem cum proceribus regni consilio, rex Clodomirus Doringorum legatis in concione magnatum publica tale dedit responsum. Duce Henebaldio fratre nostro charissimo referente, dudum intelleximus, qua fuerit inter vos, amici Doringi, & Sueuos causa dissidii, & earum que hodie foribus instant occasio turbationum. Vobis nos ex multo fatemur tempore confederatos, & ius contracti violare fœderis nec volumus quidem illatenus, nec debemus. Sed vos ipsi luce tam clarius, optimi Doringi, cernitis, in quantum regnum Francorum versetur periculum, quoniam nobis Romani cum Gallis quotidie præ foribus imminet, diligentissime obseruantes introitum nostrum, simul exitum, si qualibet occasione regnum queant subuertere nostrum, quod progenitores nostri multi sanguinis effusione, vix tandem acquisitum stabilire potuerunt.

30 Propterea cautum Francorum nequaquam est visum consilio, his præsertim periculosis temporibus, populum diuidere, neglectisque propriis aliena defendere, cum ad alterum diis propitiantibus forsitan possimus sufficere, vtrumque autem, hoc est, nostrum regnum & vestrum his diebus ab hostium incursionem tueri nostra non sit in potestate. Nymia denique locorum distantia nos plurimum impedit, ne vobis contra Sueuos tam crebro possimus conferre suffragium, cum illi principum Rheni fluminis teneant & ortum: nos vero, vltima ostia & occasum. Veruntamen ne vobis omnino videamur defuisse amicos, nostro consilio placuit, vt nuncios ad Sueuos dirigamus nostros atque legatos, per quos triennales rursus vobis inducias obtineamus & treugas. Interea consilium habeant Doringi, vt cum Sueuis vel pacem consequi valeant æternam, vel alio quocunque medio necessarium defensionis murum interponant, hoc est, vel ex suis vel ex alienis gentibus amicis.

40 Quibus à rege Francorum prolatis, Doringorum respondere legatis: Optima est, o rex & vos principes Franci, consultatio vestra, si tamen inducias triennales à Sueuis poteritis impetrare pro nobis. Quod vero consulistis, vt vel ex nobis, vel ex gente qualibet aliena defensionis inter nos murum ponamus & Sueuos, & regis nostri sententia est, & procerum omnium gentis Doringorum, super quo nostram precamur consultationem audite, simul & auxilium tanquam fideles amici præbeite. Terra nobis est & amplitudine contra meridiem lata, & fructuum vberitate fecunda, cuius vltimi fines determinant inter Sueuos atque Doringos. In quam si ex vestris ponere incolas volueritis & duces, erunt vobis & regno Francorum proculdubio perpetuum in bonorem & commodum: Doringis vero defensionis in murum: & Sueuis in metum. Nulla difficultas donationis interuenire poterit, qua minus principum & gentis Doringorum oblatione voluntaria in vestra sit potestate.

50 Super his consultatione præhabita, Franci consensere libenter, vt pote quibus nihil magis cordi erat, quam nomen Francum dilatare, simul & regnum. In primis igitur missis epistolis ad Sueuos atque legatis, pacem Doringis ad triennium impetrarunt, consilium de noua possessione suscipienda fecerunt tenentes. Deinde suos cum legatis amicorum prædictis miserunt in Doringiam, vt propositum super donatione promissæ regionis negotium de regis & procerum sententia confirmarent. Quibus omnibus rite peractis, que scribitur sequentibus.

QUANDO ET VNDE FRANCI PRIMVM VENERINT AD Menigauum Pæpolianum, sequitur.

C

Trithemij

Opera
Historica

Hic cepit ducatum Orientalium Francorum 32686. videntur Heriboli.

Anno igitur Clodomiri regis Francorum septimo : Dominica autem natiuitatis cccxxv Linditione Romanorum xiiii. nona die mensis Aprilis, iussione memorati regis, exiuerunt ab ostijs Rheni, vbi primas in Germania sedes olim habuerunt Sicambri, cum vxoribus, liberis, suppellectili simulatque iumentis viri armati triginta millia, agricultores, & diuersarum artifices distributionum dao millia sexcenti octoginta sex, profecturi ad nouas sedes Francis promissas à Doringis. Exiuerunt autem non simul vna vice omnes, sed successiue per turmas, die præscripta incipientes, donec tandem in mense Septembri numerum compleuere præsignatum, Hunibaldo Francorum testante historico.

Genebaldus. Ducatus Francie Orientalis institutus.

Ducem vero populi Francie Orientalis rex Clodomirus, Genebaldum fratrem suum constituit, cui exercitum simul & administrationem totius ducatus sub his conditionibus, Francorum more, commendauit, vt videlicet tam ipse quam eius filij hæredes & successores perpetuo sub ditione regum Francorum permaneant, eorumque mandatis in cunctis fideliter obediant, cum ipsis ad bellum contra quoscumque aduersarios procedant, & reliquorum consuetudine ducum regni Francorum seruitutem ipsis regibus & honorem vbique debitum impendant.

Meningau locus, vbi nunc est Wirzburg.

His conditionibus daris & acceptis, Genebaldus dux Francie Orientalis cum deputata sibi gente, ad Meningauium proficiscitur, & oblato sibi principatu annis ferme triginta dominatur. Erat enim vir prudens, audax, & bellicosus, qui terram Francie ducatus, non solum prudenter rexit atque distribuit, sed etiam terminos possessionis valde augmentauit.

Francorum ducatus in Doringiam non placuit Suenis.

Audientes Sueni Francorum in Doringie fines aduentum, satis ægre tulerunt, metuentes futurum, quod accidit, ne multiplicati numero & viribus, etiam terminos acceptæ possessionis in eorum perniciem dilatarent. Verum vbi se vident ceptis Francorum posse nequaquam resistere, congratulationem aduentus eorum simulant, missique oratoribus pacem rogant, ex necessitate magis (vt videbatur multis) quam ex intentione. Causam quoque dissensionum omnem, quam prætendebant, aduersum Doringos, Francorum commiserunt arbitrio componendam. Id ipsum fecere Doringi. Sicque magnum inter eos dissidium Genebaldi ducis prudentia sedauit.

Sueni cum Francie pace firmati. Marcomer dux Francorum Orientalium.

Eodem anno in mense Septembri Marcomirus, ducis Genebaldi filius, cum reliqua Francorum turma, quæ ad transfugandum regis Clodomiri iam prius mandato fuerat selecta, per familias, domos, atque personas, venit in Doringie fines meridionales, & circa Menum fluium, cum fratribus suis mansiones accipere promissas: ab oriente Boios habentes atque Boemos à meridie, Suenos: ab occidente, Rhenanos, Moguntiacos, & Apodas: ab aquilone vero, Fagophagos atque Doringos.

Francie intransiibus cedunt Doringi omnino.

Ad Francorum introitum Doringi, præcepto Heuroli regis eorum, vltra nemus retrocesserunt, omnes relinquentes cunctam nouis hospitibus annonam in sequentem annum sufficientem. Franci ergo noui aduenæ, in sinibus Doringorum primo confederunt, inter Salam (vt nunc appellatur à Salagasto) fluium, & Neccari partes inferiores, circa Meni fluminis littora: In copaganio, * qui prius *Meningau*, postea dictus est Francie Orientalis. In qua cum tempore vicos & vrbes non paucas numero construxerunt, & breui rebus & potentia creuerunt.

** f. 1490.*

Genealogia duci Francie Orientalis. Faramundus dux 6. Francorum Orientalis. Marcomer Faramundi filius dux.

Genebaldus autem dux, genuit Marcomirum & Dagobertum, qui annis præfuit Francis Orientalibus vno & viginti: Dagobertus autem genuit Clodium, qui præfuit populo annis decem: Clodius autem genuit Marcomirum, qui præfuit annis sedecim: Marcomirus autem genuit Faramundum & Marcomirum: Faramundus autem, cum patre & solus ducatum administravit, annis quindecim, & postea electus fuit in regem Francorum, vt ordine suo dicemus. Ducatum vero Francie Orientalis, Marcomiro fratri commendauit, quem annis rexit xviii. Marcomirus autem dux, genuit Priamum, qui præfuit annis duodecim: Priamus autem, genuit Genebaldum secundum, qui præfuit annis xx. Genebaldus autem, genuit Sunnonem, qui præfuit annis xxiii. Post quem Clodius, frater Clodouei regis Francorum, præfuit annis xv. Quo in venatione ab apro percussus & interemptus, Clodomer filius prædicti ducis Sunnonis successit in ducatu, & præfuit annis xx. Clodomer autem genuit Hugbaldum, qui præfuit annis xxv. Hugbaldus autem, genuit Helenum, qui præfuit annis triginta: Helenus autem, genuit Gotfridum, qui præfuit annis xxiv. Godfridus autem, genuit Genebaldum tertium, qui præfuit annis xx. Genebaldus autem, genuit Clodomirum, qui præfuit annis xxiii. Post quem Heribert, nepos eius in ducatu succedens, præfuit annis xx. Quo etiam mortuo, Clodoueus, fratris eius filius, in ducatu præfuit

Orientalis Francie duci Heriboli.

præfuit annis xv. Clodoueus anno vi. Clodouei papa utriusque papæ, & annis cxxxviii. Godesberonem genuit Godesberonem, qui præfuit annis triginta. Francie Orientalis sine huiusmodi regibus Francie.

Dux itaque fuerunt Godesberonem, inuicem facientes imperatorem, nec à gentibus quinque gentibus, in regem Francie Orientalis, Sande estibus, eius, in perpetuum. Et eo tempore præfuit nullus ducatum sibi vniuersum & imperatorum eorum, quasi in vindictam. Contendit eius nominis Francie Orientalis perditione multiplici postea. Hac per digressum cum gentibus Orientalis Francie, unde recessimus, ordinauit fortiter gesta, tunc de cccxxxviii Linditione.

RICHIMERVS Clodouei filius, qui cunctis rebus, inuicemque Genebaldum in residendo, & imperatoribus amicis Godesberonem.

Anno regni sui quarta maxima, Galliam in greditur, Romanorum præfuit, qui cunctis in manibus ad que parte ceciderunt perire quærentes compulsi.

Anno Richimeri regni matricum Gallis, sub Clodouei. Rex autem Richimerus, in auxilium Theodorici, quibus aduocatis cum Francie Gallis, cum quibus antea in cunctis inuicem & imperatoribus.

Anno regni sui vltimo, inuicem in bello fuit occisus, tunc de cccxxxviii Linditione.

THEODORICVS vltimus, qui cunctis rebus, inuicemque Genebaldum in residendo, & imperatoribus amicis Godesberonem.

præfuit annis xii. Clodoveus autem genuit Gosvvertum, qui præfuit annis xxvi. Cuius anno vi. Conon papa Romanus, sanctum Kylianum monachum Scotum ordinavit episcopum, & misit eum ad Francos Orientales prædicare fidem Christi: Gosbertus autem, genuit Gosbertum iuniorem, qui præfuit annis xiiii. Gosbertus autem iunior, genuit Hetanum, qui præfuit annis xx. Quo sine virili semine mortuo anno Dominicæ natiuitatis septingentesimo ac quadragesimo, indictione Romanorum octava, ducatus Franciæ Orientalis sine duce permansit annis duodecim, sub ditione Pipini maioris domus. postea regis Francorum, quem filio suo Magno Carolo commisit.

*S. Kylianus
fuit episcopus.*

*Ducatus
Franciæ Ori-
entalis vacat
ann. 12.*

Duces itaque fuerunt in Francia Orientali, sibi per annos quatuordecim supra quadringentos, inuicem succedentes, numero xxxi. qui septenarium sacrum constituunt, ordine triplicatum, nec à mysterio alienum. Anno autem Dominicæ natiuitatis septingentesimo quinquagesimo secundo, indictione Romanorum quinta, Pipinus ex maiore domus, iam in regem Francorum (vt supra dictum est) sublimatus, ducatum sæpe dictum Franciæ Orientalis, Sancto Burghardo, ecclesiæ Wirceburchensis primo episcopo, & successoribus * eius, in perpetuum tradidit proprietatem.

*Duces fue-
runt 21. apud
VVirceburch.*

** Hæc præ-
sules & du-
ces Franco-
rum Ori-
entalium, or-
dine cuncto-
rat ad suam
vltimam sta-
tionem Trithemio,
in cõpendio deo-
vig. Franco,
adit Basileæ,
T. 1. 1. 1.
Histor. Ger-
man. folio
323.*

Ex eo tempore præter episcopos Wirceburchensis ecclesiæ, vsque in præsentem diem, iure nullus ducatum sibi vendicare potuit Francia memoratæ, quamuis quorundam regum & imperatorum ecclesiæ Romanæ rebellium & excommunicatorum temeritate non iure, quasi in vindictam sui, aliquando contrarium fuerit attentatum, inter quos

Conradus eius nominis tertius, postea imperator, cum Sueuus esset natione, ducatum Franciæ Orientalis permissione regia sibi violenter vsurpauit, quem tamen cum satisfactioe multiplici, postea Cæsar factus, ecclesiæ restituit.

Hæc per digressum historiæ necessarium de origine, genealogia, & successione ducum gentis Orientalis Franciæ breuiter perstricta sufficiant: ad regum iam nunc Francorum, vnde recessimus, ordinem reuertamur. Clodomirus autem rex Francorum, post multa fortiter gesta, tandem moritur, anno regni sui decimo octauo: Dominicæ autem, cccxxxvii. indictione Romanorum x.

TRICESIMVS SEPTIMVS.

RICHIMERVS Clodomiri regis maior natus filius, patri succedens, regnavit annis xiiii. qui cunctis regni sui diebus, cum Romanis & Gallis in contentione semper fuit, auxiliantibusque Genebaldo patruo, duce videlicet Orientalis Franciæ, apud urbem Peapolitanam residente, cæterisque Francorum principibus, Doringis etiam, Saxonibus, atque ferocibus amicis Germanis, multoties cum eis victor bellauit, magnaque clade affecit.

*Ducatus
Orientalis
Franciæ,
solus est
præfuit ec-
clesiæ VVir-
ceburchen-
sibus.
Conradus
3. non dux
Fraciæ, sed
inuasor.
Richimer
regnavit
annis 13.*

Anno regni sui quarto contractis amicorum suffragiis, in multitudine pugnatorum maxima, Galliam ingreditur, & omnia igne, ferroque depopulatur. Contra quem Tiberianus Romanorum præfectus, ad bellum grandem quoque suorum mouit exercitum, qui coniuncti manibus ad certamen diu ancipiti Marte pugnaverunt, & plures ab vtraque parte ceciderunt precepti. Postremo tamen victi sunt Galli, & per fugam salutem

*Inter Fran-
cos & Ro-
manos bel-
lum com-
mittitur.*

40 querere compulsi. Anno Richimeri regis sexto, indictione quarta, coadunati turmatim in vnum Romani cum Gallis, sub Constante, filio Constantini Cæsaris Magni, bellum Francis indixerunt. Rex autem Richimer, cum princeps esset magnanimus, fortis, & audax, nihil ter-ritus, in auxilium Theutones, Germanos, Saxones, & Doringos ex more vocauit amicos: quibus adunatis cum Francis, exercitum ducentorum fere millium Romanis obiecit & Gallis, cum quibus animosè pugnavit. In prima congressione victores Romani fuerunt, in secunda victi & superati, cum detrimento suorum fugerunt.

*Fractis bel-
lum rursus
indixere
Romani.*

*Romani su-
perantes à
Francis in
bello.*

Anno regni sui vltimo, Richimerus Francorum rex denuo cum Romanis incaute pugnatus in bello fuit occisus, anno videlicet regni sui tertio decimo, dominicæ vero

50 natiuitatis, trecentesimo quinquagesimo: indictione Romanorum octava.

TRICESIMVS OCTAVVS.

THEODOMIRVS Richimeri præfati regis filius, regnavit post interitum patris sui annis decem, qui cunctis regni sui diebus, cum Romanis in contentione vixit, & multa contra eos vario euentu prælia consummatuit: mater eius, Hastila nomine, filia regis Saxonum fuit. Habitabant eo tempore Francorum reges in finibus Tungrorum, trans Mosam fluuium, in castro quod antiquitas Dispartum nuncupabat. A termino autem Francorum, vsque ad Ligerim flumen, morabantur Galli, sub ditione Romanorum: post Ligerim vero, Gothi fuerunt, cum diuersarum nationum gentibus permixti.

*Theodomer
regnavit
ann. 10.*

*Reges Fran-
corum sedes
apud Dis-
partum &
Tungros
fuit.*

Trithemij

Opera
Historica

Franci nūquam quiescunt donec vincant. Franci Orientales Rhenum tranierunt. Vrbis Treuitorum à Francis diripitur.

Francorum regni fines his temporibus vltra Mosam valde ampliatae fuerunt, magnamque Galliae partem occupauerant, Romanis licet inuitis. Nec destiterunt à caeptis, quousque tandem ab hinc in antea computando, intra annos ferme septuaginta, vniuersam Galliam suo dominio subdiderunt.

Temporibus memorati regis Theodomiri, Dagobertus Genebaldi primi ducis Francorum Orientalium filius, & post patrem in principatu successor, contracta multitudine pugnatorum Rhenum transtulit, Galliam Cifthenanā, direptis spoliis, igne vastauit, & ferro. Vrbem Treuitorum vetustissimam, temporibus Abrahæ Iudæorum principis constructam, spoliavit & incendit.

Rex vero Theodomirus, tandem à Romanis Galliam inhabitantibus, vna cum Hastila matre sua comprehensus, capite truncatus, interijt anno regni sui x. natiuitatis vero dominicæ, ccc. lxx. indictione Romanorum tertia.

TRICESIMVS NONVS.

Clogio regnavit ann. 13.

S. Antonius moritur.

Iulianus apostata pugnat cum Alemanis.

Franci Germaniam occupauerunt.

Franci Galliam usque ad Saonam obtulerunt. Romanorum legiones in Germaniā. Bellum Romanorum cum Saxonibus.

CLOGIO regis Theodomiri filius, patri succedens, regnavit super Francos annis decem & octo, princeps animosus, fortis, & prudentia singularis: qui multa cum Romanis & Gallis praelia commisit, paternamque simul & maternam necem in sanguine plurimorum hostium dure vindicavit: cuius anno primo, sanctus Antonius abbas heremita, ad dominum migravit, mensis Ianuarij septi mædæima die, anno ætatis suæ. c. v.

Eodem quoque tempore Alemanni bellum cum Romanis habuerunt, non longe à Rheno, in finibus Argentinensium. In quo quidem praelio, multi ab vtraque parte ceciderunt: plures tamen ex Alemanis fuerunt occisi, quam ex Romanis, quorum duxerat exercitus Iulianus Cæsar, dei contemptor & apostata.

Clogius rex Francorum, necem cupiens vindicare paternam, ingentem contraxit exercitum, & potenter ingressus Galliam, urbem Cameracensem expugnauit, vbi plures Romanorum inuentos, sine commiseratione peremit.

Inde progrediens, Galliam suo regno vsque ad Soanam fluuium subiecit, aduersus quem Romani plus insidijs quam viribus certantes, nihil potuerunt.

Anno Clogionis regis Francorum decimo tertio, interea quod duces cum exercitibus deuastabant Gallias, Valentinianus Romanorum Cæsar, legionibus per Sarmatiam in fines Germanorum latenter celeriterque introductis, bellum cum Saxonibus gessit, in finibus Francorum, cis Oderam, non procul à mari: in quo multi ab vtraque parte gladio ceciderunt occisi. Victoria tamen postremo cessit Romanis, & victi Saxones, fugam inierunt.

Rex autem Clogio moritur anno regni sui xvi. (qui fuit dominica natiuitatis ccc. lxxviii. indictione Romanorum sexta) relinquens tres filios ex regina: Marcomirum, qui patri successit in regno: Dagobertum, qui post interitum fratris iam dicti, regnū tenuit, sub nomine ducis, vt suo inferius loco dicemus: & Hectorem, cognomento Degenbart, ex quo Pipinus & Carolus Imperator postea Magnus, suam duxerūt prosapiam: quemadmodum in secundo volumine diximus.

QUADRAGESIMVS.

Marcomir regnavit annis 15.

Bellum Francorum cum Romanis quatuor annis.

Franci Romanos in bello vicierunt.

Maximus imperij nomen sibi usurpat. Maximus quomodo venit in Britanniam rex.

MARCOMIRVS Clogionis maior natu filius, patri succedens, anno prænotato in regno Francorum, regnavit annis quindecim, princeps magnanimus, fortis, & audax, qui multa cum Romanis praelia commisit.

Anno siquidem regni eius primo, bellum contra eum mouerunt Romani, Gallorum copijs adiuti, quibus ille cum Francis & Saxonibus intrepida congressione occurrit, non longe ab vrbe Colonia: pugnavit fortiter, & hostium plura millia prostravit, spoliaque diuisit inter auxiliares & amicos. Annis quatuor duravit hoc bellum.

Franci autem ingenita ferocitate animosi, ad pugnam Romanos (non secus quam leo caniculam vnguibus dilacerare consuevit extensis) exceperunt, morti confestim & sine commiseratione destinandos. Quadriennio tandem elapso, considerantes Romani, quod Francos domare sibi que subicere non possent, legionum reliquias, quæ remanebant per editum reuocantes, ad alia loca destinarunt. Franci tamen ab infestatione Gallorum propterea non cessantes, quæ cœperant, continuabant.

Anno Marcomiri regis Francorum nono, indictione Romanorum decima quinta, Maximus Britanniae rex, Cæsarum prosapia ortus, nomen & diadema Romani imperij suscepit, à militibus in Anglia constitutus.

Hunc ante paucos annos Britanniae rex Octavius filio carens, de procerum cōsensu à Roma vocauit in Britanniam: matre namque Brito: patre autem, Romanus erat: & dedit ei filiam suam

filiam uxorem, cum qua, Orem vocatus in Britanniam cum eo remansit, pauciorum annorum interea interueniente, & Valentis Cæsaris remanente, & quicquid in partibus remaneret militibus, coque ut Cæsar à militibus se omnemque nobilitatem gloria dicitur) in vnum conuenem animi, vt de iudicis Galliarum. Anno igitur Marcomiri ccc. lxxxvii. indictione cum ingenti multitudine legionis hostiliter vastauit. moritur, quæ ab illo tempore præsentem diem, quam tu reges Francorum vicarij moritur tanta multitudinis contraxit, procedensque octo quindecim Francorum moritur. Denique vt nomen in vna est: quippe qui multos quot reperit, sine misericordia milites, & populus omnis Maximus vero, etsi Tyrannus Hac de Iulbalcho & Franci contulit duci Conano, qui que cum ea bona parte exedine copiarum discedens centes suo imperio non dientes. Interea Gratianus Romanus vsurpasse imperium cepisse Gallias, contractis sistentem cum exercitu inter baldi magistrum militum super occisus. Conanus autem, quæ quentes à Gallis & Romanis fortiter occurrentis, viriliter in fugam conuertit. Conationem, cum nobilibus suis Britannia dimiserant, ad se Africa, ne generis propago defuit triginta millium pugnatorum fuerunt centum milia nauiganerant. Ex his multi nati dimiserant cum paruulis suis omnis populus eius, cum esset dicere, nulla ratione conferre commissionis nuptialis nulli. Fuit in diebus illis subtrine Dionous, qui mortuus est Maximus rex profecturus in bellum habebat vnicam no iudicio speciosissimam, & vna de Britannia rex, filiam me

suam vxorem, cum qua, Octauio mortuo, totius insulæ regnum obtinuit. Venerat autem vocatus in Britanniam cum exercitu militiæ Romanorum, & maior pars militum cum eo remansit, paucioribus numero in Italiam reuersis. Deinde post mortem Valentiniiani & Valentis Cæsarum, anno regni sui Britannici quinto, in superbiam elatus mente, & quietis impatiens, Cæsarem se constitui Romanorum fecit ab his, qui cum eo remanserant militibus, contra Gratianum, quem sibi Romani præfecerant. Mox itaque vt Cæsar à militibus salutaris est, Britaniæ regnum vicario procurandum commisit, omnemque nobilitatem & iuuentutem militiæ totius insulæ Britannia (quæ nunc Anglia dicitur) in vnum conuocans, cum eis in Galliam nauigauit, talem habens intentionem animi, vt deuisis Galliis, Romam proficisceretur, sibi que imperium subijceret.

Anno igitur Marcomiri regis Francorum nono, dominicæ vero natiuitatis cccclxxxvii. indictione Romanorum quintadecima, Maximus Britannia rex, cum ingenti multitudine suorum nauigio intrauit Gallias, & omnia per circuitum regionis hostiliter vastauit. Et primo quidem applicuit cum nauibus ad littus terræ Armorica, quæ ab illo tempore & deinceps Britannia noua, siue minor dicta est, vsque in præsentem diem, quam tunc inhabitabant Franci, sub moderamine ducis Iubalchi, quem reges Francorum vicarium regni illis in locis constituerant. Dux autem Iubalchus introitu tantæ multitudinis gentium haud mediocriter turbatus, copias vt potuit suorum contraxit, procedensque obuiam uenientibus, cum eis bellum commisit, in quo ipse cum quindecim Francorum millibus fuit occisus, cæteris fugâ salutem querentibus.

Denique vt nominis sui terrorem cunctis per gyrum incuteret, magna crudelitate vsus est: quippe qui mulieres, & virgines, senes & iuuenes, paruulos & infantes, quot quot reperit, sine misericordiâ trucidauit. Erant autem Franci reges, duces, nobiles, milites, & populus omnis, idolorum vana superstitione adhuc obcæcati atque polluti. Maximus vero, etsi Tyrannus, tamen cum omni militia, & populo suo fuit Christianus. Hac de Iubalcho & Francis obtenta victoria, Maximus principatum illum Armoricum contulit duci Conano, qui fuit ex fratre nepos Octauii regis Britannia supradicti, relictaque cum ea bona parte exercitus Britannorum ad custodiam, ipse cum reliqua multitudine copiarum discedens inde, per vniuersamque Galliam discurrens, contradicentes suo imperio non minus crudeliter quam potenter bello & armis fecit obediens.

Interea Gratianus Romæ Cæsar, intelligens Maximum sibi nomen & diadema Romani vsurpasse imperii, egressumque magno cum exercitu de Britannia vastare cœpisse Gallias, contractis & ipse copiis, contra eum mouit in Galliam, & urbem Parisiensem cum exercitu intrauit. Congressus postea cum Maximo, prodicione Meroaldi magistri militum superatus est, & fugâ lapsus, venit Lugdunum: vbi postea fuit occisus.

Conanus autem, quem Maximus regem in Armorica regione constituerat, frequentes à Gallis & Romanis, qui erant in Aquitania, incursiones sustinebat, quibus ille fortiter occurrens, viriliter cum eis dimicabat, multisque eorum peremptis, reliquos in fugam conuertit. Consecutus postremo pacem, & quietam Armorici regni possessionem, cum nobilibus suis cœpit habere consilium, quomodo vxores & liberos, quos in Britannia dimiserant, ad se quantotius facerent cum omni suppellectili perducere domestica, ne generis propago deficeret.

Militum vero numerus, qui de Britannia venerant cum Conano in Armoricam, fuit triginta millium pugnatorum: Plebanorum vero & agricolarum (vt Galfredus est auctor) fuerunt centum millia, qui omnes iussione Maximi de Britannia in Armoricam nauigauerant. Ex his multi non habebant vxores: cæteri vero qui habebant, eas in Britannia dimiserant cum paruulis, quando Maximum sequi cogebantur. Conanus autem & omnis populus eius, cum essent Christiani, filias Paganorum idola muta colentium vxores ducere, nulla ratione consenserunt. Quæ, etiam si fuissent Christianæ, cum Gallis tamen commissionis nuptialis nullum eis placuit habere commercium.

Fuit in diebus illis subregulus quidam in Britannia (quæ nunc Anglia vocatur) nomine Dionotus, qui mortuo Caradoco fratre suo, Cornubiæ tenebat principatum, cui & Maximus rex profecturus in Galliam, vt viro prudentissimo, commendauerat regnum. Is filiam habebat vnicam nomine Vrsulam, inter omnes Britannia virgines cunctorum iudicio speciosissimam, & valde Christo deuotam. Conanus ergo nouus Armoricarum de Britannia rex, filiam memorati principis Cornubiæ Dionati Vrsulam non solum

Maximus
Romani
9
supratur
imperij.

Maximus
rex Britan
nia, intrauit
cum militibus
Galliam.

Iubalchus
dux Fran
corum in
Armorica,
cum 15000
occiditur.

Conanus fuit
rex in Ar
morica.
Maximus
omnem Gal
liam sibi sub
iecit.

Gratianus
contra Ma
ximum Se
nit in Gal
liam.

Conanus
rex Armo
rica plura
gessit bella.
Consilium
de vxoribus
adducendis
ex Britan
nia.

Militum fue
runt 30000
millia: ple
banorum
100000.

Omnes di
miserant vx
ores in Bri
tanniam.

Conanus
rex Britan
nia noue, id
est, Armo
rica.

Dionotus
Cornubiæ
principis, pa
ter S. Vrsulæ,
Vrsulæ Vir
go prudentis
sissima,
S. Vrsula in

Trithemij

Opera
Historica

optime nouerat, sed etiam valde amabat. Vnde misit ad eum nuncijs & epistolis, petiuit eam sibi in vxorem transmitti. Secundo petijt, quatenus vxores liberoque militum & plebanorum in Britannia, cum exirent mariti Maximi insu, dimissas nauibus imponerent cum earum suppellectili, & in Armoricum ad se regnum transmitteret. Tertio mandauit, vt secundum numerum, quem expresserat literis, mitterentur virgines, pro militibus de nobili profapia, nobiles: & pro plebanis, quoque plebanæ, quas sibi vxores ducerent singuli, qui tunc coniuges non habebant.

Conanus petiit à Dio- natio puellas nobiles. Vxores et- iã petiit mi- litu & ple- banorum.

Nobilium 11000. Gul- garum de- ro 60000 virgines & mulieres. Summa su- it puellarum 71000.

71000 puel- le in pesis nauibus pe- riclitantur in mari.

Puellarum pars maior submersa: reliqua cap- ta à Bar- baris. VVanius & Melga Hu- m & Picti capriunt eos.

71000 puel- le omnes fuerunt Christiana.

Galfredus Britannia historia scriptor. Anglia Sa- ris nuncu- pata.

Marcomir rex Franco- rum prauis, nec Maxi- mo consule- bat, nec Ro- manis.

Gnauius & Melga de- ustarunt Britannia. Gratianus comes latio- nes fugauit de Britan- nia.

Maximus Casar sedem regis posuit apud Tre- uerim. Consilium episcoporum celebratur Treueri.

Dionotus viso Conani nuncio, & cupiens satisfacere ipsius desiderio, collegit ex di- uersis Britannia: prouincijs filias nobilium vndecim millia de cæteris vero, ex inferiori genere sexaginta millia, virgines & mulieres, quas omnes ad certum diem intra Londonia: mœnia conuenire præcepit. Naues quoque ex cunctis Britannia: littoribus iussit ad- duci, quæ sufficerent ad tantæ multitudinis euectionem. Quod, licet multis in tanto cœ- tu placuisset, displicebat nihilominus & multis, quæ maiore parentes & patriam dilige- bant affectu. Nec desuerunt aliqua: forsân, quæ castitatem nuptiis præferentes, in qualibet terra maluissent vitam amittere quam maritari.

Paratis tandem ad euectionem necessarijs, mulieres præfecturæ naues ingrediun- tur, & per Tamensem fluuium maria penetrant. Postremo cum vela inflederent versus Armoricanos, hoc est, ab aquilone ad austrum, subito grandis in mari tempesta exori- tur, & diuisa classe, naues ab inuicem separantur. Magnum cunctis instabat periculum, & maior pars nauium in profundum maris dissipata, & cum mulieribus submersa est. Quæ vero tantum euasere periculum, appulsa: sunt in Barbaras nationes, & insulas maris, & ab ignota gente siue trucidata, siue perpetuam in seruitutem sunt mancipata. Inciderant en- im in exercitum nefandorum principum, Wanij & Melgæ, qui mercede conducti Cæ- sariis Gratiani, Britanniam primo, ac deinde maritimas nationes, & insulas circumiacentes, in odium Maximi deuastabant, à quibus crudeliter pro castitatis amore per- icerunt.

Erat autem Wanius (aut si malueris Gnauius more Gallorum) rex Hunorum: Mel- ga vero Pictorum, quos Gratianus imperator mercede conductos, miserat in fines Ger- mania: simul & Gallia:, vt affligerent eos qui partes Maximi sequebantur. Circa mari- tima ergo pedestri simul & nauali seuiantes incurfus, prædictis mulieribus & puellis in eas regiones à vento projectis occurrunt: quas, cum essent & pulchræ & Christianæ, suam in commisionem sollicitabant. Verum vbi nefandorum turpitudini consentire mu- lieres in Christo fideles recufarent, ab impijs miserabiliter occise sunt.

Hanc autem lamentabilem sanctarum vnius & septuaginta millium virginum ac mulierum, præter infantes & paruulos, historiam Hunibaldus non refert, sed memora- tus auctor Galfredus Monemutensis in fine quarti libri, de origine gentis, & gestis regum Britannia: insula:, quæ primo dicebatur insula Gigantum: deinde à Bruto rege primo di- cta fuit Britania: postea nuncupata est Albion: & postremo nomen Anglia: sortita, retinet in hunc diem.

Marcomirus vero supradictus Francorum rex, quia vir prudens erat, sic principatus sui temperabat habenas, vt nec partes Maximi sequeretur, nec Gratiani, propterea quod ille Francis abstulerat, multis eorum crudeliter & sine ratione peremptis, Armoricam: & iste Romanos regetet, gentem ab origine Francis inimicam. Continuit ergo se pru- denter in terminis regni, malens hostem consumi ab altero, quam fauorem patrare i- nimico.

Post cædem puellarum, prædicti duo reges, Gnauius Hunorum, & Melga Picto- rum, ad complacentiam Cæsaris Gratiani, Britanniam omni militia (sicut diximus) per Maximum deslitutam, hostiliter inuadentes, igne & ferro stragem fecerunt ingentem, & innumerabilem populi multitudinem crudeliter occiderunt. Quod cum nuntiatum fuisset Maximo regi, eo tempore apud Treuiros commoranti, misit Gratianum quen- dam municipem, cum duabus legionibus in Britanniam, vt hostes inde propelleret. Erât autem cum Hunis & Pictis, Scoti, Daci, & Norvvegij, quos Gratianus omnes facta con- gressione fugauit in Hiberniam.

His temporibus Maximus rex Britonum, & Romani vsurpator imperij, superata iam vniuersa Gallia, peremptoque apud Lugdunum Gratiano Cæsare, sedē regni sui col- locauit in vrbe Treuirotū: vbi & synodum cōuocauit episcoporum, in qua sanctus Marti- nus præsul Turonensis personaliter comparuit, signisque & miraculis pluribus corru- scauit. Aderant & Ambrosius episcopus Mediolanus, Ausonius quoque præsul Bur- degalensis,

degalensis, qui de laudib; Mosellam, à præterfite nobilem beati Hilarij ep; scripsit.

Maximus autem cum n- fantulum, regem Galliaru- vrbis Treuirotum depura- peremptis est, anno Mar- cius Victor, in gratiam & r-

Post Maximi autem in- tuorum exercitum transu- Antenore quatinus non f- cis redderet subiectam. abstulera: etiam Gallia: p- men Armoricarum regnu- vice obtinere non poterat.

Intem vero quod hi d- doce Valentiniano Cæsar- in Germaniam, Francos (v-

corum, cum Germanis ato- stibus peremptis cecidit c- vero natiuitatis ecc. xci- rino progredi volens, & or- cupiens subingere imperi- re compulsi sunt. Sed a- qui remanserant in regno- aut Romanis penderent t- ducibus in Gallia constitu- hil aliud quam bellum im- 39 promittere tributum, quod tunc (sicut diximus) procu- rator cum Francis, vt volu-

In cetera ducibus Franco- ceteris natu maioribus, qu- que Romanis, duce Valenti- tom addidissent tributo, qu- sta, trati sunt, com moti fun- bus, quemadmodum hanc-

Post multam igitur & di- nere scitentiam, vt magis p- gere Gallianis. Relinquen- præsidio militū, ceteri prin- ut autem regnum Fræcoru- cibus duntaxat duobus, an-

Q DAGOBERTVS frater regis supradicti Clodig- gubernator fuit regni, annis- bellicosus, cuius tempore du- 39 di annis sedecim. Cepit aut- dominicæ natiuitatis ecc. x- Anno Dagoberti ducis se- corum in Germaniam, tribu- percolle nuncios ita reman- uis confueat, non solmere. Tu- libano fortitudine uicisti, si te- glabon liberrimos & esse semp- qui pona ad uos mittas inuerm-

degalensis, qui de laudibus patriæ vrbisque Treuironum, opus metricum scripsit, quod Mosellam, à præterflente fluuio, prænotauit. Hieronymus etiam presbyter Bethleemitanus librum beati Hilarij episcopi Pictauiensis de synodis eodem tempore apud Treuiros rescripsit.

Maximus autem cum maximo exercitu mouens à Treuiris, Victorem filium suum infantulum, regem Galliarum constituit, eique tutores Quintinum & Nanneum principes vrbis Treuironum deputauit. Ipse deinde cum exercitu profectus in Italiam, à Theodosio peremptus est, anno Marcomiri regis Francorū tertio decimo. Nec diu postea etiam filius eius Victor, in gratiam & fauorem Theodosij, gladio perijt.

Post Maximi autem interitum, Marcomirus rex Francorū cōtractis copijs, magnum suorum exercitum transiit in Galliam sub ducibus Sunnone, Genebaldo, Priamo, & Antenore, quatinus non solum recuperarent amissam, sed omnem quoque Galliam Francisc redderent subiectam. Et breui quidem tempore multa recuperantes, quæ Maximus abstulerat, etiam Gallie partem non modicam regno Francorū addiderunt. Veruimētenus Armoricarum regnum, quod Britones inhabitabant (vt diximus) sub Conano, illa vice obtinere non poterant, quod tamen postea receperunt.

Interim vero quod hi duces bello intendunt Gallicano, Romani Francorū regnum, duce Valentiniano Cæsare, qui cum Theodosio imperabat, exercitum grandem miserūt in Germaniam, Francos (vt sperabant) penitus deleturi. Contra quos Marcomir rex Francorū, cum Germanis atque Saxonibus processit ad bellum, & facta congressione ab hostibus peremptus cecidit cum multis, alijs fuga labentibus, anno regni sui xv. Dominica vero natiuitatis ccc. xciii. indictione Romanorum sexta. Valentinianus autem vltorius progredi volens, & omne regnum Francorū, quod in partibus erat Cisthenensis, suo cupiens subiugare imperio, propter Longobardorum incursionem, in Italiam retrocedere compulsus fuit. Sed aliu necessitatem occultans retro abeundi, nuncios misit ad eos qui remanserant in regno, Francos, per quos mandauit, vt denuo aut bellum eligerent, aut Romanis penderent tributum. At Franci iam rege destituti, roboreque militiæ cum ducibus in Gallia constituto, cum Imperatoris necessitatem recessus nescirent, atque nihil aliud quam bellum imminere putarent, & viribus inæquales se viderent esse, Romanis promiserunt tributum, quod tamen nec promittere sine principum consensu & voluntate, tunc (sicut diximus) procul absentium, potuerunt, nec soluere. His Valentinianus imperator cum Francis, vt voluit peractis, in Lombardos profectus est.

Inter ea ducibus Francorū, Dagoberto, Sunnoni, Genebaldo, Priamo, Antenori, & cæteris natu maioribus, qui bella gentis tractabāt in regione Gallorū, nuntiantur omnia, quæ Romani, duce Valentiniano, egissent cum Francis, quomodo & regem morti, & gentem addidissent tributum, quæ semper fuit libera, & nulli ab origine Troiana fuisset subiecta. Irati sunt, commoti sunt, & turbati sunt valde, multisque deliberare consultationibus, quemadmodum hanc prudenter vindicarent iniuriam.

Post multam igitur & diuturnam eorum consultationem, postremo in vnam conuenire sententiam, vt magis patriam in libertate conseruare deberent auita, quam rebus vregere Gallicanis. Relinquentes ergo in sinibus Gallicanis Priamum ducem cum sufficiente præsidio militū, cæteri principes in Franciam Germanicā reuersi sunt cum exercitu. Vacauit autem regnum Francorū deinceps, post interitum regis Marcomiri, sine rege, sub ducibus duntaxat duobus, annis fere viginti sex.

QVADRAGESIMVS PRIMVS.

DAGOBERTVS frater Marcomiri regis Francorū à Valentiniano perempti, & filius regis supradicti Clogionis, post interitum germani consensu Francorū interrex, siue gubernator fuit regni, annis ferme (vt Hunibaldus insinuat) quinque, vir magnanimus & belicosus, cuius tempore ducatum tenuit apud Francos Orientales Marcomir filius Clodij annis sedecim. Cepit autem gubernacula regni sub ducis nomine Dagobertus, anno dominicæ natiuitatis ccc. xciii. indictione sexta.

Anno Dagoberti ducis secundo, Valentinianus Cæsar missis nuncijs ad populum Francorū in Germaniam, tributum priore anno exegit impositū. Cui duces populūsq; regni per eosdē nuncios ita remandarūt, Francorū sempiterna libertas tributū imponere nationibus cæteris consuevit, non soluere. Tu autē qui robore Francorū absente, cum paucitate inermi pugnasti, & dolo non fortunadine vicisti, si te à Francis exigendi tributū ius habere confidis, veni cum volueris, & gladio nos liberrimos esse semper fuisse, & te seruū ostēdemus. His te facimus certiorē, ne super hac re quicquam ad nos mittas inermem, quippe qui vitā potius dare contendimus, quam perdere libertatem.

Trithemij

Opera
Historica

Valentinianus imperator Francos nominat feroci.

Franci missos a Valentiniano pro tributo omnium vicidius.

Franci Galliciam in odium Romanorum depopulantur.

Nannenus, Quintinus principes Treuironum.

Franci ceduntur a Treuironum militibus.

Prima Francorum sedes in Germania.

Franci dispersi ab inimicis, caduntur ab hostibus.

Obij causa inter Francos & Treuirones.

Inter Nannenum & Quintinum dissensio.

Quintinus copias ducit in Francos.

Franci contra Romanos obtemperant Virosiam.

Valentinianus imperator laqueo interit.

Eugenius in Gallia usurpauit imperium.

Arbogastus contra Francos praedicti exercitum Colonia.

Hoc nuncio Valentinianus accepto, Francorum mirabatur constantiam, & circumstantibus dixit: *Franci Franci, durus es populus, & a ferocitate potius, quam a libertate nominandus.* Et quicquid anno currente negotium, propterea quod a diuersis nationibus Romanorum respública multas & varias illo in tempore pateretur in cursiones hostiles.

Anno autem sequente Valentinianus deceptus consilio suorum denuo misit ad Francos Sifinnium comitem aulicum, vt eos bonis induceret persuasionebus ad solutionem tributi, firmissimamque amicitiam Romanorum. Sed Franci non immemores eorum, quae prius Valentiniano remandauerat, necemque Marcomiri regis sui amantissimi vindicare cupientes, missum ad se comitem cum tota societate quam adduxerat, gladio peremerunt, in contemptum Valentiniani, & omnium Romanorum.

Post haec Franci maximo suorum in vnum adunato exercitu, sub ducibus Sunnone & Genebaldo (quem Galli Gundebrandum nuncuparunt) cum impetu Rheno transmissis in fines Romanorum irruptentes, & omnia depopulantes, etiam Coloniesibus metum inculserunt. Omnia enim quae fuerit inter Rhenum, Mosam, & Tabulam, fluuios, suo contendeant subiugare dominio. Verum posteaquam excursus Francorum innotuit apud Treuiros, Nannenus & Quintinus principes Treuironum (qui, sicut & Colonieses, Romanorum partes sequebantur) collecto exercitu impetum in eos facere constituerunt. Nam interea Franci regione Gallorum vastata, multaque illorum peremptis, ad sedes patrias cum exercitus parte spolia transmiserunt vterius procedentes.

Cum Nannenus & Quintinus Treuironum principes cum exercitu venissent, & Franci (vt diximus) in bono numero iam praeda onusti Rhenum transissent, intentionem habentes reuertendi ad socios, & quod reliquum erat Gallis intractum pro viribus desolandi, secuta est Francos confusio magna propter inconsultam & minus cautam partitionem exercitus. Erant enim primae Francorum sedes (quod sepe diximus) circa fines & ostia Rheni, vbi nunc est Hollandia, Selandia, & populi Traiectenses, Gelrenses, & Frisij, quorum pars nomen postea Westsalen, id est, Galli occidentales, comparatione aliorum, qui Westsalen, id est, Galli Orientales in regione Monasteriensi dicebantur, accepit. Habebantque Franci ab oriente Saxones, Theutones, Germanos, & Marcomannos: ad meridiem, Colonieses & Gallos: ad occidentem, Tungros & Morinos, qui maritima incolebant: ad aquilonem vero, Scotos, Orchadas, Dacos, simul & mare.

Nannenus ergo & Quintinus, vbi cum exercitu Treuironum applicuissent ad loca, in quibus reliquiae Francorum remanserant, sociorum reditum expectantes, aciem instruxerunt, & persecuti fugientes vsque ad Carbonariam syluam, retrocedere compulerunt, non paucis eorum trucidatis. Hinc ortum est odium Francorum in Treuiros, propter quod postea Rheno transmissis, in regione Treuironum hyemare coeperunt, & omnia deuastare.

His autem peractis, Quintino vtile visum est, si exercitum omnem Treuironum traderent in Franciam, imparatosque subita irruptione praecoccuparent. Sed Nanneno consilium Quintini non placuit, qui Francos in solo proprio ad resistendum esse non dubitabat audentiores. Quapropter Nannenus a Quintino recedens cum suis, ad Moguntiam reuertitur.

Quintinus autem in suo consistens proposito, circa Musium castellum, Rheno transmissis, produxit exercitum, & Francos primo delere in cursu meditabatur, animo excelso & maiore, quam viribus ad vincendam. Sed Franci non segnes, Gallos virili exceperunt occursum, in totoque praelio, multa Treuironum millia interierunt, paucis fuga saluatis. Cecidit in eo congressu Heracleus, legionis Romanae tribunus, & pene omnes, qui militibus praerant, iaculis & gladio Francorum cum eo perierunt. Paucis namque exceptis, quibus nox atra salutem, & nemora latendi praebere facultatem, totus Quintini exercitus gladio, arcu, & palude interijt.

Anno dominicae natiuitatis ecc. xxxiii. indictione septima, Valentinianus imperator apud Viennam Galliae urbem dolo, & austeritate Arbogasti magistri militum, laqueo interijt, & Eugenius quidam Romanus, eiusdem Arbogasti machinatione regnum Galliarum arripuit, & triennio regnavit: postea bello cum Theodosio imperatore commisso, ab eo peremptus est.

Franci, morte Valentiniani Caesaris audita, Rhenum transire, Galliamque inuadere decreuerunt. Quorum consilium Arbogastus intelligens, praenit, qui apud Colonia Agrippinam, rigente hyeme, ac Rheno congelato, traduxit exercitum, & Francos Rheno proximos, hostili coepit in cursione vastare.

Contra

Contra quem anno domini potentem mouerit exercitum occiderunt, & reliquos. Post haec anno domini contra Eugenium ab oriente veniente ad Rhenum, magnis praerant, quod tamen obrinere cum Eugenio commisit, & inuicentur omnium malorum. In reditu Mediolani honore sepultum: post quem Honorius imperavit apud. Anno sequente, qui fuit cum vndecima, obiit Dagobertus Clogionis, & frater regis M.

Genebaldus Dagoberti gubernatione regni Francorum nec regem se scripsit nisi sibi regia dignitas vna cum reliquis Francorum & sollicitudine fideliter ad. Anno dominicae natiuitatis dux Francorum Ori Sueuos, vir strenuus, sed pene sepultus.

Hinc in ducatu Francorum mundus, vir prudens, auctus & postea (sicut dicemus) i gentis electus est.

Anno post haec dominicae odium Romanorum & numerata populi multitudinis, iter fecit per Germaniam in traivit, & vastata per Matrem habuit cuius nomen de se sequere consilium mecum & homines, quibus illi pepercerunt firmere quam dudum illi construxerit, nomen sibi facere gloriosum.

transmissis, Moguntiam vrbem ac funditus destruxit: interfecit civibus cunctis, quae vrbem Cistmozellanatem destruxit. A Treuironum ruente, cepit, subuertit, nes vrbisque sexus & aratis Carocus, sine miseratione e rem Galliam homo truculentatem postremo ciuitateculis constructis, per omnes & vrbem nimis impiam dignitatem.

Wandali autem, qui remperie constituerunt Godgis Alaricus etiam rex Wisigothorum demandauit, vt vrbem suam concedat cum

Contra quem anno dominicæ natiuitatis prænotato CCC. XCIII. duces Francorum potentem mouerunt exercitum, congressuq; hostibus, plus quam duodecim millia Gallorum occiderunt, & reliquos cum Arbogasto fugarunt.

Post hæc anno domini CCC. XXVII. Theodosius imperator cum exercitu magno contra Eugenium ab oriente venit in Gallias. Quod cum didicisset Eugenius, timuit, veniensque ad Rhenum, magnis precibus & promissis auxilium Francorum & Saxonum implorauit, quod tamen obtinere non potuit. Veniens itaque in Galliam Theodosius, bellum cum Eugenio commisit, & potius victoria, cum multis eum interfecit. Arbogastus autem inuentor omnium malorum, desperatus proprio se mucrone peremit. Theodosius vi-

ctor, in reditu Mediolani obiit, cuius cadauer Cōstantinopolim relatum, cum debito fuit honore sepultum: post quem duo filij eius in imperio succedentes, Arcadius, in oriente, & Honorius imperauit apud Romanos.

Anno sequente, qui fuit dominicæ natiuitatis CCC. LXXXVIII. in diuisione Romanorum vndecima, obiit Dagobertus, interrex Francorum, filius quondam regis nobilissimi Clogionis, & frater regis Marcomiri.

QVADRAGESIMVS SECVNDVS.

GENEBALDVS Dagoberti ducis iam memorati maior natu filius, patri succedens in gubernatione regni Francorum, & præfuit genti & ducibus annis vno & viginti: qui tamen nec regem se scripsit, nec ab alijs rex nominabatur, sed ducis nomine contentus, nihil sibi regis dignitatis vsurpauit: fratres habuit duos, Marcomirum, & Sunnonem, qui vna cum reliquis Francorum ducibus, rempublicam gentis, & bella communi suffragio & sollicitudine fideliter administrabant.

Anno dominicæ natiuitatis cccc. III. in diuisione Romanorum secūda, obiit Marcomirus dux Francorum Orientaliū, qui apud Wirzburg inter Doringos commorantur & Sueuos, vir strenuus, sed paganus, in monte, qui dicitur *Frankenberg*/ patria superstitio-

ne sepultus. Huic in ducatu Francorum Peapolitano, successit filius eius natu maior nomine Far-

mundus, vir prudens, audax, fortis, & bellicosus, qui populo suo præfuit annis quindecim, & postea (sicut dicemus) in regem Francorum vnanimi consensu ducum & procerum gentis electus est.

Anno post hæc dominicæ natiuitatis cccc. X. in diuisione Romanorum octaua, Fran-

cis odium Romanorum & Gallorum dissimulantibus, Carocus rex Wandalorū cum innumera populi multitudine de insulis Scansianis, siue (vt nunc vocantur) Gothicis egressus, iter fecit per Germaniā, & Saxoniam fines, Rhenog; Francorū cōsensu transmissis, Galliam intrauit, & vastata per gyrum regione, indigenas terræ grauius afflixit.

Matrem habuit cuius nutu pendebat, que dixit ad eum: *Si nomen queris eternum, au-*
di & sequere consilium meum Omnia edificia, que ceteri reges, & principes construxerunt, destrue:
& homines, quibus illi pepercunt, occide. Tu enim meliora neque pulchriora poteris edificia con-
struere, quam dudum illi construxerunt: neque pietate, modestia, siue clementia, illis parcendo quos
viceris, nomen tibi facere gloriosum. Impiæ genitricis malo vsu consilio Carocus, Rheno transiisso, Moguntiam vrbem Cisthenanam cum habitatoribus cunctis deleuit, incendit, ac funditus destruxit: deinde Wormaciam, postea Spiram simili furore aggressus, interfectis ciuibus cunctis, quos reperit, subuertit. Inde mouens Treuironum antiquissimam vrbem Cismosellanam, obsedit, cepit, & vix paululum à clade Francorum respirantem destruxit. A Treuiri mouit ad vrbem Metensem, quam muro diuino mirabiliter nura ruente, cepit, subuertit, cunctis habitatoribus eius necatis. Omnes namque homines vtriusque sexus & ætatis, quos inter eundem reperit, immanissimus naturæ hostis Carocus, sine miseratione crudeliter occidit. Ab vrbe Metensium progressus, interior Galliam homo truculentus intrauit: & post multarum desolationes vrbium, Arelatensem postremo ciuitatem obsedit, vbi à milite quodam nomine Mario captus, & vinculis constrictus, per omnes ciuitates, quas deuastauerat, circumductus est cum ludibrio: & vitam nimis impiam digna morte finiuit.

Wandali autem, qui remanserant in Gallia cum Alanis, regem post necem Caroci super se constituerunt Godgith, hominem sceleribus famosum.

Alaricus etiam rex Wisogothorum, cum exercitu magno deuastans Italiam, Honorio Cæsari demandauit, vt vel secum bello congregaretur, vel Gothis in regno suo locum aptum concedat cum pace manendi. Honorius vero non ausus dimicare cum

Franci du-
decim mil-
lia Gallorū
occiderunt.
Theodosius
contra Eu-
genium di-
micauit.

Theodosius
Cæsar Me-
diolani mor-
ritur.
Arcadius
& Hono-
rius filij
Theodosij.

Genobaldus
fuit interrex
annis 21.
Francorum
duces regnū
administra-
bant.

Marcomer
rex Francia
Orientalis
obijt.

Farman-
dus fuit dux
apud Wir-
zburg.

Carocus rex
Wandalorū
Scandiam
venit.
Wandali
Rhenum
transie-
runt.

Matris con-
silio Caroc-
us tetius re-
gunt.

Moguntia,
Wormacia
Spira quo-
que destrui-
untur.

Vrbs Tre-
uironum
antiquis-
sima de-
struitur à
Wandalis,
Metis deso-
latur, ho-
mines tra-
cidantur.
Carocus ca-
pitur.

Wandali
& Alani
in Hispania
erant.
Alaricus
rex Wisogothorum
deuastat Ita-
liam.

Trithemij

Opera
Historica

Alarico, deliberatione cum suis præhabita, Gallias alioqui furore mutarum gentium agitatatas, Gothis inhabitandas concessit.

Wandali autem, qui remanserant in Gallijs, audientes Gothorum aduentum, quamuis ex vna essent natione Scanziana procreati, nihilominus timore perterriti, Galliam tleseruerunt, & cum Alanis, Suetijs, Hispaniarum partem occuparunt, vbi annis ferme triginta commorati, postea in Africam nauigauerunt, & Hipponam urbem destruxerunt.

Vandalis annis 30. in Hispania manserunt. Inter Alaricum & Stiliconem pugna.

Stilico comes ab Honorio interficitur.

Roma capta, & subvertitur ab Alarico rege Gothorum.

Franci sub ducibus occupauerunt Galliam.

Franci regem Vandalorum cum 20000. occidunt.

Respential rex Alanorum in Hispania.

Genebaldus dux sine interitu.

Franci pro regis institutione consulant.

Duces Francorum ad regis electionem conveniunt.

Pharamundus fit rex Francorum.

Pharamundus regnat ann. 43.

Marcomer ducatum Orientalis Francie suscepit.

Alaricus vero, permissione Honorij Cæsaris, Galliam petiturus, cum suis Italia digreditur: super quem comes Stilicon, Romani ductor exercitus, in festo Dominicæ Resurrectionis nihil mali suspicantem non iustus irruit, eumque ad pugnam inuitum prouocauit. Et primo quidem impetu victor exiit, in secundo congressu victus, salutem fuga querere compulsus fuit. Alaricus rex, qui hoc factum Honorij subornatione credidit, mox foedus, quod cum eo fecerat, rupit, itinereque mutato, in Italiam reuertitur, & omnia circumquaque Honorij partium depopulatur. Honorius vero Cæsar intelligens comitem Stiliconem tantorum esse causam malorum, cum cepit, & cum Euchariorum filio capite truncauit.

Alaricus autem rex urbem Romam cepit, adificia multa subuertit, & ciues in rebus grauius læsit. A sanguine tamen & hominum cæde temperauit, & fugientibus ad sanctorum Basilicas pepercit. Die tertia discessit sua sponte à Roma, nauigaturusque in Siciliam, naufragium pertulit. & non multo post infirmatus grauius, subito vitam cum morte commutauit.

Dum hæc agerentur in Italia per Gothos, Franci tempus adesse rati, quo sibi Galliam subijcerent vniuersam, contractis copijs, magnum adunauerunt exercitum, & sub ducibus Faramundo, Marcomiro, Sunnone, Priamo, & Antenore, fines Gallicanos ingressi, primo cum Wandalis congregiuntur, qui Gallias denuo incurfabant, quorum regem Godgith (quem nonnulli Godogisilum nuncupant) cum viginti millibus occiderunt. Et nisi Respential rex Alanorum, Wandalis ex Hispania, vbi tunc regnabat, tempestiue venisset in auxilium, omnes fuissent à Francis occisi.

Anno domini cccc. xix. obiit Genebaldus, interrex Francorum, filius Dagoberti, & nepos Marcomiri regis, anno principatus sui xxi. post cuius mortem Franci (vt dicemus) denuo reges habuerunt.

Eodem nanque anno, statim post obitum Genebaldi, conuenientes in vnum proceres & maiores natu Francorum, consilium habuerunt inter se maturum, vtile iudicantes, vt more veterum, sibi regem constituerent ex ducibus vnum. Et bonus est visus sermo in oculis omnium, conueniuntque in causa huius negotij ad aliam diætam duces subscripti: Pharamundus videlicet dux Francorum Orientalium: Marcomir dux, & Sunno dux, fratres Pharamundi, Orientalis: Clodius dux, filius Pharamundi: Dagobertus dux, filius Marcomiri: Nicanor dux, Pharabertus dux, Richimer dux, Antenor dux Menipolarum, Priamus dux frater eius, Bertheri dux Gallicanus, Heribert dux Insulanus, Sunno dux, & Richer dux, filij Genebaldi ducis & interregis Francorum defuncti, Diocles dux, & Meroueus dux. Aderant etiam ex sacerdotibus & sapientibus Francorum: Salegasthald summus pontifex Iouis, Gasthald, Herhald magister epistolarum, Wisogasthald pontifex Dianæ, Rutvicus, Adelhardus, Richeri, & alij complures tam ex plebeis quam ex proceribus.

Hi omnes communicato inter se maturæ deliberationis consilio, tandem de vnanimi consensu Pharamundum ducem Franciæ Orientalis apud Wirzburg, in regem Franciam eligerunt, qui filius fuerat Marcomiri ducis, anno Domini (vt supra diximus) quadringentesimo quarto defuncti: qui Marcomirus fuit Clodij, qui fuit Dagoberti, qui fuit Genebaldi primi ducis Francorum Orientalium, & fratris Marcomiri regis, quorum pater fuit Clogio rex Francorum, qui (vt supra diximus) obiit anno domini, ccc. lxxviii, **QVADRAGESIMVSTERTIVS.**

PHARAMUNDVS sigitur Marcomiri magni ducis Francorum Orientalium filius, cõmuni voto procerum electus in regem anno Dominicæ natiuitatis præscripto, cccc. xix. indictione Romanorum secunda, die mensis Aprilis vicesima quarta, ætatis suæ anno quinquagesimo sexto, regnavit super Fracos annis septem, vir in sua generatione optimus, sed non Christianus.

Ducatum vero Franciæ Orientalis eodem mox anno commendauit Marcomiro fratri suo gubernandum, quæ ille strenue rexit annis decem & octo: cuius genus & successores in ducatu secundum ordinem continuando, vsq; ad vltimū ducē Hetanū, & Carolū filium Pippini Magnum, descripsimus supra, quando genalogiam primi ducis prænotauimus.

Anno

Annocogni sui tertio, P
animique ferocem, legibu
nouarum rerum consuetu
gum consuetudines tempo
qui et ordine gentis, ex pluri
obliuionem deueniant &
correctione mutandas, &
Erant autem in eo Fra
numero potiores quatuor
legum omnimodam trad
Wiclogas, Wyndegast, & S
ripas, quam suo nomine &
nominis sui Wyndesheim
legitur hi quatuor conu
contractarum, de singulis
nomina addiderunt, quod
tifex erat, nomen legis Sal
peticiit.
Eodem anno Wandali
ter & trifariam compartit
Sunt autem Wandali, Ala
niorigine pares, quantum
& in suis Scanzianis siue
nibus dicitur, à principio
Anno Pharamundi reg
per annos sex & quin quag
tore deiectus, vt lecto surg
be pendebat, obiit ad Beth
Anno Pharamundi sex
octava, sanctus Theoneste
tia hareticorum, cum Albar
Italiam: ac deinde in Germ
patitur.
Pharamundus Francor
uitatis, cccc. xxvi. indidit
QV
CLODIVS regis Phara
ginti princeps magna
dine potenter contriuit, &
dit, cunctisque per totam
fuit.
Qui statim in principio
comas, quatinus à Gallis,
miserè deiectos, Franci pri
Clodius crinitus seu capillis
autem à se deiectos, in sign
licebat, quod Franci Germ
natio, vnaquam superuere
Franci ex eo tempore, quo
50 douci, qui primus fidem Cl
quadraginta sub regibus &
berrimi, nec vili vnquã vel
permiserint vlg; in præsen
Germania remanserunt, cõ
Clodius rex Francorum
genosissimus: sic enim qua
enim morit in Doringam
Chauli natiuitatē tricesim

Anno regni sui tertio, Pharamundus rex Francorum, ut populū moribus incultum, animisque ferocem, legibus coaceret, conuocatis ad se quibusdam regni proceribus, de nouarum rerum constitutione maturum cœpit habere consilium. Veterum nanque regum constitutiones temporum ratio non admisit per omnia, quæ nihilominus varia in quietudine gentis, ex pluribus iam annis non solum in non vsum, sed penitus quoque in obliuionem deuenerant & contemptum, quas ob id videbatur omnino necessarium, aut correctione mutandas, aut nouitate tollendas.

Erant autem in eo Francorum cœtu, plures in sua generatione viri prudētes, è quorum numero potiores quatuor fuerunt selecti, quibus rex vna cum proceribus condendarum legum omnimodam tradiderat potestatem, quorum ista dicebantur onomata: Salagast, Wesogast, Wyndegast, & Balogast, quorum primus villam construxit iuxta Meni fluminis ripas, quam suo nomine Salagastat nuncupauit: Wyndegast vero, in Francia Orientali nominis sui Wyndesheim vicum constituit.

Igitur hi quatuor conuenientes in vnum per tres mallos causarum origines diligenter contractarunt, de singulis excudendo sententiam, volumen legalium constitutionum nouum addiderunt, quod à principaliore quidem authore Salagast, qui summus Iouis pontifex erat, nomen legis Saligæ accepit, cui postea rex Clodoueus intelligentiæ capitula superiecit.

Eodem anno Wandali, Alani, & Suetij, regionem Hispaniarum ad inhabitandum inter se trifariam partiti, & in tribus regnis diuisi sese mutuo & intestino bello collidit. Sunt autem Wandali, Alani, Suetij siue Suedi, Gothi quoque, Longobardi, & Normanni, origine pares, quantum ad patriam nationis pertinet primitiuam, ex Germaniæ finibus & insulis Scanzianis siue Scandianis, quæ nunc Gothia, sub quatuor aut quinque distinctio- nibus dicitur, à principio transmigrationis suæ oriundi.

Anno Pharamundi regis Francorum tertio, beatus Hieronymus presbyter insignis, per annos sex & quinquaginta libris suis aditis & consumatis, asthmatica passione ita pe- ctore deiectus, ut lecto surgere non posset, nisi apprehenso manibus fune, qui ad hoc de- ra- be pendeat, obiit ad Bethleem. Anno ætatis suæ nonagesimo primo, vltima Septembris,

Anno Pharamundi sexto, Dominicæ natiuitatis, cccc. xxv. indictione Romanorum octaua, sanctus Theonestus episcopus Philippensis in Græcia, eiectus de sua ecclesia violentia hæreticorū, cum Albano presbytero, Vrso diacono, & Abraham subdiacono, venit in Italiam: ac deinde in Germaniæ fines. E quibus Albanus apud Moguntiam pro fide Christi patitur.

Pharamundus Francorum rex moritur anno regni sui septimo, Dominicæ vero nati- uitatis, cccc. xxvi. indictione Romanorum nona.

QVADRAGESIMVS QVARTVS.

CLODIUS regis Pharamundi filius, eodem anno patri succedens, regnavit annis vi- ginti: princeps magnanimus, fortis, & bellicosus, qui Gallos & Romanos sua fortitu- dine potenter contriuit, & Francorum regni terminos longe ac late per Galliam exten- dit, cunctisque per totam Europam nationibus propter suam potentiam metuendus fuit.

Qui statim in principio regni sui cunctis per edictum Francis mandauit, longas nutrire comas, quatinus à Gallis, quos vel expugnaturi essent, vel iam prius secum habitare per- misere deuictos, Franci primo scernerentur contuitu. Quapropter deinceps & ipse rex Clodius erinitus seu capillosus est dictus, qui comam & barbam nutriuit prolixam. Gallos autem à se deuictos, in signum seruitutis, comam detondere mandauit. Ex quo subin- ferre licebit, quod Franci Germani, Gallos seruituti subegerunt; non Galli neque alia quavis natio, vnquam superauere Germanos. Manifestum est enim (Hunibaldo testante) quod Franci ex eo tempore, quo Germaniam sunt primo ingressi, vsque ad mortem regis Clo- douei, qui primus fidem Christi suscepit (vri dicemus) per apnos non minus nongentos quadraginta sub regibus & regulis quadraginta septem, semper & fuerunt & manserunt li- berrimi, nec vlli vnquā vel ad momentum seruiuerunt. Post vero Clodouem, quod liberi permanserint vsq; in presentē diem omnes Franci, tam illi qui sunt in Gallia, quā isti qui in Germania remanserunt, eū notū sit historiariū sine liuore peritis, probatione op^o est nulla.

Clodius rex Francorum anno regni sui octauo, qui fuit Dominicæ natiuitatis quadrin- gente simus tricessimus quartus, indictione Romanorum secunda, contractis copijs, exer- citum mouit in Doringam. Franci, quod longe supra diximus sub Franco rege, anno ante Christi natiuitatē tricelimo septimo, cum Doringis, Saxonibus, Theutonibus, atq; Ger-

Pharamun-
dus rex
Francorum
leges inflau-
rarificat.
Leges corre-
xit anti-
quas.

Quatuor
Francorum
Legislato-
res.
Salagastus,
Wesogastus,
Wynde-
gastus,
Balogastus.

Leges Fran-
corum con-
dita, appro-
bantur à
Clodo rege.
Lex Saliga.
Wandali
cum Alanis
& Suetiis
deuastant
Hispaniam.

Diuus pres-
byter Hie-
ronymus.

S. Thome-
stus.

S. Albanus
apud Mo-
guntiam
martyri-
atur.

Clodius Cri-
nitus regna-
uit ann. 20.

Franci vs-
liberi com-
nutriant.
Galli serui
comam de-
tondebant.
Nō Francos
Galli, sed
Gallos Frā-
ci sibi subie-
cerunt.

Franci o-
mnes tam
Gallicani
quam Ger-
manici sem-
per liberr-
mi.

Clodius rex
exercitum
mouit Fran-
corum in
Doringiam.

Trithemij

Opera
Historica

manis perpetuum contraxerant fœdus, quod vsque ad obitum regis Marcomiri per annos ferme cccc. xxx. inuiolabiliter seruatum est ab omnibus. Marcomiro autem rege Francorum à Valentiniano Cæsare (vt prius est dictum) anno domini ccc. xciii. occiso, Doringi, & Saxonēs, cum Germanis & Theutonibus à societate Francorum receperunt, rebus non satis prouide sub ducibus actis.

Doringi à Francorum societate recesserunt.
Franci Doringiam sub regno subiiciunt.

Franci Gallos seruituti sue subiiciunt.

Huius occasione dissidij, rex Clodius Doringam potenter intrauit, regem vicit & gentem, eosque tributum Francis dare annum, & Vincentium deinceps obedire mandatis coartauit, vt qui liberorum sub iure fœderis antiqui socij manere contempserant, eorum serui, subditi & tributarij esse cogentur. Simile Germanis postea contigit atque Saxonibus, qui rupto societatis fœdere, deinceps Francos non amplius (vt prius) senserunt amicos, sed reges & dominos. Exinde rex Clodius Rheno simul & Mosā transmissis, expeditionem mouit in Galliam, omnemque regionem Tungrorum deuaftans, & potenter obtinens, Francorum regno subiugauit, atque pro confirmatione nouæ possessionis olim amissæ: tunc vero receptæ, ibidem aliquandiu confedit, inde vsque ad tabulam procedens omnia recepit.

Franci exploratores mittunt in Galliam, Burgundiones in provincia Lugdunensi.

Post hæc anno suo vndecimo, indictione Romanorum quinta, Clodius rex Francorū considerans Romanorum potestatem haud parum defecisse, misit exploratores in vltiorem Galliam, vt situm terræ, fortitudinem gentis, vrbiumque, ac munitionum custodiam diligenter explorarent, sibi que renunciare studerent quantotius. Eo tempore Burgundiones habitabant in provincia Lugdunensi, & Gothi in Aquitania, qui cum Hispanis & Gallis terram occupabant.

Franci expeditionem mouerunt in Galliam.

Reuersi exploratores ad Clodium, retulerunt regiones esse optimas, fructiferam penitus terram, situm quoque amœnissimum, gentem inermem, pauidam, inualidamque, & Romanorum in vrbibus paruā esse custodiam. Quibus auditis, rex Clodius, cui nihil plus animo fuit quam nomen, gloriamque Francorum dilatare & regnum, magnum suorum contraxit exercitum, & mouens vltra flumen, quod Tabula nominatur, versus mare, in Galliam, vrbem Cameracensem obsedit, & cepit, Romanis, quos in ea reperit, cunctis militibus occisis.

Franci Romanos milites apud Tornacum occiderunt.

Inde mouens per Carbonarium nemus ad Tornacensem vrbem iter festinans direxit, quæ ciuitas Romanorum fuit præsidio munita. Romani vero milites, qui erant in præsidio, cum audissent Francorum aduentum, contra eos extra vrbem processerunt ad bellū, in quo vsque ad vnum omnes à Francis fuerunt occisi, vt nec vnus quidem remanserit ex cunctis, qui caterorum interitus nuncium detulisset Romanis. Vrbem vero Tornacensem cum omni regione sibi subiecerunt.

Franci magnam Galliam partem sibi subiugarunt.

Deinde progressi vltius Franci, Morinos, Tarauanos, & quicquid reliquū fuerit Galliarum, vsque ad mare, in suam receperunt omnimodam potestatem, possidentque vniuersa vsque in præsentem diem, quæ Romani deinceps nec recuperauerunt, imo nec recuperare poterunt, in sempiternum. Aruit enim, quæ dudum floruit.

Clodius crinitus rex Francorum auxit regnū Galæ.

Clodius vero insignis Francorum rex, posteaquam regni terminos magnifice dilatauit, omnemque terram Galliarum, quæ fuit inter Rhenum, ab oriente: & mare Morinū, ab occidente: Britannicum, ab Aquilone: vsque ad Sequanam, versus meridiem, hoc est, Batauos, Mænapios, Tungrōs, Tarauanos, Morinos, Ambiones, Cameracenses, Tornacenses, Atrebatenses, Beluacenses, & quicquid his regionibus interiaceret, vltraque Sequanam vsque ad Ligerim, Francorum regno potenter fecisset subiectum. Moritur anno regni sui vicesimo: Dominicæ vero natiuitatis, cccc. xlvi. indictione xiiii.

QVADRAGESIMVS QVINTVS.

Meroueus regnavit annis 12.

MEROVEVS Clodij memorati regis maior natu filius, patri succedens, regnavit super Francos annis duodecim: princeps potentia, fortitudine, magnitudineque rerū gestarum nulli præcedentium regum inferior, qui Romanum contriuit imperium, & patris vestigia gloriosa imitatione secutus, regnum Francorum id paucis, quibus regnauerat 50 annis, non mediocriter augmentauit. Omnes enim Galliarum fines, quos pater Francorum adiunxerat regno, cunctis regni sui diebus non solum sub ditione sua cōtinuit, sed etiam Romanis vbilibet inuentis, vel occisis, vel fugatis, terminos acquisitæ possessionis longe lateq; mirum in modum dilatauit.

Galliam potenter in sua ditione cōtinuit.

Terra motus & signa multa appaerunt. Cometes in

Anno regni sui octauo, terra motus pene fuerunt assidui, & signa in cœlo plura, & metuenda sunt ostensa. Nam ad vesperascentem quadam die cœlum rubens vt ignis ab Aquilone apparuit, intermissis per igneum ruborem lineis quibusdam clarioribus, in hastarū similitudinem deformatis, Eclipsin luna patitur, cometes horrendæ magnitudinis apparuit,

ruit, & alia multa sunt visa per eam.

Sequenti etenim anno, quæ fuit in indictione Romanorum Ardaricus rex Gepidarum, finibus egrediuntur, & in Galliam cum quingentis neomini parcent.

Et primo quidem per vrbem delinuit, vt nulla munitio, si eorum infestatione posset eorum: Theodoricus quocumque diuersarum gentium cum quibus in campis dimicantem hostem cum adherentibus.

Cæsa sunt in eo prælio cœli Theodoricus rex Wisogothorum ceteris qui conuenerant in reparato, furorem continentem reducere.

Sequenti nanque anno, aut funditus euerit. Atque huius vrbis populū saluē gatus vero à suis, cur Ponticum, sed senem quædam vrbem regi minabatur, si Ponticum post in nuptijs erapulari.

Anno regis Merouei Franci indictione Romanorum d. 30 & Hunorum rex Attila post interitum Valentiniani Theodosium cum Martiano quo ciuitas Treuironum canomine Lucius, qui vxorē fere turpi languēbat Auius. S. morbi reuelamine consequente præcepit, Venit inerat vrbis. Scelere commissio, mlectulo sanus corpore, sed p.

40 cium: Pulchras quidem hermafroditem vxoris. At Lucius p. secretissime ad Francos, vt v. potestatem, sine dubio, sine.

Eatenus nanque Treueri peritiam adhesionem senserunt. Nannensium & Quintinberti dncis, & in terregis temerentium hilariter propera regno subiecerunt.

His temporibus regnum que suos multipliciter per Germaniam sedes circa Rhenum phali, Cluenses, & Fritij dicitur apud Neopagum, Disburg suæ domicilium in Gallias postremum Germaniam, Garunt.

Itaque regnum Francorum

ruit, & alia multa sunt visa prodigia, quæ non fuisse penitus ociosa, declarant mala subsecuta.

Sequenti etenim anno, qui fuit regis Merouci nonus, & Dominicæ natiuitatis cccc. lxiij. in diuisione Romanorum sexta, Attila rex Hunorum, Walamirus, rex Ostrogothorū; Ardaricus rex Gepidarum, & aliæ gentes Aquilonares in vnum conspirantes, à Pannoniæ finibus egrediuntur, & imperium occidentale simul & regnum Francorum in partibus Gallicanis cum quingentis millibus pugnatorum inuadunt, strages ingentes conficiunt, nemini parcunt.

Et primo quidem per vniuersam Galliam furor eorum in tantum permittere Deo defauit, vt nulla munitio, firmitas, aut fortitudo, ciuitatem, oppidum, vel castellum ab eorum infestatione possit defendere. Contra quorum insolentiam, Merouicus rex Francorum: Theodoricus quoque rex Wisigothorū, & Aetius, Romanorū patritius, cum aliarum diuersarum gentium copijs militaribus processerūt ad bellum, apparatu communi, cum quibus in campis dimicauerunt Cathalaunicis, à mane vsq; ad nocte, & Franci vicerūt hostem cum adhaerentibus socijs, licet Attila non fuit omnino deletus.

Casa sunt in eo prælio centum octoginta millia pugnatorum, inter quos etiam cecidit Theodoricus rex Wisigothorum, vir bellicosissimus, Retrocedentibus Francis, simul & cæteris qui conuenerant in Hunos, Attila rex sumpta militia in patriam redijt, vt exercitu reparato, furorem continuare posset inceptum, & Galliam cum Italia in desolationem reducere.

Sequenti nanque anno ingressus Italiam rex Attila, omnes pene ciuitates eius, aut diripiuit, aut funditus euerit. Ad quæ Leo papa primus pontificali bus venit indutus, & nõ solum vrbi populoque salutem impetrauit, sed etiam vt relicta Italia abiret, obtinuit. Interrogatus vero à suis, cur Pontifici tam placidus extiterit, respõdebat se illum nõ fuisse reuerentem, sed senem quædam venerandū aspectu, iuxta cum starem, qui gladio euaginato mortem regi minabatur, si Pontificem vel cõtristaret, vel negaret omne quod postulare. Nec diu post in nuptijs erapulatus Attila rex, tactu apoplexiæ interiijt.

Anno regis Merouci Francorum vndecimo, Dominicæ autem natiuitatis cccc. lvii. in diuisione Romanorum decima, Franci vrbe Treuironum tali occasione ceperūt, quam & Hunorum rex Attila paucos ante annos bello capiens, graui depopulatione cõtriuera. Post interitum Valentiniani, quem Aetij patritij eodem anno amici necauerāt, quiq; post Theodosium cum Martiano imperauerat, Auitus à Romanis Imperator constituitur, sub quo ciuitas Treuironum capta est. Fuit eo tempore in vrbe Treuironum senator quidam nomine Lucius, qui vxorẽ habebat plurimorū æstimatione pulcherrimam, in cuius amore turpi languebat Auitus. Simulans ea de causâ languorem, strato decubuit, & quasi pro morbi reuelamine consequẽdo, senatrices vrbes omnes ad se visitandum successione venire præcepit. Venit inter alias & Lucij vxor, nihil suspicata mali, quam illico stuprauit Auitus. Scelere commisso, mulier domum silenter mariti repetijt. In crastino cõsurgens de lectulo sanus corpore, sed pollutus scelere conscientia Casar Auitus, dixit obnium ad Lucium: *Pulchras quidem thesmas Luci habes, sed frigida lauas*, tetrum insinuans præter naturam fluorem vxoris. At Lucius paradigma intelligens, grauius tulit, missisque nuncijs & literis secretissime ad Francos, vt veniret quantotius, vrbe se Treuironum traditurum in eorum potestatem, sine dabo, sine mora vel difficultate promisit.

Eatenus nanque Treuerenses à multis retro annis cum Romanis, eorumque regibus pertinaci adhesionẽ senserūt. Franci autem nõ immemores stragis, & iniuriarum, quas olim à Nanneno & Quintino Treuironum principibus apud nemus Carbonarium Dagoberti ducis, & inter regis temporibus acceperant, contractis mox copijs in interitum Treuerensium hilariter properabant. Vrbe autem capta, Franci omnia diripientes, suo eam regno subiecerunt.

His temporibus regnum Francorum paulatim magna sumpsit incrementa, terminosque suos multipliciter per Gallias dilatauit. Vnde reges gētis, qui à primo introitu in Germaniam sedes circa Rhenum, vbi nunc est Hollandia, cum populis, qui Gelrenses, Westphali, Cliuenses, & Frisij dicuntur, per annos ferme septuaginta supra octingentos tenerāt apud Neopagum, Disburgum, cæteris in locis & castellis Ciffhenanis; habitationis suæ domicilium in Gallias transtulerunt, raro quiescentes à bellis, quousque vniuersam postremo Germaniam, Galliam quoque, simul & Italiam regno Francorum subdiderunt.

Itaque regnum Francorum, quod ex vna gente parua sumpsit initium, multo labore,

D

caelo appa-
ruit.

Attila Go-
thorum;
Walamir-
us, Arda-
ricus.

Huni tunc
Attila de-
uastant im-
perium.
Huni per-
ueniunt
ad Gallias,
Franci con-
tra Hunos
pugnau-
erunt.

Huius totam
deuastauit
vrbe Italia,
Leo Papa
primus.
Attila rex
vidit An-
gelum Do-
mini iuxta
Pontificem;
Vrbe Treui-
ronum capi-
tur à Fran-
cis, & possi-
detur.

Auitus Im-
perator a-
pud Treui-
ros manebat.

Lucius se-
nator Tre-
uironum Scri-
bam Fran-
cis tradidit.
Auitus Lu-
cij stuprauit
vxorem.

Vrbe Tre-
uironum à
multis an-
nis subia-
uit Roma-
nis.

Regnum
Francorum
per annos
900. valde
creuit.

Trithemij

Opera
Historica

Regnum Francorum maius omnibus regibus totius Europae.

cruentissimis bellis, & plurimo regum, ducum, procerum, militum, & plebeiorum sanguine per annos circiter nongentos tandem crevit in immensum, & supra omnia totius Europae regna sumpsit incrementum, ita ut dominaretur cum potentia & regnis multis & gentibus. fieretque ex pluribus regnis vnum, quod ense collectum pro vincendis honore diceretur, & esset nomine Francorum.

Regnum Francorum hodie est, & nunc bipartitum. Francicum gentibus inter quae erant sapienter computantur.

Hinc manifeste constat, quoniam sicut Franci, qui remanserant cum Germanis, & lingua, & moribus videntur Germanorum, ita etiam qui Gallias cum regibus intrantes cum Gallis manserunt, & mores, & loquendi usum cum sedibus mutauerunt: & quos natura Germanos ab exordio natiuitatis constituit, eos locorum mutatio in medio Gallorum loquela & moribus similiter Gallos fecit. Enimuero cum essent in Troia, mores & sermones frequentabant etiam Troianos inter Scythas quoque Scythicos: in Germania, Germanos: & in Gallia didicere ac tenere Gallicos. Sic & Aeneas ex Troianis veniens in Italiam cum sua gente, sermonis paulatim oblitus patrij, moribus & lingua uti coepit Romae inuentis.

Post haec Meroueus rex Francorum, a crudelitate correptus, in paganismo idolorum, sicut omnes progenitores sui, moritur anno regni sui duodecimo: dominica autem natiuitatis, cccc. lviij. indictione Romanorum, vndecima.

QUADRAGESIMVSSEXTVS.

Hildericus regnavit annis 23.

HILDERICVS Merouei regis filius, patri succedens in regno Francorum, varia mutatione rerum bis regnavit. Primo enim post patrem regnavit anno duntaxat vno: deinde propter insolentiam suam & luxuriam (sicuti dicemus) regno deiectus, fugit in Doringiam. Postquam Franci regem super te constituerunt Aegidium quendam Romanum, quo post triennium fugato, Hildericus de Doringia reuocatus in Franciam, regnavit annis viginii duobus. Et factum est omne tempus regni eius a prima institutione eius post partem vsque ad mortem annorum sex & viginti, quorum tamen non regnavit nisi xxiii. regnum Aegidio (sicut diximus) occupante annis tribus, ipso in Doringia exulante apud Basinum regem.

Hildericus rex metu Francorum fugit in Doringiam.

Anno siquidem vno duntaxat in regno exacto, conspirantes in eum proceres regni, volebant eum interficere, propterea quod nimis insolenter & luxuriose viuens, filias & uxores eorum atque nobilium sua turpitudine plures vitiaffer. Quod ubi comperit, cum paucis fugit in Doringiam, mansitque apud Basinum regem Doringorum, cognatum suum annis tribus. Reversus autem deiectus a Francis, anno domini cccc. lxx. indictione xii.

Aegidius Romanus regis Franciae constituitur.

Post cuius a regno discessum, eodem mox anno Francorum principes regem super se constituerunt Aegidium quendam Romanum apud Suesionenses praefectum, qui annis tribus, Hildericus exulante, regnum Francorum occupavit. Is continue seiciens in principes optimatesque regni eorum, plures trucidavit, praeter vanam suspicionem, nullam habens rationabilem causam. Vnde reliqui metuentes sibi quandoque imminere similia, in tyrannum conspirationem vnanimem ordinarunt, tolerabilibus fore iudicantes eum regno pati praesidere, qui natis vxoribusque abuteretur subditorum, quam illum sustinere diutius, qui nihil sciret amplius quam sanguinem principum.

Aegidius nimum crudeliter deponitur.

Anno igitur dominicae natiuitatis cccc. lxxii. indictione Romanorum quintadecima, Hildericus industria & fide Wimbaldi amici sui, qui fuit vnus ex potentioribus regni principibus, ex Doringia reuocatus in regnum Francorum, omnium fauore procerum & gentis in regnum paternum restituitur, & Aegidius cunctis odiosus inde fugatur. Et regnavit deinceps Hildericus modestissime adhuc annis viginii duobus. Cumque audisset Basina, vxor Basani regis Doringorum, quod Hildericus esset a Francis restitutus in regnum, dimisso viro suo secuta est eum in Galliam, nimio eius amore concitata, quem ex diuturna familiaritate cohabitandi apud Doringos contraxerat. Hildericus venientem hilari vultu admittens, sibi ut notam desumpsit vxorem Basani regis a quo triennio benigne fuerat hospitio receptus, male humanitatem hanc remunerans.

Hildericus profugus, de Doringia reuocatur in regnum. Basina viro suo delecta, usque regi Hildericus.

Instante autem prima nuptiarum nocte, Basina monuit Hildericum paulisper differre concubitum, foresque cubiculi obseruare, & quae tertio viderit in atrio portenta renunciare vaticinanti sibi per omnia fideliter. Mulieri credulus rex ut mandauit obsequitur, obseruatisque tertio adibus, ad eam reuersus est, dicens primo se vidisse in atrio palatii Rhinocerotas, id est, Vnicornes, Icones quoque & leopardos. Secundo lupos & vrsos furentes, seque mutuo insectantes. Tertio vidi, ait, canes plures, sed exiguos, qui sese mutuo dente lacerabant, & mordebant in se, sed quid significant tu dicito.

In sua concubitu suscitatur monstra futura vna.

Francorum diuisio videtur infra.

Ad

A
Ad haec mulier Saga regis
sem. Primum enim quae natus
xolis, & conuoluitur gener
porum contempta nobilitate,
quae & vltima erit ex nobis, m
nosissimis diebus regnum des
Clodouem, ut dicemus.
Sequenti anno, qui fuit
tus est filius nomine Clod
10 fide Christi suscepit, ut inf
trado magno pugnatore
inter Italiam & Sueuiam, ub
ne facta, superati sunt Ale
mortuo Vtherpendragon
eius filius, nomine Arctur
nemutense, sed etiam voc
licet plura magis sint fabu
ram, prudentia, mansuetu
damque praefare omni stud
20 bat in omnes, & maxime i
nauicula, simul & donaria.
Saxones & Pictos de B
tenter subiecit. Quod cum
dominio subdiderunt. Ma
Vtherpendragon, praedixi
lium fecimus mentionem
Hiera temporibus O
matus Turcilingorum, He
pamus, ab extremis pene
30 victor intrauit. Postea etia
Contra quem Hildericus
misit, Paulum comitem o
doacar pacem cum Hilde
intrauit. Orestem Roman
gere compulsi, latentemq;
cidit. Omnes post haec vrb
tissime possedit, impositoc
suo libito regnavit: postea
Hildericus rex Francor
40 liam anno dominicae nati
bant suo regno subiecit, co
tes cum gratia suscepit. M
nio Galliam liberauit.
Eodem tempore Franc
valida eripientes, etiam su
ram, & non diu post Argen
gionem Cifthenanam, a C
Morinos & omnem Gallia
gerunt.
50 In principalioribus autem
suo nutu & potestate Hilde
leges patrias in Italia sing
runt nomine Sigebertum:
pud Treuitos & Mosellano
apud Moguntiacos, Arbog
rum Francia regum posuer
monarchiae ambitionem si
Anno dominicae natiui

Ad hæc mulier Saga regi sic ait: *Generabimus ecce sobolem, varijs moribus cum tempore diuersam. Prima enim que nascitur ex nobis, erit multum generosa, quæ nobilitate sua leonibus sit comparanda, & unicornibus generosis. Ex prima generatione cum tempore surget secunda, quæ more luporum contempta nobilitate, rapinas & oppressiones pauperum exercet. Generatio post hanc tertia, quæ & ultima erit ex nobis, more canum se mutuo lacerabit, mordebit, & collidet, donec postremo in nouissimis diebus regnum deficiet.* Concepit eadem nocte mulier, & peperit filium, nomine Clodouicum, vt dicemus.

Sagina regi triplicem statum regni prædicit futurum. Regni Francorum statum, Anno domini 515.

Sequenti anno, qui fuit dominicæ natiuitatis quadragesimus lxxiii. Hilderico natus est filius nomine Clodoueus, qui patri successit, postea in regno Francorum, & primus 10 fidē Christi suscepit, vt infra dicemus. Eodē ferme tempore Hildericus Francorū rex, contra magno pugnatōrū exercitū, bellū mouit contra gentē Alemannorū, qui habitabāt inter Italiā & Sueuiā, vbi iam sunt vrbes, Curienfis & Sedunēsis, Valēsīsq;. Congressio- ne facta, superati sunt Alemanni, & sub tributo Francorū redacti. His quoq; temporibus mortuo Vtherpendragon rege Britannia (quæ nūc Angliā dicitur) sublimatus fuit regno eius filius, nomine Arcturus, de quo non solū historia Britonum, narrante Galfredo Monemurense, sed etiam voces populorum Angliæ miranda personāt, vsq; in præsentē diem; licet plurā magis sint fabulosa, quā conformia veritati. Qui Arcturus multa probitate morum, prudentia, mansuetudine simul & humanitate pollens, se cunctis amabilem venerādumq; præstare omni studio curabat: quia cum virtute animi, etiā mira liberalitate affluebat in omnes, & maxime in ecclesiasticos, quibus pro Christi amore plura conferebat munuscula, simul & donaria.

Clodoueus ex Basina nascitur. Anno domini 403. Bellū Francorum cum Alemanni.

Vtherpendragonis filius. Arcturus sit rex Britannia. Arcturus princeps fuit supra modū magnificus.

Saxones & Pictos de Britannia expulit: Seotos Hibernicos & Orchadas, suo regno potenter subiecit. Quod cum reges Dacia, Norvvegiæque audissent, vltro venientes eius se dominio subdiderunt. Mira de huius Arcturi natiuitate, simul & gestis futura genitori eius Vtherpendragon, prædixit vates Anglorum Merlinus, quorum in primo volumine annalium fecimus mentionem.

Arcturus rex Saxones & Pictos expulit ex Britannia. Merlinus.

His etiā temporibus Odoacar natione Rugius, siue Saxo Theutonicus, multitudine armatus Turcilinguorū, Herulorū, Suetiorū quoq; siue quos nunc Suedos ab insula nūcupamus, ab extremis pœne Saxonie finibus egressus, venit in Galliā, urbemq; Aurelianēsem 30 victor intrauit. Postea etiam Andegauia ciuium deditioe in suam potestatem accepit.

Odoacar rex Saxo venit in Galliam.

Contra quem Hildericus Francorum rex sequenti die produxit exercitum, bellum commisit, Paulum comitem occidit, urbem obtinuit, Odoacarem cum exercitu fugauit. Odoacar pacem cum Hildericō rege constituens, Galliam deseruit, & expugnaturus Italiā intrauit. Orestem Romanorum patritium in Liguria sibi congredi non audentē, retrofugere compulsi, latentemq; in vrbe Ticinensi (quæ Papiā nunc dicitur) obsedit, cepit, & occidit. Omnes post hæc vrbes & munitiones Italia, nullo resistente penitus obtinuit, quietissime possedit, impositoq; capiti suo regni diademate, annis quatuordecim in Italia pro suo libito regnauit: postea tamen à rege Gothorum peremptus fuit.

Odoacar superatus à Franciis, pergit in Italiā.

Odoacar regnat in Italia annis 14.

Hildericus rex Francorum, congregato suorum exercitu maximo, per vniuersam Galliam anno dominicæ natiuitatis cccc. lxxv. potenti manu discurrit, omnia quæ restabant suo regno subiecit, contrauenire audentes occidit: deditioe vero spontaneæ facientes cum gratia suscepit. Multos in eorum multu Romanorum occidit, & ab eorum dominio Galliam liberauit.

Franci occisi Romanis omnem sibi Galliā subiugarunt.

Eodem tempore Franci Coloniā Agrippinā de potestate Romanorum in manu valida eripientes, etiam suo dominio subdiderunt. Deinde Moguntiam, Wormatiā, Spiram, & non diu post Argentinā, cum oppidis & munitionibus vniuersis, per omnem regionem Cisthenanam, à Constantia ciuitate Alemannia, vsque ad mare: ac deinceps per Morinos & omnem Galliam, vsque ad Ligerim, in suam potestatem nullo resistente redegerunt.

Franci Coloniā Romanis auferentes sibi subiugarunt.

In principalioribus autem ciuitatibus ex genere Francorum regio posuerunt duces, qui sub auctu & potestate Hildericī regis & successorum, eius populum regerent, & secundum leges patrias iustitiam singulis administrarent. Ex his apud Coloniā regulum constituerunt nomine Sigebertum: apud Cameracum Riuacharium: apud Morinos, Carocum: apud Treuiros & Mosellanos, Heribertum: apud Merensī vrbs principatum, Godgisilum: apud Moguntiacos, Arbogastum: atq; alios in vrbus alijs regni vicarios more antiquorum Francia regum posuerunt: quos tamen Clodoueus postea rex pœne omnes propter monarchiæ ambitionem fecit interfici.

Hic multiplicati sunt reges Francorum.

Anno dominicæ natiuitatis cccc. lxxix: indictione Romanorum secunda cent-

Trithemij

Opera
historica

Longobardi primo Rugia occuparunt.

poribus Hilderici regis memorati Francorum, post Odoacari à Rugijs discessum, Longobardi Rugium inuadunt: quibus eo tempore quintus rex nomine Gudeoch principabatur, & in eo regno aliquandi habitarunt.

Hildericus autem rex Francorum, posteaquam plura fortiter gessisset, anno regni sui consummati xxiii. interrupti vero, xxvi. dominicæ autem natiuitatis, cccc. lxxviii. moritur, in diuisione Romanorum septima.

QVADRAGESIMVSSEPTIMVS.

Clodoueus regnavit annis 30. primus Christianus.

CLODOVEVS Hilderici regis ex Basina filius, cum esset annorum vnus & viginti ætatis, patri successit, & regnavit annis triginta: quorū quindecim paganus, sicut omnes ante eum reges Francorum, in vanitate consumpsit, & reliquos quindecim in fide Christi renatus fideliter exegit. Erat autem princeps forma egregius, & animi virtute præclarus, qui mox in principio regni sui filium ducis quondam Romani Ægidij, nomine Siagrium, Suelcionis principantem, fugavit, & urbem regno Francorum adiecit.

Clodoueus rex Christianarum incendit ecclesiam.

Inde progressus ciuitatem Remorum (cuius ecclesiæ tum præfuit sanctus Remigius præsul doctissimus) cepit, ecclesias tam ibi, quam alibi omnes spoliavit, pluresq; incendit, & prædam iuxta legem militibus diuisit. Quicquid in tota Gallia fuit iuris Romanorum, Clodoueus breui totum dominio Francorum subiecit: sicuti & manet vsque in præsentem diem.

Clotildis regina, vxor Clodouei, regis Christiana.

Hic dedit vxorem Clotildem, filiam Hilderici regis Burgundionum, quem Gundealdus rex eius frater peremerat, vxoremque eius matrem scilicet Clotildis, ligato ad collum eius saxo, præcipitavit in aquam. Erat autem Clotildis Christiana fidelis, quæ regem sedulo monebat in dominum Iesum credere, & vanam idolorum culturam abnegare. Quod etsi contemneret à principio, ex actis tamè in regno annis quindecim, victoria obtenta de Alemannis (vt dicemus suo loco) postea creditur Christo.

Franci bellum mouerunt in Doringos, & superant.

Anno regni sui nono, Clodoueus rex bellum mouit in Doringiam, propterea quod & tributum olim eis impositum soluere contemnerent, & eius matrem Basinam nõ solum de adulterio, sed etiam de furto calumniarentur manifeste. Veniens itaque in regionem Doringorum, omnia ferro deuastauit & igne, regem vicit, & ad solutionem tributorum coegit.

Franci regem Westgothorum in bello necant.

Anno regni sui vndecimo, rex Clodoueus contractis copijs, aduersus Alaricum regem Occidentalium Gothorum duxit exercitum, quem decimo lapide ab vrbe Pictauiorum sibi congressum, cum pluribus occidit: cuius & thesauros omnes, & ciuitatem ipsam suo regno adiecit.

Franci bellum mouerunt in Alemannos sub Clodoueo.

Anni regni sui quintodecimo, qui fuit dominicæ natiuitatis cccc. xxx. in diuisione Romanorum septima, cum Alemanni rursus in superbiam erecti, Francis nec subiacere vellent, nec amplius dare tributum, Clodoueus ingentem suorum conuocauit exercitum, & mouit contra Alemannos fortem expeditionem ad prælium. Initio certamine acriter accipiturque Marte diu fuit pugnatum, & plures vtrobique ceciderunt.

Clodoueus futurum se uouet Christianum si uicerit.

Postremo diuina ordnante prouidentia pugnantibus fortiter Alemannis, Franci paulatim cœperunt deficere: cumque iam prope videretur, vt fugerent, rex perfusus lachrymis, apud se tacitus orauit, dicens: Domine Iesu Christe, quem vxor mea filium prædicat esse Dei, & omnia postulas a posse dare in te fideliter credentibus, si dederis mihi victoriam de his inimicis meis hodie, credam in te, atq; in nomine tuo baptizari me faciam, & ero nomini tuo fidelis seruus atque deuotus, quam diu uixerò.

Christi auxilio inuocato, Franci superauerunt Alemannos.

Cumque sic orans, manibus & oculis in cœlum eleuatis, subgemisceret, Christi affuit repente auxilium: quo præsentem, in fugam conuertuntur Alemanni, & qui prius vt murus pugnant immobilis, subito nunc fugiunt, quemadmodum solèt pauentissimæ mulieres. Cecidit in eo prælio rex Alemannorum cum multis. Verum cum Franci Alemannos fugientes instantius persequi non cessarent, ad regem Clodoueam illi clamabant: Ne persequaris nos amplius, o rex victoriosissime, quia tui iam sumus, tibi nos perpetuos seruituros nunc deinceps pollicemur. At ille his motus precibus, interdixit persequutionem, susceptoque in dedicationem Alemannos, in Galliam reuersus est.

Fidem Christi Clodoueus à Remigio suscepit. Clodoueus rex baptizatur à S. Remigio pontifici.

Cumque uenisset in palatium, consilio Clotildis reginæ uocauit ad se Remigium, ecclesiæ Remensis sanctissimum episcopum: à quo plenius de fide Christiana instructus, in confesù publico, audientibus Francorum proceribus cunctis, sese cum summa reuerentia & humilitate ad sacri baptismatis mysterium preparauit. Qui cum lauandus iam baptisteriũ intraret, Sanctus ad eum Remigius præsul facundissimus ait, Mitis, depone colla Sicãber, Adora q; incende: si. Incende q; adora si. Ex quo manifestũ est, Frãcos aliquãto prius deos iuisse. Si ca m.

Sicambros, non apud Scythi regum Francorum fidem Cæsaribus sua: xxxvi. regni au Romanorum septima.

Eodem die post regem Francorum tria millia. Et reliquos & sacerdotes dominici serationibus agetes, qui per iugo fidei subiecit.

Magna deinceps pro Christianis per successores eius per Germaniam, Italiam, & Cæciliam fuit augmentatum: in suos tamen consanguinitatis de antiqua regum stirpe & in diuisione fecit occidit.

Verum ut paucos ex mortuorum regum semine procreatus colonias, illic viciniam Clodoueus in altum moueretur, sibi cum amicitia

luuenis regni cupiditate, bertus die quadam nihil n Baroniam sylvam venationis, immisit super eum per xta Clodouei promissum.

Cæde, imo paricidio, non est mortuus, & ego thesauros patri mei placuerit, bonitas ego boni voluntati tua, & amicitia nostra solus de cætero

Veniens autem legdam varia conspicere at amfuit reponere. Immitteres si omnia sint aurum. Qleuata manu securim in eis

His nequiter peractis, reuocato vniuerso ciuitatis lam, Landonicus filius parentis soluer eius viti: Cuiusque illum suum interfecit. Iste quoque nequaquam sum confusus. Nsed quia sic ista contigerunt, afitis defensione. At illi mar regem super se constituen in suam accepit potestatem: plius, & agebat regnum ill Dei.

Regem etiam Cararicum byterum, alterum vero diaijcens, ambobus postea feritacharium quoque: reuocatoque viuentem, yna cepa manifeste curi percutier

Ungonorum etiam fratres occidi.

Quibus mortuis, regna

Sicambros, non apud Scythas, sed inter Germanos. Clodoueus itaque primus omnium regum Francorum fidem Christi suscepit, & per Sanctum Remigium baptizatus est anno aetatis suae XXXVI. regni autem, xv. dominicae vero natiuitatis, cccc. xcix. indictione Romanorum septima.

Eodem die post regem fuerunt baptizati ex principibus aulicis, atque nobilibus Francorum tria millia. Et reliquum populum diebus postea sequentibus vniuersum, pontifices & sacerdotes domini cum ingenti latiria baptizabant, gratias omnipotentis Dei misericordiationibus agentes, qui per suam gratiam, vt pacem daret ecclesiae, gentem ferocissimam iugo fidei subiecit.

10 Magna deinceps pro Christi honore facta sunt non solum per Clodouicum, sed multo magis per successores eius Francorum reges, ecclesiae constructae, fundatae feruenti Deo plura per Germaniam, Italiae, & Galliae coenobia, diuiniq; cultus ministerium cum tempore multipliciter fuit augmentatum. Clodoueus autem rex, etsi homo fuerit in subditos pietissimus, in suos tamen consanguineos nimium legitur extitisse crudelis, quippe qui plures nobilissimos de antiqua regum Francorum propagine ortos, reges, duces & principes crudeliter & insidiosè fecit occidi, vt regnum solus haberet.

Verum vt paucos ex multis posteritati commendemus, amor nos impellit historiae veritatis. Regnabat eo tempore apud Coloniam Agrippinam homo senex, de regum Francorum semine procreatus, nomine Sigebertus, quem Clodouei pater Hildericus, post acquisitas Colonias, illic vicarium regni posuerat. Is filium habebat nomine Ludouicum, cui rex Clodoueus in astutia & dolo sic scripsit: *Pater tuus iam senex est, & regno inutilis, qui si moreretur, sibi cum amicitia nostra regnum illius prouentus, & non alteri.*

Iuuenis regni cupiditate seductus, patrem deliberauit occidere. Cum autem rex Sigebertus die quadam nihil mali suspicatus de Colonia egredederetur, & Rheno transmissus, per Burontiam syluam venationem ageret cum paucis, claro meridie dormientem in tentorio, immixtis super eum percussoribus, patrem filius, tanquam eius regnum possessurus iuxta Clodouei promissum, fecit occidi.

Caede, imo parricidio, nequissime peracto, Ludouicus regi scripsit Clodoueo: *Pater meus est mortuus, & ego thesauros eius penes me teneo cum regno. Mitte ergo viros, & quicquid tibi ex thesauro patris mei placuerit, bona tibi voluntate transmittam.* Cui rex Clodoueus rescripsit: *Gratias ago boni voluntati tuae, & rogo vt venientibus nostris patefacias cuncta, tu regnum patris cum amicitia nostra solus de cetero iam possessurus.*

Venientibus autem legatis Clodouei regis, Ludouicus patris thesauros ostendit: qui dum varia conspicerent atque diuersa, iuuenis ait, *In hanc pater meus thecam nummos aureos consuevit reponere.* Immitte, vnus astantium inquit, manum tuam vsque ad fundum, vt probes si omnia sint aurum. Quod cum fecisset, & esset valde declinatus, vnus ille qui iusserat, eleuata manu securim in eius cerebrum vibrauit, & statim in eodem loco mortuus est.

His nequiter peractis, rex Clodoueus venit Coloniam, quasi nescius scelerum, & conuocato vniuerso ciuitatis populo, dixit: *Audite ciues optimi, nefandum quod breuis contigit malum. Ludouicus filius parentis mei Sigeberti, patrem suum falsis circumuenit sermonibus: quod ego insidiarum eius vitae: Cumque ille per Burontiam syluam fugeret, immixtis super eum latrunculis, genitorem suum interfecit. Ipse quoque dum thesauros incubaret, a quo nescio percussus interijt. Sed in his ego nequaquam sum conscius. Nec enim possum sanguinem parentum meorum effundere, cum si nefas. Sed quis sic ista contigerunt, ad vobis consilium, si videtur acceptum, conuertimini ad me, vt sub mea sitis defensione.* At illi manibus & vocibus plaudentes, cum more gentis erectum clypeo, regem super se constituerunt. Et sic regnum Sigeberti cum omnibus thesauro eius in suam accepit potestatem. Prosternebat enim Deus quotidie hostes sub manibus ipsius, & augebat regnum illius valde, eo quod ambularet recto corde in via mandatorum Dei.

30 Regem etiam Caraticum, & filium eius dolo cepit: quos primo tonsens, alterum presbyterum, alterum vero diaconum ordinari fecit: quorum thesauros cum regno sibi subiiciens, ambobus postea fecit amputari capita.

Riuacharium quoque regem apud Cameracum Francis imperantem, & nimis petulanter luxuriosusq; viuentem, vna cum Richario fratre eius proditorie captos, a bello fugientes propria manu securi percussione occidit.

Lingomirum etiam fratrem eorum apud Coenomaniam regnantem, simili crudelitate fecit occidi.

Quibus mortuis, regna eorum cum thesauro sibi usurpauit. Interfecit & alios reges

Francorum
procerum
tria millia
eodem die
baptizantur.

Franci omnes
fidem suscipiunt.

Reges proceres
Francorum multas
construunt
ecclesias.

Clodoueus
multos consanguineos
Francorum reges occidit.

Sigebertus rex Colonias
dolo Clodouei interficitur a filio.

Clodoueo credulus iuuenis patrem a spirat ad regnum.

Ludouicus parricida regem iniuriat.

Ludouicus parricida regem iniuriat.

Ludouicus parricida regem iniuriat.

Ludouicus parricida regem iniuriat.

Parricida machinatione Clodouei regem perimitur.

Rex Clodoueus venit Coloniam & admittitur.

Expurgatis regis Clodouei filius.

Caraticus & filium eius reges a Clodoueo fraudulenter necati.

Riuacharius rex Fraciae Cameracensis cum fratre occiditur.

Lingomirus rex Fraciae Coenomanica ab eo interficitur.

Lingomirus rex Fraciae Coenomanica ab eo interficitur.

Trithemij

Opera
Historica

*Iniuria pa-
rentum re-
gnare cre-
ditur est.*

Francorum plures, qui omnes de sanguine parentum eius fuerant procreati: maxime de quibus suspiciose nimis metuebat, ne tibi praepereret regnum, nemi ni parcens, eoq; modo regnum suum extrinsecis pœne cognatis omnibus, per totam Gallia dilatauit. Sed Clodoueuum laudet Hunibaldus quantum uolet, quasi bene in his fecerit, ego in hac parte laudare nequeo parenticidam, & qui tot innocentes necauit.

*Verba regis
Clodouei in
dolo prola-
ta sunt.*

Nam die quadam coram multis aulicis suis dixisse fertur de his parentibus suis atque cognatis, quos ipse perdiderat: *Va mihi, quia tanquam peregrinus inter extraneos solus remansi, & neminem habeo de parentibus sine cognatis meis hodie amplius uiuentem, qui me in aduersitate si superuenierit in aliquo possit adiuuare, ut amicum solet amicus.* Hoc autem dicebat in dolo, putans aliquem ex circumstantibus pro consolatione responsum; ecce illum uel illum ex tuis adhuc habes uiuentem, ut qui superesset ex cognatis, etiam quantoties occiderentur & ipsi,

*Bellum Fran-
corum con-
tra Burgun-
dionum.*

Anno regni sui xvii rex Clodoueus ad instantiam Clotildis reginae continuam, mortem parentum suorum crudelem de patruo vindicari cupientis, bellum indixit Gundebaldo regi Burgundionum: quo superato, Burgundiam tributo & subiectioni Francorum ascripsit.

*Clodoueus
rex Franco-
rum mori-
tur.*

Clodoueus autem rex Francorum, regno per uniuersam Galliam, & magnam partem Germania dilatato, multisq; & bello, & pace fortiter gestis, tandem moritur, anno regni sui tricesimo: a tatis autem suae, quinquagesimo primo: dominicae uero natiuitatis, cccc. xliii. indictione Romanorum vii. Parisijs in ecclesia sancti Petri sepultus.

*Clodouei
regis Fran-
corum filij
quatuor.
Regni Fri-
derici
et hinc
fuit datus.*

Reliquit autem filios quatuor, Lotharium, Theodoricum, Clodomirum, & Hildebertum: qui regnum aequa portione diuisere paternum. Verum quia plures ex his deinceps nati sunt reges, & aliquando regnum Francorum uni subiiciuit monarchia, aliquando plures diuisum in partes regebatur a multis, operae praecium fore existimauimus, eorum regum nomina cum minio capitaliter praesignata continuare per ordinem, qui seriem regalis prosapiae recta linea usq; ad Hildericum regem ultimum perduxerunt. Lotharius enim non fuit inter Clodouei filios primogenitus, sed maior natus erat Theodoricus: secundo uero genitus fuit Clodomirus: & tertio genitus, a quo regum continuatur genealogia, ipse Lotharius. Mortuo rege Clodoueo, Hunibaldus quoq; suam de origine Francorum in decem & octo libris distinctam finiuit historiam, tempus complectens annorum non minus nonagenitorum quinquaginta, in quibus reges fuerunt a Marcomiro Antenoris filio, qui gentem primus de Seythiae finibus eduxit ad ostia Rheni fluminis in Germaniam, usque ad mortem regis Clodouei quadraginta septem. Quae uero sequuntur in hoc annaliu nostrorum secundo volumine, ex authoribus desumpsimus, quorum ista sunt nomina:

*Historio-
graphi ex
quibus, qui
in hoc volumi-
ne nar-
rantur, Tri-
themi de-
sumpti.*

Einhardus abbas sancti Amandi, Flodoardus presbyter Remensis ecclesiae, Richerus monachus Remensis, Gregorius archiepiscopus Turonensis, Lampertus abbas in Haslingen, Regino abbas Prumiensis, Eghardus primus abbas in Vraugia, Lampertus monachus Hirsfeldensis, Freulfus ex monacho episcopus Lexouienensis, Strabus monachus Fulden- sis, Windekindus monachus in Corbeia Saxoniae, Rupertus monachus sancti Albani prope Moguntiam, Ioannes monachus eiusdem coenobij, Adelbertus monachus coe- nobij sancti Vincentij Metensis, Meginfridus monachus Fulden- sis, Golttherus monachus sancti Matthiae in gestis Treuironum, Marianus Scotus, monachus Fulden- sis, Sigebertus monachus Gemlacensis, Richardus monachus Cluniacensis, Rupertus quoque Gaginus, minister ordinis sanctae Trinitatis quondam generalis, Ado episcopus Vien- nensis, Galfridus Brito, Saxo Dacus, Prolomeus Lucensis, patria Saxo, in rudimento no- uitiorum, Wernherus Coloniae monachus Carthusiensis, Gotfridus Viterbiensis, Rupertus canonicus Praemonstratensis, Hartmannus Schedel ex monte Norico, Iacobus Bergomen- sis eremita sancti Augustini, Marcus Antonius Sabellicus. Ex praescriptis alijsque diuersis historiarum scriptoribus, duo quae sequuntur annaliu nostrorum volumina scripsi, non sine maximo labore: propterea quod multa sit inter historiographos diuersitas, non solum in annis, sed etiam in gestis atque nominibus personarum, quod mihi non parum auxit laborem, cum saepius alicui ascribitur, quod alius gessit uel dixit, & quod alio factum est anno, in isto factum esse narretur: & res gesta, quae ab isto sic, aliter ab alio facta dicatur. Cum ergo mearum non sit uirium, tantam historiarum posse concordare dissonantiam, illorum sequor sententiam, quos ab inuicem inuenio minus discrepare, quod non uniformiter in singulis, sed in quibusdam potui obseruari.

*Tri-
themi
sequitur
nominis dis-
cordantes.*

LOTHARIUS igitur
Lum recte descendenti
natus, post patrem regnat
fratris sui, & eorum filij
monarchiam reuocauit, c

Theodoricus enim
sed ante matrimonium eu-
rum, Australiam (in qua ci-
20 possessionem accepit & di-
quo regnauit annis tribus
Australios annis xliii. q
tentes annis nouem, & illo-
ne Romanorum vii. sine
teus eius supra dictus acce-

Clodomirus autem
regnavit Aurelianis in Ga-
posteaquam Sigismundum
rumque fratri eius Gode-
20 tres filios adolefcentes, T
mo, Clotildis aua pietis
ro post annos. Lotharius
se nepotes Theodobaldu-
pis manibus occiderunt,
fugies euasit, & mundana

Hildebertus uero, qu-
nitione monarchiae accep-
anno dominicae natiuitatis
tharius regnum Parisioru-
30 rumque filijs ac nepotibus
tius regni Francorum solu-
que regnauit.

Anno Lotharii regis
ganensium matrum consti-
consilio uisus Qui magna p-
deuouens, quod uenia digi-
ius honore fabricantibus

rege Doringorum sub pro-
40 cum fratres ipsius dolose o-
gratia accesserant, uersus D-
scelere, cum Theodoricus
postularet, ille neque dedit
ris consilio deceptus, quae
diuisum in primo annaliu
que & nomen in ea extinxit
tiens, ascendit ad Christum

Anno Lotharii regis
eete fatigatus, a Theodori-
50 parte, occiditur, qui multa
puer & legis noster sanct-
tor & abbas, qui omnium r-
normam omni discretion-
operibus sanctissimis imita-
tenu domino in humilitat-
gronum distinctis. In ter qu-
in illius sortitus honorab-
Cisterciensium monachor

LOTHARIVS igitur tertio natus Clodouci regis filius, à quo linea regum Franco-
 rum recte descendentiū, vsq; ad Hildericum, de Faramundi stirpe vltimum conti-
 nuatur, post patrem regnavit Sueffione ciuitate Francorū annis quinquaginta: mortuūq;
 fratribus suis, & eorum filijs cunctis, regnum in quatuor partes diuisum: postremo in vnā
 monarchiam reuocauit, cuius singuli fratres in suis locis ad tempus regnauerunt.

*Lotharius
 regnat an-
 nis.*

*Theodori-
 cus regna-
 uit super
 Austrasias
 annis 23.*

Theodoricus enim regis Clodouci primogenitus, quem non ex Clotilde regina,
 sed ante matrimonium eius genuerat ex quadam concubina, in diuisione regni Franco-
 rum, Austrasiam (in qua ciuitas est Metensis, cum alijs vrbibus ad eam pertinentibus) in
 10 possessionem accepit: & dicebatur illo in tempore regnum Austrasie seu Austrasiorum, in
 quo regnavit annis tribus & viginti. Post quem Theodobertus filius eius, regnavit super
 Austrasios annis XIII. Quo etiam mortuo, filius eius Theodobaldus regnavit super Me-
 tenfes annis nouem: & illo vita defuncto, anno dominicæ natiuitatis ccccclx. indictio-
 ne Romanorum viii. sine liberis, regnum Austrasiorum siue Metensium, Lotharius pa-
 truis eius supradictus accepit.

*Theodober-
 tus regnat
 post patrem
 annis 14.*

*Theobal-
 dus regnat
 annis 9.*

*Clodomer
 regnavit
 Aurelianis
 annis 7.*

*Rex impij
 nepotes suos
 peremerunt.*

Clodomirus autem filius Clodouci tertius, sed ex Clotilde regina primogenitus,
 regnavit Aurelianis in Gallia annis septem, & anno dominicæ natiuitatis ccccxxi.
 posteaquam Sigismundum regem Burgundionum cum vxore & filijs peremisset, ite-
 rumque fratri eius Godemaro fuisset congressus, ab eo fuit occisus. Reliquit autem
 20 tres filios adolefcentes, Theodobaldum, Guntherum, & Clodoaldum, quos, patre mor-
 tuo, Clotildis auia pietissima Thuronis habitans, penes se nutriuit vt mater. Paucos ve-
 ro post annos, Lotharius & Hildebertus, reges & fratres memorati Clodomiri, vocatos ad
 se nepotes Theodobaldum & Guntherum, ambitione regnandi cogitantes iniqua, pro-
 prijs manibus occiderunt. Tertius autē nomine Clodoaldus, aulicorum surreptus auxilio,
 fugiēs euasit, & mundanā nobilitatem in seruitutem cōmutans diuinā, clericus factus est.

*Hildebertus
 in Neustria
 regnavit
 annis 45.*

Hildebertus verò, quartus Clodouci regis Francorum filius, Neustria regnum in di-
 uisione monarchiæ accepit, & apud Parisos annis xlv. regnavit: quo tandem mortuo,
 anno dominicæ natiuitatis ccccclx. indictione Romanorum septima, frater eius Lo-
 tharius regnum Parisiorum in suam accepit potestatem. Tribus itaque iam fratribus co-
 30 rumque filijs ac nepotibus mortuis, vel crudeliter occisis, Lotharius monarchiam to-
 tius regni Francorum solus obtinuit, & deinceps post omnes fratres annis adhuc quin-
 que regnavit.

*Sigismun-
 dus Burgun-
 dianus rex
 filium occi-
 dit.*

*Sed magna
 egit peni-
 tentiam.*

*Bertharius
 & Baldari-
 cus Doring-
 eorum reges
 necantur.*

*Ermenfri-
 dus rex Do-
 ringia fra-
 tres facerat
 dolose neca-
 ri.*

*S. Brigida
 obiit in Sco-
 tia.*

*Boetius con-
 sul & do-
 ctissimus,
 obiit.*

*S. Benedi-
 ctus mona-
 chorum pa-
 ter.*

*Ordo S. Be-
 nedicti in-
 stituitur.*

Anno Lotharii regis secundo, Sigismundus Burgundiæ rex, qui monasterium Au-
 ganensium matrum construxerat, filium suum Sigericum peremit, malo noueræ illius
 consilio vsus Qui magna penitentia ductus, & sanctis martyribus Auganensibus se totū
 deuouens, quod venia dignus fuerit, crebra testantur post mortem eius miracula, in cu-
 ius honore febrecitantibus sanitas datur.

Anno Lotharii regis quarto, Theodoricus rex Austrasie, frater eius, ab Ermenfrido
 rege Doringorum sub promissione medietatis regni sui rogatus, Bertharium & Balderi-
 40 cum fratres ipsius dolose occidit in itinere, dum à ciuitate Metensi, quam salutandi eum
 gratiā accefferant, versus Doringiam nihil suspicantes mali redirent. Verum perpetrato
 scelere, cum Theodoricus medietatem regni Doringiæ sibi promissam ab Ermenfrido
 postularet, ille neque dedit promissum, neque misit conueniens petenti responsum, vxo-
 ris consilio deceptus, quæ soror fuit ipsius Theodorici & Lotharij. Quæ res, postea (sicuti
 diximus in primo annalium volumine) totius Doringiæ finale induxit excidium, regium-
 que & nomen in ea extinxit & titulum. Eodem anno sancta virgo Brigida, in Scotia mo-
 riens, ascendit ad Christum.

Anno Lotharii regis Francorum septimo, Boetius consul Romanus, longo car-
 cere fatigatus, à Theodorico rege Gothorum, Italiam Odoacaro perempto præoccu-
 50 pante, occiditur, qui multa pro fide Christi scripsit vtilia. Claruit his etiam temporibus
 pater & legifer noster sanctus Benedictus in Italia, monasterij Cassinensis primus funda-
 tor & abbas, qui omnium monachorum occidentalium princeps extitit, quibus viuendi
 normam omni discretione præcipuam tradidit, luculentamque doctrinam verborum
 operibus sanctissimis imitabilem, cunctis præmōstrauit. Sub cuius regula plures omnipo-
 tenti domino in humilitatis spiritu deinceps seruerunt nominibus ordinum seu congre-
 gationū distinctis. Inter quos omnium primus & principalis est ordo ipse noster, qui nomē ab
 instituente sortitus honorabile, sancti ipsius Benedicti vocabulo nominatur, Ordo quoque
 Cisterciensium monachorum eandem profitetur regulam, Ordo item Celestinorum,

Trithemij
 Opera
 historica

Ordo sancti Wilhelmi, Ordo montis Oliueti, Ordo Sclauorum, Ordo vallis vmbrosæ, Ordo sancti Pauli eremite primi, Ordo humiliatorum, cum quibusdam aliis, quos causa breuitatis hic præterimus. Vitam huius sancti diuus papa Gregorius explicuit.

Anno Lotharij regis Francorum decimo, dominicæ natiuitatis ccccxxiiii. indictione Romanorum septima: cum rex Metensium Theodoricus promissum ab Ermenfrido rege Doringorum ob fratrum necem (sicut diximus) expeteret, nec impetraret, in iram concitatus est, & vocatis in auxilium filio suo Theodoberto, & fratre Lothario regibus, expeditionem mouit in Doringiam, Ermenfridum regem cum vxore ac liberis cepit, peremit, & regnum sibi totum subiecit. Ab eo tempore Doringi regem proprium non habuerunt.

Regni Doringorum ultimum excidium à Francis.

Radegundis filia regis captiua abducitur.

Fortunatus excidium scripsit Doringorum.

Franci Burgundiam obtinuerunt.

Franci Gothos expulsi sunt à Gallia.

Nicerius archiepiscopus Treuitorum.

Inter fratres reges orta contentio est.

Vrbis Casar-Augustana obsidetur à Francis.

Dalmatice S. Vincentij datur Francis.

S. Maurus abbas clarus in Gallia.

Clotildis regina Clodouei moritur.

Bucellinus & Amingus duces Francorum.

Franci Siciliam sibi fecerunt tributariam.

Saxones à Francia bello superantur.

Lotharius monarchiam solum obtinuit.

Lotharius rex Granum filium regis crouanui.

Capriuatam vero inter alios Radegundem filiam Bertharij regis olim, quem Ermenfridus frater (sicut diximus) per Theodoricum regem Metensium fecerat occidi, Lotharius rex suo matrimonio sociavit, quæ magna sanctitate claruit, & postea monialis facta signis & miraculis coruscavit plurimis. De hoc Doringorum excidio Fortunatus Archiepiscopus carmine plenius scripsit & profa.

Anno regni sui duodecimo, Lotharius rex Francorum cum fratre Hildeberto Augustodunum Burgundiæ urbem obsedit, & fugato Godemaro rege, suo dominio vniuersam Burgundionum prouinciam potenter subiugauit.

Anno regni sui xvi. Lotharius rex Francorum, de manu Athalarici regis potenter extorsit, quicquid Galliarum avus eius Theodoricus Italiæ rex habuerat.

Claruit his diebus sanctus Nicerius, ex abbate Lemouicensis monasterij, archiepiscopus Treuitorum, vir multarum in Christo virtutum; cuius gesta habentur. Theodoricus rex Austrasiæ, qui dominabatur Metensibus, Treueris, Leodijs, Colonensibus, Moguntinis, cunctisque Cisthenanis, ex ciuibus Aruernis clericos multos adduxit, quos Treuericæ ecclesiæ ad famulandum domino iussit ascribi.

Anno regis Lotharij x xvi. indictione ix. Hildebertus rex, cum fratre Theodoberto, contra ipsum Lotharium fratrem suum insurgit: sed Clotilde matre precibus agente coram Deo, ne inter filios bellum fieret, horrenda tempestate coerciti (cum super Lotharium, ne signum quidem tanti horrois apparuerit) necessitate compulsus manifesta Hildebertus cum pace recessit à fratre.

Anno xxviii. Lotharius & Hildebertus, memorati fratres, obsessa in Hispanijs ciuitate Casar-Augustana, ciuibus Deum orantibus, & sancti martyris Vincentij tunicam circumferentibus, accepta ab eis pro munere ipsius martyris stola, reuertuntur cum pace, maxima Hispaniarum parte bello acquisita. Eodem tempore sanctus Maurus & Faustus, discipuli diui Benedicti, clarent in Francia Gallicana, moribus, doctrina, vitæ sanctitate, & miraculis insignes.

Anno Lotharij regis Francorum xl. Dominicæ vero natiuitatis ccccliiii. indictione Romanorum secunda, obiit Clotildis regina, vxor quondam regis Franciæ magni Clodouei: cum quo & sepulta est Parisijs in ecclesia sancti Petri. Eodem anno Bucellinus, & Amingus Francorum duces, cum Narsete patritio Romanorum bello congressi, ambo cum alijs non paucis ab eo fuerunt occisi. Erant enim hi duo duces Bucellinus & Amingus, qui cum Theodoberto rege Francorum ante septennium manu valida intrauerant Italiam, eamque vario euentu bellico inquietare non cessabant. Inde nauigantes in Siciliam, tributo Francorum subiecerunt, multisque spolijs conquisitis occubuerunt.

Anno regni sui xlii. Lotharius rex Francorum, contractis copijs, mouit in Saxoniam. Nam Saxones eatenus tributarij Francis in rebellionem confurgunt, auxiliumque ferentibus Doringis, qui & ipsi grauiter ferebant iugum Francorum, omne tributum pari constantia negabant. Veniens ergo in Saxoniam cum exercitu magno Lotharius, Saxones graui pugna perdomuit.

Anno regni sui xlv. Lotharius rex, mortuo iam Hildeberto fratre, cunctisque alijs, tam nepotibus quam fratribus suis, vel interfectis, vel naturali sine consumptis, monarchiam totius regni Francorum solus obtinuit annis quinque.

Anno regni sui xlix. Lotharius rex Francorum, Granum filium diu rebellem, & multa in regno mala facientem, cum in Britanniam nouam (quæ olim Armorica dicebatur) fugisset, ad Conobrum Britannicæ ducem, cum exercitu persecutus est: & facta congressione, Conobrum ducem interfecit, Britanniam obtinuit, & filium cepit, quem cum vxore & filiabus consumptum ignibus, in cinerem redegit.

Anno

ANNO SEQUENTI, REGNI
INDITIONE ROMANORUM
INQUESSANTUR. HERIBERTUS
INTER SE TRUIMUS DIMISERE PATRI
NOMINONIS & TORNACEN
SANCTI CASPUS TORNACO TR
DEBERUNT ENIM RE. FRATE
LAM SANCTI VINCENTIJ MART
POTI, VI DIVISIONEM REGNI
QV
HERIBERTVS IUNIOR
IGNEM COMPENDIO A NO
DEICENDI ANNUM VIQUE AD H
GANIT IN VRBE SUESSIONI
TEMPOS QUOD REGNAUIT ANN
DOCTERA DE QUO GENUIT DUO
IN ADOLESCENTIA NECATI (QU
ANDONERA INFANTEM
CRO LEONET DE FONTE, CONSIL
20 CONSILIO, COMMATRI SIMPLI
VIN. QUOD CONCINNATRIX DE
MILITIBUS A RE. ANDONERA
GO. HUIUS REI CAUSA HILPE
NONIUM DECRETO INTERDICTO
FREDEGUNDEM REGINA. CEN
GE HILPENCO IN VXOREM ADI
CESSOREM.
HERIBERTUS AUTEM, I
CORUM NEUSTRIAM ACCEPTIT,
30 QUE MEMORIA DIGNUM AGE
VADICIMA, REGNUM SIATRIBI
GUNTIRAMUS, LOTHAR
TRIBUS PRINCEPS IN SUA COND
AUSTRIAGIDEM, QUÆ INTER PLU
CIS INUARI NON POSSET. CALIDA
EI SE CONCILIAM IN DUBITA
MEDICORUM MEORUM, QUI I
CAPITA ME VIDENTE. QUID PLU
ITALIAM INGRESSIS, LAMIA
40 ANTE TEMPOS MORI COMPELLITIS,
TRESFENS. MOX VI LIBIDINE
CENTIUM CAPITA IPSA INSPICE
THIRAMUS OBIIT ANNO DOMIN
SIGEBERTUS AUTEM, TE
PER TREUROS QUOQUE, LON
CIS CISTHENANAS ANNIS XIII
PROTES BRUNHILDEM FREQUE
QUÆ FRANCIS VIQUE ADEO FUIT
TIS FICIT BRUNIA DE PARTIBUS P
50 ANTEPARUM PERIBIT. GENUI
REGNANT POST EUM ANNIS VN
MINE THEODORIUS, SUCCEDO
ANX FOX BRUNHILDIS, EXPULSI
ELAZELI QUENS TRES FILIOS (V
TIOGOS SUPRADICTI FILIO FUG
DOXYMUS AB EODEM LOTHAR
FACIOLONE LEUARAT, IDEM LO
TERFECTIUM PEREMIT.

Anno sequenti, regni videlicet eius quinquagesimo, Dominicæ vero natiuitatis D. LXIII. indictione Romanorum XII. Lotharius ipse rex Francorum moritur, filios relinquens quatuor, Heribertum, Gunthramum, & Hilpericum, qui regnum inter se rursus diuisere patrum. Memoratus rex Lotharius abbatiam sancti Medardi Nouionensis & Tornacensis primi episcopi, apud Sueffiones construxit: in quam eiusdem sancti corpus à Tornaco translatum, cum summa reuerentia & honore collocauit. Hildebertus autem rex, frater eius, construxit abbatiam sancti Germani de Pratis, in quâ stolam sancti Vincentij martyris cum eius dalmatica reposuit, Sed ordo nunc postulat compendij, vt diuisionem regni prosequamur.

10 QVADRAGESIMVS NONVS.

HILPERICVS iunior Lotharii Francorum regis filius, idcirco fratribus suis in hoc regum compendio à nobis præponitur, quoniam per ipsum linea regum ordine recto descendendum vsque ad Hildericum continuatur. Qui biennio ante mortem patris regnauit in vrbe Sueffionensi, ac patri succedens, regnauit annis XXI. Et sic factum est omne tempus quod regnauit annorum quatuor & viginti. Nomen vxoris eius primæ fuit Andouera, de qua genuit duos filios, Clodoueam & Meroueam, qui ambo noueræ dolo in adolescentia necati (quemadmodum in primo volumine diximus) perierunt.

Andouera infantem enixa rege absente, cum nemo qui puerum baptizandum sacro leuaret de fonte, constaret ad manum, regina mater ipsa Fredegundis prauo decepta consilio, commatris impleuit officium, & quem pepererat infantem, de baptismo leuauit. Quod concinnatrix doli Fredegundis regi mox venienti læta denunciãns, ait; *Vxorem non habebis, o rex, Andoueram deinceps, quæ tibi commater esse maluit, quam coniunx, iam tua sum ego.* Huius rei causâ Hilpericus rex Andoueram suam repudiãuit vxorem, asserens sibi canonum decreto interdictum, commatrem habere vxorem. Tali seducta vafamento per Fredegundem reginã, cenobio detruditur, & eius fraudulenta deceptrix Fredegundis à rege Hilperico in vxorem assumitur, de qua genuit regni sui paterni (vt dicemus postea) successorem.

Heribertus autem, Lotharii maior natu filius, in diuisione monarchiæ regni Francorum Neustriam accepit, sedem regni sui Parisijs tenens, & regnauit annis nouem, nihilque memoria dignum agens, moritur anno domini D. LXXIII. indictione Romanorum vndecima, regnum fratribus dimittens.

Gunthramus, Lotharii regis secundo natu filius, Aurelianis regnauit annis triginta tribus, princeps in sua conditione optimus, sed vxorem nequissimam assecutus nomine Austrigildem, quæ inter plura, quæ patravit mala, cum infumaretur ad mortem, à medicis iuuari non posset, callida regem per suasionem circumuenit, vt vnus petitionis effectum ei se concessurum indubitanter iuramento firmaret. Prius ergo quam moriar, inquit, medicorum meorum, qui me suis medicamentis inaniter cruciauerunt, amputari facias capita me vidente. Quid plura? Qui medicos introducant illico mittuntur: quibus reginæ thalamum ingressis, lamia dixit: *Ha vos non medici, sed mendaces, qui me vestris medicamentis ante tempus mori compellitis, eam vobis remunerationem parauit, vt ante me ad mortem compulsi transeratis.* Mox vt libidinem licetor impiæ mulieris satiaret, duorum medicorum innocentium capita ipsa inspectante ac ridente bestia, iussus amputauit. Rex autem Gunthramus obiit anno domini ccccxvii indictione Romanorum quinta decima.

Sigebertus autem, tertio natus Lotharii regis filius, regnauit Metis in Austrasia, super Treuiros quoque, Londienses, Colonienses, Moguntinos, & reliquas vrbes, & prouincias Cisthenanas annis XIII. Vxorem habuit Hispanam, nomine Bruniam (quam scriptores Brunihildem frequentius appellare consueuerunt) decem regum interfectricem: quæ Francis vsque adeo fuit exosa, vt Sibylla in ea vaticinium impletum videretur dicentis *Veniet Brunia de partibus Hispaniæ, ante cuius conspectum gentes & reges peribunt, ipsa vero calceis equorum peribit.* Genuit autem ex ea Sigebertus filium nomine Theodobertum qui regnauit post eum annis vno viginti, & moritur anno domini D. XCIX. Cuius filius, nomine Theodoricus, succedens, regnauit annis XVI qui sanctum Columbanum, institutorem suæ Brunihildis, expulit de Gallia, anno domini ccccccxiii. & paulo post mortuus est, relinquens tres filios (vt legitur) spurios: quorum maior natu Sigebertus à Lothario regis supradicti filio fugatus in bello, nusquam deinceps comparuit. Corbus secundo genitus ab eodem Lothario fuit occisus. Meroueam autem tertio genitum, quem de sacro fonte leuarat, idem Lotharius viuum seruauit. Brunihildem vero decem regum interfectricem peremit.

Lotharius rex Francorum moritur.
Cenobium sancti Medardi constructum.
Sueffionis. Monasterium S. Germani de Pratis fundatur.

Hilpericus regnauit annis 21. Biennio prius regnauit Sueffionis.

Andouera Hilperici vxor. Fredegunda regina deceptrix.

Hilpericus Andoueram repudiãuit & Fredegundem matrem.

Heribertus regnauit annis 9.

Gunthramus regnauit Aurelianis annis 33.

Regina crudelis memoria magna. Medici capitibus truncantur per iussu reginæ.

Gunthramus rex moritur.

Sigebertus regnauit in Austrasia, Brunihildis vxor Sigeberti crudelis.

Vaticinium Sibyllæ de Brunihilde regina. Theodoricus rex Austrasiæ filius eius.

Tres filij Theodorici spurij.

Trithemij

Opera Historica

Huni Doringiam vastantes, eadunditur à Fran. 46.

Acies militarium in aere visa sunt.

Saxonum pars, quae nun: fuit. V. P. V. n. l. i. n. u. l. i. t. r. a. n. s. i. t. a. l. i. a. m. Saxoniam Suevi à reg. Sigeberto accipiunt annis 14.

Saxones à Longobardis decepti sunt. Saxones per Galliam in sua reuertuntur.

Suevi Saxones recubant admittunt.

Bellum inter Saxones & Suevos.

Vnde nemi Westgales qui & Longobardi apud Mediolanum. Vbi Westgalarum Mediolanum. Westgales. Bellum Sigeberti regis contra Hilpericum fratrem.

Brunia, quae Brunihildis, sive Saxo regis Sigeberti. Huni decesserunt Doringiam.

Longobardi qui & V. n. l. i. n. u. l. i. t. a. m. Papiam capiunt.

Anno Hilperici regis tertio, Huni cum magno exercitu egressi partes Francorum in Doringia hostiliter vastare ceperunt. Contra quorum insolentiam Sigebertus, rex Francorum Austrasiae, frater regis Hilperici, sub cuius regno continebantur Doringi, produxit copias, bellum commisit, multa Hunorum millia prostravit, & ceteros in fugam conuertit. Interea dum Sigebertus occupatur in Doringia cum Hunis, frater eius rex Hilpericus fraternae charitatis oblitus, terminos regni eius hostili deuastat incursum, atque Remensem obsidet urbem, eamque in deditionem accepit.

Eodem anno hasta in aere sunt visa, ac militum acies, simul & confictionum strepitus auditi, portendentes irruptionem Longobardorum in Italiam, de quibus Gregorius papa magnus in homilia loquitur.

Nam anno sequenti, dominicae videlicet natiuitatis **CCCCCLXVIII.** indictione Romanorum prima, rex Longobardorum Alboinus, Pannoniam, in qua cum sua gente prius confederat, Hunis Longobardorum commendauit amicus, & assumptis in auxilium Saxonibus, Marcomannis, aliisque gentibus vicinis, cum omni populo suo, eam partem Italiae occupauit, quae nomine gentis *Longobardia* vocatur, vsque in praesens.

Eodem anno Sigebertus rex Francorum, qui Metis habitabat in Austrasia, frater Hilperici, terram perlustrans Saxoniae habitatoribus vacuam, qui cum Longobardis (sicut diximus) abierant in Italiam, ne penitus in solitudinem redigeretur, eam Sueuis tradidit incolendam. Itaque Saxones cum Longobardis in Italia, & Sueui habitauerunt in Saxonia quatuordecim annis: quibus euolutis, cum se viderent Saxones vltimo loco, & in macipiorum consuetudinem inter Longobardos, in Saxoniam redire consultant.

Anno igitur dominicae natiuitatis **D.LXXXII.** indictione Romanorum quintadecima, Saxones, qui cum Longobardis erant in Italia, non ferentes vltra Winulorum (sic enim prius vocabantur Longobardi) superbiam & dominationem iniquam, cum liberis & vxoribus, conductu Sigeberti regis Francorum, per Galliam & Austrasiam ad Colonia Agrippinam reuersi sunt, vbi Rheno transmissi, priores repeti uere Saxoniae sedes, quas dimiserant.

Sueui autem quibus terram rex donauerat Sigebertus ad inhabitandum, primo Saxones negabant introitum, secundo tertiam eis partem restituere consenserunt. Verum Saxonibus non partem, sed totam reposcentibus, mediam Sueui regionem obtulerunt. Saxones in sententia mansere constantes, non partem, non medium terrae, sed integrum & totum repetentes. Postremo res ferro committitur, & nimis acriter pro sedium possessione ab vtroque exercitu pugnatur. Tandem victi sunt Sueui, & eorum plusquam viginti millia in eo certamine gladio Saxonum perierunt. Et ita Saxones terram, quam Winulorum persuasione satis inconsulte dimiserant, bello recuperauerunt, anno post exitum quartodecimo, Sueuis alijs occisis, alijs expulsis.

Ex eo tempore Saxones memorati, de Longobardia in Germaniam reuertentes, dicuntur *Westgales*, id est, occidentales Galli, vsque in praesentem diem, cum tamen veri sint Saxones atque Germani. Urbem construxerunt in medio regionis suae nouam, quam *Mediolanum* alterius in Longobardia recordatione nuncuparunt, in qua nunc episcopalis est sedes ecclesiae Monasteriensis. Vnde scriptores nonnulli hos Saxones sive Westgalos, etiam nominauerunt Longobardos, propterea quod mores eorum & ritus in Saxoniam euexerunt.

Anno Hilperici regis quinto, rex Austrasiae frater eius, memor iniuriarum, quas ab eo susceperat, cum anno priore absens à regno cum Hunis in Doringia pugnaret, contracto exercitu magno, contra eum processit ad bellum. Urbem Sueffionis, regni sedem Hilperici fratris occupat. Theodobertum filium eius captum exilio damnat, ipsum Hilpericum victum praelio fugat, & omnia quae prius abstulerat iterum sibi recuperat, magnamque regni eius partem vsurpat.

Eodem anno Sigebertus rex ducit vxorem Bruniam sive Brunihildem, filiam Athanagildi regis Westgothorum (vt supra dictum est) qui regnabat in Hispania.

Anno Hilperici regis Francorum septimo, iterum Huni deuastant Doringiam, & magicis artibus magna gesserunt. Contra quos rex Francorum Sigebertus processit ad praelium, & eorum incantationibus pene fuisset delusus & victus: sed Christi nomine prudenter inuocato, stetit fortiter, pugnavit vinlitter, & vicit finaliter, cum quo Huni contracto foedere in sua redierunt.

Anno sequenti Winuli, qui & Longobardi, Papiam ciuitate, post triennii obsidionem, per deditionem capta, praeter Romam & Rauennam pene totam in breui obtinuerunt Italiae, & nullo resistente potenter vbique dominabantur.

Anno

ANNO Hilperici regis
libertus, rex Francorum, q
Hilperici regis Francorum
suo tali occasione fuit per
dragesimo septimo, in dicti
Francorum. Alboinus ipse
mando in quo ab vtraque
Chunimundum peremi
quo maxime vti consueu
10 capitam sibi duxit vxorem
larice inter pocula factus, v
semino accensa furore, r
occidi. Post cuius interit
biennium defuncto Long
Hilpericus rex Franc
decima, Sigebertum fratre
Theodobertum filium suu
gis xlii. dominicae aucu
tum in quo Theodobertu
20 rum occiditur.
Post hac Franci, qui
suum communi delibera
tur ingenij, super se regem
ci, milis duobus pueris Sig
tatis praeorato.
Anno sequenti Hilp
berti cum filijs in exilium
mines, quae licet multa nim
quos, monasteria constru
30 damentis noua constituit.
Anno Hilperici regis
deuastare ceperunt, quibus
plura cum eis praelia dabo
tores. Postremo rament
Hilpericus rex Fran
vxore sua procurante, occi
moseptimo, indictione Ro
num iuniorum, infantem

40
IOTHARIUS rex Frede
substitutus regnauit an
incipiens, cuius regni anno
Theodolindam filiam Ga
postea quatuor libros dial
Anno Lotharij regis
genius papa primus ex mon
sacit pro honore ad ecclesi
50 Eodem quoque anno
gobardi permissa Theodo
lulum sibi regem esse vdi
gobardos strenue regnauit
Anno Lotharij regis
ribaldus, rex Bauatorum, p
quem Hildebertus rex Fra
mine Thassilonem, ex Fra
ca Boemi sunt dicti) bello

Anno Hilperici regis nono, indictione Romanorum sexta, moritur frater eius Heribertus, rex Francorum, qui regnabat in Neustria vrbe Parisiorum sine liberis. Anno Hilperici regis Francorum decimo, Alboinus rex Longobardorum, à quodam armigero suo tali occasione fuit peremptus. Anno dominicæ natiuitatis quingentesimo quadragesimo septimo, indictione Romanorum decima, temporibus Lotharij magni regis Francorum, Alboinus ipse rex memoratus, bellum habuit cum rege Gepidarum Chunimundo, in quo ab vtraque parte sexaginta millia hominum ceciderunt. Vbi & Alboinus Chunimundum peremit, & ex testa capitis eius poculum sibi ad bibendum fecit aptari, quo maxime vti consuevit in diebus gaudiorum & natalitiorum. Filiam quoque eius captiuam sibi duxit vxorem. Cumque anno Hilperici prænotato, die quadam solenni hilarior inter pocula factus, vxori patris cerebellum porrigeret, dicens: *bibe cum patre tuo*, illa femineo accensa furore, regem per armigerum eius proprium nocte dormientem fecit occidi. Post cuius interitum Cleb subrogatus in regno, regnavit annis duobus; qui post biennium defuncto Longobardi sub ducibus fuerunt annis decem.

Hilpericus rex Francorum, anno regni sui tertio decimo, indictione Romanorum decima, Sigebertum fratrem suum, regem Francorum in Austrasia, nimis & per se, & per Theodobertum filium suum urget, molestat, & inquietat. Vnde sequenti anno Hilperici regis XIII. dominicæ autem natiuitatis D. LXXVII. bellum inter eos crudele fuit exortum, in quo Theodobertus Hilperici filius perimitur, & plures ab vtraque parte Francorum occiduntur.

Post hæc Franci, quibus dominabatur Hilpericus, exosum habentes ipsum dominum suum, communi deliberatione concludere, Sigebertum fratrem eius, qui mitioris videbatur ingenij, super se regem constituere. Quod cum Fredegundis vxor intellexisset Hilperici, missis duobus pueris Sigebertum regem in sidiose fecit occidi, anno dominicæ natiuitatis prænotato.

Anno sequenti Hilpericus rex Francorum, Brunihildem relictam fratris sui Sigeberti cum filijs in exilium ire compellit, cuius odio femina laborabant Franci penes omnes, quæ licet multa nimis abureretur in solentia, Dei tamen ecclesias honorabat. Plura quoque monasteria construxit, ædificiaque admirandi operis diuersa in varijs locis à fundamentis noua constituit.

Anno Hilperici regis Francorum XVII. duces Longobardorum Galliarum fines deuastare cœperunt, quibus Franci occurrentes in multitudine copiarum magna & fortia, plura cum eis prælia dubio Marte commiserunt, aliquando vici, nonnumquam etiam victores. Postremo tamen Franci triumpharunt.

Hilpericus rex Francorum anno regni sui post patrem vicesimo tertio, Fredegunde vxore sua procurante, occiditur, anno Dominicæ natiuitatis quingentesimo octuagesimo septimo, indictione Romanorum quinta, filium relinquens vnicum, nomine Lotharium iuniorem, infantem quatuor mensium, qui successit in regno.

QVINQVAGESIMVS.

LOTHARIVS ex Fredegunde viricida filius, cum esset infans quatuor mensium, patri substitutus regnavit annis quadraginta quatuor, sub tutela & moderamine genitricis incipiens, cuius regni anno secundo Antharius post exactos duces Longobardorum rex, Theodolindam filiam Garibaldi regis Bauariæ duxit vxorem, cui beatus papa Gregorius postea quatuor libros dialogorum, vt mulieri singularis deuotionis transmisit.

Anno Lotharij regis Francorum quinto, indictione Romanorum X. sanctus Gregorius papa primus ex monacho & leuita Romæ ordinatus est, qui multa scripsit, dixit, & fecit pro honore ad ecclesiæ sanctæ vtilitatem.

Eodem quoque anno, Anthario Longobardorum rege sine liberis mortuo, Longobardi permittit Theodolinda reginæ optione sibi virum & Italia regem eligendi, Agilulfum sibi regem esse voluit, simul atque maritum: qui deinceps annis XXV. super Longobardos strenue regnavit.

Anno Lotharij regis Francorum octauo, indictione Romanorum XIII. obiit Garibaldus, rex Bauarorum, pater Theodolindæ reginæ Longobardorum memorata, post quem Hildebertus rex Francorum, in regem Bauariæ constituit ducem quendam nomine Thassilonem, ex Francorum genere procreatum, qui Sorabos (qui Sclavi, sed postea Boemi sunt dicti) bello superauit.

Heribertus rex Neustria Parisiæ obiit.

Alboinus rex Longobardorum occiditur. Rex Gepidarum Chunimundus occiditur.

Alboinus Rex Longobardorum occiditur. Sigebertus rex Francorum apud Austrasiam.

Conspiratio Francorum contra Hilpericum regem. Rex Sigebertus occiditur dolo Fredegundis. Brunihilda cum filiis in exilium agitur.

Bellum Francorum cum Longobardis.

Hilpericus rex dolo vxoris perimitur.

Lotharius adhuc infans regnavit ann. 44. Theodolinda regina Longobardorum.

Gregorius ex monacho papa primus.

Agilulfus rex Longobardorum. Garibaldus rex Bauariæ moritur. Thassilo fit rex Bauariæ sub regis Francorum.

Trithemij

Opera Historica

Longobardi
sua de-
stanti Roma-
norum.
Monaste-
rium Cassi-
nense à Lo-
gobardi de-
struitur.

Gunthra-
mus rex
Aurelianis
moritur.

Franci cum
Wifogothis
foedus in-
tulerunt.
S. Colum-
banus ab-
bas obiit.

Hildebertus
rex Aure-
lianensis
moritur.

Bellum fit
inter fratres
Franciae re-
gis atroci-
ssimum.

Angelus in
aere visus
cum gladio.

Theodober-
tus fugit à
bello in Co-
loniam.
Theodori-
cus rex, fra-
trem usque
ad Coloniam
persequitur.

Colonien-
sis
proprio regi
suo caput
amputauit.
Theodori-
cus rex Co-
loniam fra-
tre interse-
cto ingredi-
tur.

Brunichil-
dis nepotes
suec peremit.
Sigebertus
filius regis
fugit ad O-
rientales.

Sigebertus
fit dux Al-
manorum
Helvetio-
rum.

Theodori-
cus rex Au-
strasiae mo-
ratur.

Sequenti anno Agilulfus rex, Romanorum fines depopulaturus ingreditur, sed a-
gente Theodolinda Longobardorum regina, quæ vxor fuit ipsius Agilulfi (vt diximus)
non multo post foedus cum eis amicitia contraxit. Monasterium tamen sancti patris no-
stri Benedicti abbatis in monte Cassino intrantes spoliauerunt, & destruxerunt, eodem
tempore monachis Romam fugientibus.

Anno Lotharij regis Francorum decimo, indictione Romanorum xv. obiit Gun-
thramus rex Francorum, filius Lotharij magni secundogenitus, & nepos Clodouei regis,
anno regni sui xxxiii. Aurelianis, non sine opinione sanctitatis: cuius regnum cessit eius
fratrueli Hildeberto legatione testantis.

Anno sequenti Richaredus, rex Wifogothorum, cum regibus Francorum foedus
iniit, & forem regis Hildeberti iam dicti sibi vxorem copulauit. Eodem anno, vicefima
prima die mensis Nouembris, obiit sanctus Columbanus abbas, presbyter, & doctor Sco-
torum & Pictorum, qui posteris suis plura monumenta sanctitatis reliquit, præterquam
quod rustica simplicitate pascha dominico die debere celebrare, & nunquam alia die, ne-
que didicit, neque docuit.

Anno Lotharii regis Francorum xiiii. obiit Hildebertus rex Francorum Aurelianis,
qui filius erat Sigeberti regis, qui fuit Lotharii, qui fuit Clodouei primi regis Christiani.
Reliquit autem filios duos, Theodobertum, & Theodoricum, qui regnum inter se diui-
dere paternum, quorum auia Brunichildis dissensiones multimodas seminauit. Anno
igitur Dominicæ natiuitatis sexcentesimo quinto, indictione Romanorum octaua, qui
fuit annus regni Lotharij octauusdecimus, Theodobertus, & Theodoricus, iam dicti
fratres, Brunichilde auia concitante furorem, quæ Theodorico fauix, incredibili odio
Theodoberti laborabat, bellum inter se commiserunt atrocissimum, in quo plusquam
triginta millia pugnatorum ceciderunt. Angelus quoque domini euaginatum tenens ac
vibrans manu gladium in aere super populum, visus est à multis qui affuerunt.

Postremo Theodobertus inferior factus, cum aliter non posset, salutem fuga qua-
siuit: quem Theodoricus frater vsque ad Coloniam Agrippinam persequens, eius milites
pariter fugientes itj nore toto indefinenter cadebat. Theodobertus vero Coloniam in-
gressus, portas vrbis mox claudi præcepit. Quem (sicut dictum est) Theodoricus frater in-
secutus, Coloniam per gyrum vallauit. Ciues ad moenia conuolantes murorum, ea quæ
fuerant pacis, à Theodorico rogabant. Quibus ille respondit: *A me pacem nunquam habe-
bitis, nisi prius amputatum fratris mei caput ad me foras de muro proyiciatis: quod si facere detrectaue-
ritis, hinc non discedam, donec obtenta violenter ciuitate, omnes vos cum domino vestro, paruulis, &
uxoribus perdam.*

Quibus auditis, nimium sunt territi ciues, & habito inter se consilio, tandem ne o-
mnes perire contingeret, amputatum Theodoberti regis domini sui caput foras per mu-
rū Theodorico impio fratri (sicut iusserat) proiecerunt, suis quidem tunc presentibus, pa-
cem in sanguine proprii regis turpiter comparantes. Factus itaque victor in sanguine fra-
tris truculentus rex Theodoricus, Coloniam intrauit cum pace, ipsamque urbem & ciues
cum vniverso fratris Austrasiorum regno in deditioem accepit: qui & ipse tandem vne-
no Brunichildis auia (quemadmodum suo loco dicemus) interiit, hæredibus priuatus.
Theodobertus autem rex miserabili sorte peremptus, tres filios, & vnam (vt legitur) spe-
ciosissimam filiam reliquit: Sigebertum videlicet, Gunthramum, & Lotharium. Nomen
filia: nusquam reperi. Rex vero Theodoricus Coloniam ingressus, præscriptos duos iu-
niores fratris filios Gunthramum Lothariumque, & forem eorundem ad ciuitatem
Metensem misit captiuos, quibus crudelis auia Brunichildis occurrens, nimioque succen-
sa furore, in odium genitoris occisi, super eos irruit, & nepotes adhuc paruulos manu pro-
pria interfecit: quæ & ipsa paulo post male interiit. Sigebertus autem, natu maior Theo-
doberti filius, quorundam auxilio ciuium submissus per murum secretissime Rheno
transmisso in habitu scholari aufugit, veniensque in Franciam orientalem, apud cognato-
s suos, Godfridum, & eius filium Genebaldum tertium, duces Francorum, circa Menū
& Wirceburg principantium, aliquot annis latuit incognitus. Qui tandem post obitum
regis Theodorici, principum interuentu, ducatum in Alemania superiore, quæ nunc di-
citur Heluetia, donatione regis Lotharij accepit: sed neque nomen regium, neque diade-
ma portare more parentum suorum permissus est. Et mansit sub ditione regum Franco-
rum. Filium genuit nomine patris sui Theodobertum.

Anno regis Lotharij xxxxi. Dominicæ vero natiuitatis cccccxviii. indictio-
ne Romanorum sexta, Theodoricus rex Austrasie veneno Brunichildis auia: suæ Metis
interijt.

A N
interijt, anno regni sui no-
Aus, accepit. & sic iuxta va-
marcha totius regni Franco-
filij regis Theodorici, Bru-
lorum incensrix omnium
Lothario præsentata, proc-
tentiam. Nam vno pede &
gata, membratim violen-
bant.

Lotharius igitur sup
monarchiam sublimatus
fer, prouincias comitibus
larij regalis, comitem suoc-
netem virum. Burgundi
comes erat de Francorum

Radoni quoque no-
nominati sumax, Treueris,
Australij, Euphalij, Name-
Genebaldus eius no-

20 quæ nunc ab adiacente in-
si Moguntiam, Wormat-
fuit villam iuxta Mocun-

Pippino autem (qu-
scopi, comes quoque Nam-
rie duces, qui hodie viuun-
cenderunt omnes ex parte
delbergæ commorantis,
millesimo ducentesimo v-
xit vtrumque) rex Lothar-

30 mrem, hoc est, Tornacem
quid interiaret eis, præte-
erant memorati Ansegili-
rum in Austrasia, cui (vt di-
rum interuentu duci creat-
dunoclem, Constantinense-
cos, Heluetios, & ad Rheni-

Lotharius rex Franco-
Longobardis tributum du-
nebantur pendere, confoc-

40 Anno Lotharij regis
decima, obiit Guarnerius,
legilus, filius sancti Arnulp-
domus Francorum factus,
iuuantibus, reuuit princip-
lus memorati fuit Ansegil-
Arnoldi senioris. Qui fuit
regis primi Clodouei natus
fuit Heriberti ducis. Qui fu-

50 Qui fuit Sunnonis ducis. C-
Marcomiri regis Francoru-
fuit Richimeri regis. Qui fu-
it regis. Qui fuit Clodii regi-
nonis regis. Qui fuit Phara-
gis. Qui fuit Oodomari reg-
Antenoris regis. Qui fuit
nis regis. Qui fuit Franci-
rij regis. Qui fuit Callandri

interijt, anno regni sui nonodecimo. Cuius regnum Lotharius, Hilperici filius iam dicitur, accepit, & sic iuxta vaticinium, quod ei sanctus Columbanus olim prædixerat, monarcha totius regni Francorum euasit, & solus deinceps annis XIII. regnauit. Contra quæ filij regis Theodorici, Brunichildis instinctu, mouentes exercitum, victi sunt, & ipsa maiorum incentrix omnium Brunichildis capta, & cum Eudolina Theodorici regis filia Lothario præsentata, procerumque condemnata decreto, mortis accepit horrendæ sententiam. Nam vno pede & brachio altero multata, & ad caudam equæ indomitæ colligata, membratim violento extractu discepta est: quam reges decem extinxisse ferebant.

*Lotharius
si monarcha
totius regni
Francia.
Brunichildis
decem
regum
interfectrix
occiditur.*

10 Lotharius igitur super totius regni Francorum, quod prius in quatuor erat diuisum, monarchiam sublimatus, cum tam larum dominium solus vtiliter gubernare non posset, prouincias comitibus de antiqua regum profapia descenditibus commendauit. Palatii regalis, comitem siue præfectum constituit Guarnerium, nobilem & valde præeminentem virum. Burgundiam vero commisit cuidam Harponi gubernandam, qui & ipse comes erat de Francorum regum vetustissimo genere procreatus.

*Lotharius
monarcha
regnum
comitibus
Guarnerius
maior
domus.*

Radoni quoque nobilissimo comiti Aufrasiam commendauit, in qua sunt vrbes nominatissimæ, Treueris, Meris, Leodium, Colonia, & populi Moicellani, Lucenburgij, Aufrasiij, Euphalij, Namercij, & alij plures.

*Harpo
comes
Burgundia
constituitur.
Radonius
Aufrasia
constituitur
est.*

Genebaldo eius nominis tertio duci Francorum in oriente apud Marcopolim, quæ nunc ab adiacente in monte sanctæ Mariæ castello, Wirzburg nominatur, commisit Moguntiam, Wormatiam, Spiram, & populum earundem regionum: qui Francensium villam iuxta Mœnum erexit.

*Genebaldo
dux Moguntia
factus.
Marcopolis
nunc
Wirzburg
dicitur.*

Pippino autem (qui filius erat Ansegisij ducis, & frater sancti Arnulphi, Metensis episcopi, comes quoque Namurci, & dux Britannia à quo Palatini, comites Rheni, & Bauaria duces, qui hodie viuunt numero decem & octo, quos ego noui, præter femellas, descenderunt omnes ex parte matris, videlicet Gertrudis, filia Henrici comitis Palatini, Heidelbergæ commorantis, quæ nupta Othoni Bauaria duci, dominicæ natiuitatis anno millesimo ducentesimo quinto, principatum Bauariæ & Palatinatus coniunxit vtrumque) rex Lotharius commendauit inferiorem siue Aquilonarem Franciam omnem, hoc est, Tornacensēs, Atrebatensēs, Morinos, Tarauanos, Cameracensēs, & quicquid interiacet eis, præter Namurensē comitatum, & ducatum Brabantia, qui iuris erant memorati Ansegisij. Sigeberto duci, filio quondam Theodoberti regis Francorum in Aufrasia, cui (vt diximus) Colonienēs amputauere caput, rex Lotharius procerum interuentu duci creato, commisit Alemania vrbes, Curiensem, Lufannensem, Sedunensem, Constantiensem, Basiliensem, & populos circumfidentes, Alemanos, Rauricos, Heluetios, & ad Rheni ortum commorantes.

*Palatinorum
comitatus
& Bauaria
ducatus
constituitur.
Sigebertus
dux
Francorum
in
Alemania
fuit.*

Lotharius rex Francorum, anno regni sui xxxii. indictione Romanorum septima, Longobardis tributum duodecim millium florenorum auri, quod Francis quorannis tenebantur pendere, confœderatione præmissa relaxat.

*Longobardi
Francis
tributum
aureum
fuerunt.*

40 Anno Lotharij regis Francorum tricesimo octauo, indictione Romanorum tertiadecima, obiit Guarnerius, Palatii comes, siue maior domus Francorum: post quem Ansegisus, filius sancti Arnulphi Metensis episcopi, monachi, eremita: prius vxorati, maior domus Francorum factus, Pippino filio, simul & ipso sancto Arnulpho, ipsum fideliter adiuantibus, tenuit principatum. Pippinus maior postea domus, qui & senior est dictus, filius memorati fuit Ansegisij, qui fuit sancti Arnulphi. Qui fuit Ansegisij, vel vt alij scribunt, Arnoldi senioris. Qui fuit Amberti, cognomento Nicanoris, ex Blidehilde filia Lotharij, regis primi Clodouei natus. Qui Ambertus fuit Sigeberti ducis. Qui fuit Priami ducis. Qui fuit Heriberti ducis. Qui fuit Leontij ducis. Qui fuit Merouei ducis. Qui fuit Dioclis ducis. 50 Qui fuit Sunnonis ducis. Qui fuit Genebaldi ducis. Qui fuit Dagoberti ducis. Qui fuit Marcomiri regis Francorum. Qui fuit Clogionis regis. Qui fuit Theodomeri regis. Qui fuit Richimeri regis. Qui fuit Clodomeri regis. Qui fuit Dagoberti regis. Qui fuit Walteri regis. Qui fuit Clodij regis. Qui fuit Bartheri regis. Qui fuit Hilderici regis. Qui fuit Sunnonis regis. Qui fuit Pharaberti regis. Qui fuit Clodomeri regis. Qui fuit Marcomeri regis. Qui fuit Oodomari regis. Qui fuit Richimeri regis. Qui fuit RATHERI regis. Qui fuit Anthonis regis. Qui fuit Clodomeri regis. Qui fuit Marcomeri regis. Qui fuit Clogionis regis. Qui fuit Franci regis, à quo prius Sicambri dicti sunt Franci. Qui fuit Antharij regis. Qui fuit Cassandri regis. Qui fuit Merodaci regis. Qui fuit Clodomeri regis. Qui

*Wernher
maior
domus
moritur.*

*Pippinus
filius
Ansegisij
postea
maior
domus.*

*Linea
generationis
Carolus
magni,
& ducum
Brabantia
simul
atque
Bauaria.*

*Comitatus
quoque
Palatinorum
simul.
Comitatus
Namurcensium
generationis.*

Trithemij
Opera
Historica

Qui omnis de antiqua spectatum Francorum descendit sicut ad istos. A Marcomiro & sicut ad Carolum Magnum, generationes 54.

Dagobertus filius regis Lotharii filii regis Austrasie.

Anulphus Metensium Episcopus, Pictavius dux.

Expedicio regis Dagoberti contra Saxonas.

Berthulfus dux Saxonum occiditur a Francis.

Saxonas sub tributum Francorum vocantur. Lotharius rex Francorum moritur.

Lotharius rex Francorum moritur. Sigildis mater Heriberti.

Dagobertus regnavit annis 37.

Heribertus frater eius regnavit in Aquitania.

Monasterium sancti Dionysii fundatur in Gallia.

Gertrudis regina sterilia repudiatur.

fuit Anthenoris regis. Qui fuit Clodij regis. Qui fuit Marcomeri regis. Qui fuit Nicanoris regis. Qui fuit Clodomiri regis. Qui fuit Basangot regis. Qui fuit Dioclis regis. Qui fuit Heleni regis. Qui fuit Priamiregis. Qui fuit Antenoris regis. Qui fuit Marcomiri regis, qui Francos de Scythia duxit in Germaniam. Pippinus autem senior genuit Carolum Martellum: & ille genuit Pippinum iuniorem, maiorem domus Francorum, & regem post Hildericum. Numerantur itaque a rege Marcomiro primo vsque ad regem Pippinum Caroli Martelli maioris domus & sancte Gertrudis patrem, generationes vna & quinquaginta per cursum annorum quinquaginta novem supra mille.

Lotharius autem rex anno regni sui xli. qui fuit dominice natiuitatis annus sexcentessimus vigesimosextus, indictione Romanorum prima, Dagobertum ex Bertrude regina filium suum, regem constituit Austrasie, subiciens ei Metim, Treuerim, Coloniā, Leodium, Tornacum, Atrabatū, Tungros, Taruanos, Morinos, & quicquid inter mare fuit occidentale, Anglicum, Septentrionale quoque & Rhenum. Quem sancto Arnulpho Metensium Episcopo, & Pippino Namurcensium comiti, Brabantinorumque duci nobilissimo instrucendam dirigendumque instantius commendauit. Sedem regni more veterum Austrasie regum Dagobertus in predicta Metensium vrbe locauit, regnamque Francorum tam per se, quam per Duces & comites bene disposuit.

Anno sequenti Saxonas in rebellionem sublatis, consuetum Francis tributum negabant. Quapropter Dagobertus rex, contractis suorum copijs, exercitum mouit in rebelles, & bellum gessit cum Berthulfo Saxonum duce, a quo primo congressu fuit grauer vulneratus. Quod celeri nuncio referente audiens Lotharius pater, qui tunc erat in Ardemia, confestim, Rheno apud Nouesium transmissis, in auxilium filio properauit. Innouatur praelium, ab vtraque parte, dura forte pugnatur. Postremo tamen Saxonas, eorum duce Berthulfo a Francis perempto, superati sunt, & salutem fugam quaesierunt.

At rex Lotharius cum Francis infecutus fugientes, miserabili eos clade prostrauit, nulli parrens, sed omnes qui gladij eius longitudinem excedebant, gladio peremit: gentem vero qua per Saxoniam remanserat, ad subiectionem Francorum reuocauit, & tributum quingentorum boum eis imposuit.

Post hac anno dominice natiuitatis sexcentesimo tricesimo primo, indictione Romanorum quarta, obiit Lotharius iam dictus rex Francorum, anno regni sui quadragesimo quarto, relinquens de vxore prima, qua Bertrudis dicebatur, filium, nomine Dagobertum, qui successit in regno. Prima vxore mortua duxerat secundam nomine Sigildem, qua peperit Heribertum.

QUINQVAGESIMVS PRIMVS.

DAGOBERTVS regis Lotharii maior natu filius, patri succedens in regno Francorum, anno Dominice natiuitatis prenotato, regnavit annis quatuordecim, & prius in Austrasia (sicut dictum est) annis tribus, patre adhuc viuente: & sic omne tempus quo regnavit anni fuerunt decem & septem.

Heribertus autem frater Dagoberti ex patre, sed alia matre natus (vt dictum) in diuisione regni Aquitaniam, Tholosam, & alias vrbes, qua intra Pyrenaeos montes & Ligerim continentur, in possessionem hereditatis accepit, ea videlicet conditione, quod in ceteris regnis Francorum nihil iuris sibi debeat usurpare. Qui sedem regni sui primariam Tholosa constituit. Quarto post hac anno belli occasione captata, Vascones in deditiōnem accepit.

Rex Dagobertus manasterium sancti Dionysij martyris a fundamentis nouum construxit, quod multis praedictis rebus & possessionibus ditauit, licet non sine iniuria quarundam ecclesiarum, quas vi adhibita multis spoliabat ornatibus tanquam diui Dionysij omnia deberentur obsequijs, tam iure quam iniuria conquisita. Templum construxit eiusdem coenobij omnino pulcherrimum, quod argento solido erat tectum, in quod corpora memorati martyris & sociorum eius de Carulico vico translata in thecam auream collocauit, ipsosque parietes ecclesie intrinsecus tapetibus, margaritis, & vnionibus decantissime intextis, pulcherrime decorauit, & locum monachis incolendum dedit nostri ordinis.

Vxorem primo habuit Dagobertus nomine Gertrudem, quam propter sterilitatem repudiavit, superduxitque alteram, cui nomen erat Nanthildis. Plurimas denique legitur habuisse

habuisse concubinas, & ceteras eas compluribus tur tamen eius turpibus factis. Qui fuit dux Brabantum sancte Gertrudis viuar regem per tota viria profimus tertius, vxor eius Nanthildis x. dierum, cum athen clara voce respongnabat, de sacro baptismoberto, non diu postea etiam rum ad Dagobertum reuocata filiorum confundent. Mortuo rege Heriberto quos bello petens rex Dagobertus Eodem tempore omnemque Britannia Britanniae tenebat, imbos, qui nunc dicuntur subiectos tributarioque. Si Dagobertus ille regaleque monasterium uit (de quo plerisque autio post mortem patris exaxat regnauerit quatuordecim supputationis temporum finis tricesimus quartus sextus vero regni eius supermas in rescriptis ipsius Darchitypum earum videaliterarum ponamus. Dagobertus diuina facti solam Christianam professignis obligauerit, sine maceretur, eo ferietur grauorimus nos quon reddere, quod la apud omnes reges terra. & sanas rursus nos visitauerit quilibet fidelis auditio nostro per bno Deo dicatis exhibeat. Prius & nos nostri redditionem tri regni curam suscepit, sed debitum neglectis, nihil exhibuisset, nisi aut zelo iustitiae operam, quarum defensor certum acclamationem. Tanc primis iniquitates meas visitatamque manserit inter ches ecclesiarum patronis, pro re cogitauer sum accusatus, mas Apollonum principibus. C. presentis pena sum addidit. parum meus martyr Dionysius obtinuit. Idem ipse, quonia si ad honorem Dei & fructuam confiterem. Qua prmissum & indulgentia pecc

habuisse concubinas, & comitabantur eum quocunque pergebat pellicum cateruæ, præter eas quas compulsi in locis comptas & reginarum instar ornatas alebat. Obnitebatur tamen eius turpibus factis haud mediocriter Pippinus maior domus, siue comes Palatinus, qui & dux Brabantia fuerat, simul & Namurci comes, & nepos sancti Arnulphi, ac pater sanctæ Gertrudis virginis & monialis Niuellis in Brabantia: nec vsque quaque sinebat regem per tot vitia pro suo arbitrio tam libere defluere.

Anno Dagoberti regis secundo, qui fuit dominicæ natiuitatis sexcentessimus tricesimus tertius, vxor eius Nanthildis peperit ei filium, qui Sigebertus est nominatus. Hic infans x l. dierum, cum à sancto Amando episcopo baptizaretur, tacentibus cunctis ipse
10 Amen clara voce respondit. Hunc Sigebertum eius patruus Heribertus, qui Tholosa regnabat, de sacro baptismatis fonte leuauit. Mortuo autem post aliquot annos rege Heriberto, non diu postea etiam eius filio nomine Hilperico, monarchia totius regni Francorum ad Dagobertum reuerfa est, pluribus semper tendentibus in vnum, rursumque pluralitate filiorum confundentibus vnitatem.

Mortuo rege Heriberto, Valcones Franci obtemperare & subesse contemnunt, quos bello petens rex Dagobertus ad subiectionem compulit.

Eodem tempore Dagoberto regi Francorum & successoribus eius in perpetuum se, omnemque Britannia Armorica populum subiecit Nidicahil, qui ducatum eiusdem Britannia tenebat, imminenti belli comminatione perterritus. Sclauos etiam Sorabos, qui nunc dicuntur Boemi, rex Dagobertus bello aggressus vicit, superauit, & Francis subiectos tributariosque fecit.

Si Dagobertus iste, rex Francorum magnus, in signe quondam & exemptum illud regaleque monasterium nostri ordinis in oppido Wyfenburg Spirensis diocesis fundauit (de quo plerisque audiuimus dubitantes) mihi videtur quod hoc factum anno tertio post mortem patris eius historia consonet, & non vicefimo tertio, cum annis duntaxat regnauerit quatuordecim, licet quidam auctores incerti aliter sensisse videantur: cui supputationi temporum concordat numerus annorum dominicæ natiuitatis sexcentessimus tricesimus quartus, qui fuit annus tertius Dagoberti regis Francorum memorati: sextus vero regni eius super Austrasiam, & non vicefimus quartus, quemadmodum legimus in rescriptis ipsius Dagoberti, quæ veræ sint an falsæ, quomodo scire poterimus, nisi architypum earum videamus? Huius dubitationis nodum explicare cupientes, exemplar
30 literarum ponamus.

Dagobertus diuina fauente clementia, Francorum rex, omnibus regni sui primatibus, imo cunctis fidem Christianam proficientibus, tam futuris quam presentibus. Votum quo Deo vel sanctis eius se quis obligauerit, sine macula reatus irritum fieri non poterit: & quanto maior & dignior est is, cui vouetur, eo ferietur grauiori iudicio, vouentis & non reddentis presumptio. Debemus igitur & volumus nos quoque reddere, quod vouimus domino, Deo terribili, & ei qui auferi spiritus principum, terribilis apud omnes reges terræ. Qui qualiter in brachio sue virtutis & nos terrerit, & qualiter percussus & sanas rursus nos visitauerit, omnibus ad exemplum correctionis notum fieri duximus, præcipue ut
40 quisque fidelis audito nostro periculo ab ecclesiarum Dei vastatione se contineat, & honorè congruum rebus Deo dicatis exhibeat. Primum ergo de diuina super nos habita terribiliter examinatione, postea de voto & voti nostri redditione breuiter exponemus. Patre meo Lothario, felicis memorie, defuncto, patri regni curam suscepi, sed viuendi ductus leuitate, dominæque cupiditate distractus, regalis officii debitum neglexi, nihil exhibens commissis sollicitudinis vel diligentia, nihili faciens, vel iudicans mansuetudinis aut zelo iustitia. Inter alios excessus meos, ecclesiarum Dei destructor & dissipator esse caperam, quarum defensor & sublimator esse debueram, nec diuina maiestatis oculos, nec hominum veritus acclamationem. Tandem Dei benignitas obliuiscens, mentis superbiam conterens, virga correctionis iniquitates meas visitauit, & castigato mihi veniam non negauit. Nam raptus in sublime, diuinaque maiestati inter choros sanctorum in habitu iudicantis sedenti presentatus, à sanctissimis
50 ecclesiarum patronis, pro rebus ecclesiasticis per rapinam distractis à me & consumptis, grauius & constantius sum accusatus, maxime à sanctissima Dei genetrice Maria, & beatissimis Petro & Paulo Apostolorum principibus. Cumque conscientia grauius, non audebam delicta defendere, ex arbitrio presidentis penæ sum addictus, diuque cæso & panis atrocibus confecto occurrit mihi tandem specialis patronus meus martyr Dionysius, qui precibus suis instantis penæ dilationem mihi & penitentia tempus obtinuit. Idem ipse, quasi modum statuens penitentia, in hoc mihi spem plenè posuit indulgentia, si ad honorem Dei & sanctorum prædicatorum, quos magis offenderam, domum diuinis aptam seruitis construerem. Qua promissione libens voui, dimissusque à superis redi. Igitur sub certa spe remissionis & indulgentie peccatorum nostrorum, reddentes alacri studio votum quod fecimus, eccle-

Rex Dagobertus nimis luxuriosus. Pippinus maior domus Francorum.

Infans 40. dierum cum baptizaretur respondit Amen. Memor: huius regis Francorum ad Dagobertum conuertitur.

Vastationes superatæ à Francis. Britannia noua subicitur Francis iterum. Sorabos Sclauos, tunc dicuntur Boemi.

Opinatio de fundatione monasterij Wyfenburgensis. Annorum supputatio non excurdat cum historiis.

Exemplar literarum fundationis dicti monasterij, & exemptionis. Narrat se Dagobertum rapinam fuisse in calum.

Excessus super rex Dagobertus enumerat. Se iudicanti Deo presentatum.

Venit monasterium constructum.

fiam in honorem sancte trinitatis, & sancte Mariae perpetuae virginis, & sanctorum Apostolorum Petri & Pauli, in loco, qui dicitur Wissenburg, construximus, quam sublimare, & regali munificencia ditare decreuimus. Donamus ergo ei, & imperpetuum datum esse volumus, de rebus fisci nostri illic adiacentibus, quicquid ad nos spectat, tam in villis, quam mancipiis, syluis, vineis, campis, pratis, pascuis, aquis, aquarumque decursibus; & omnia haec in usum fratrum ibidem sub monastica professione Deo seruientium libera traditione redigimus. Et ut huius nostre donationis auctoritas in omne tempus perseueret stabilis & firma, terminos, & circumiacentium nomina locorum subnotare curauimus. Versus orientalem plagam extenditur marcha, quam tradidimus, usque ad Marchenhofen, & ad Aldenherden, & inde ad Geboldesrode, & inde subter vadum Lutra, & inde Buozdingeshorle, & inde ad limitē, qui stat in summitate vallis Inuenesdal, & inde ducit ad meridianam plagam super Warspach, & inde ad Bodemlofestoomba, & inde ad Sebach, & inde ad Kirchdale, & inde ad Ingoldeshare, & inde ad syluos montes usque ad Bedebur. Ad occidentalem vero plagam, usque ad Lautenbach, & Bernbach, & inde ad Belebach, & inde ad Gruncburnen, & inde ad Otterichscheyt. Ad septentrionalem plagam usque ad Eichenberg. Locum autem ipsum, quem singulari dilectione amplectimur, nunc & deinceps ab omni seruitutis oppressione liberum sub regali volumus esse tuitione, ita videlicet, quod nullus publicus iudex, nullus ex iudiciaria potestate, quicquam potestatis vel negotij in ipsa marcha sine patris monasterij licentia exercere, vel habere presumat: nec homines ipsius loci constringere, vel ad causas audiendas, aut freda, aut tributa soluenda; Postremo, nihil penitus ab eis audeat exigere. Illud etiam pari decreuimus auctoritate, ut nullus pontificum Nemetensium ciuitatis, vel reliquorum episcoporum, aliquam dominandi ibidem, vel quaslibet causas agendi habeant facultatem, sed sub nostre emunitatis defensione omnia illuc pertinentia pater monasterij cum fratribus suis libere & quiete possideat. Adhuc monetam in se habentem imbecillitas & licet, expressamque similitudinem Nemetensium monetae, eidem loco concedimus, parique nostre auctoritatis donatione ratum & firmum esse volumus, ut homines eiusdem ecclesie, per omnes fines regni nostri libere negotijs suis inseruiant, ita videlicet, ut nulli debitum telony persoluant. Et nullus iudex, seu quilibet cuiuscunque ordinis persona, in huiusmodi causa violentiam eis aliquam inferre presumat. Fratribus autem ibidem Deo seruientibus, ut eo deuotius & tranquillius sanctae conuersationis ordinem custodiant, liberam inter se eligendi sibi abbatem donamus potestatem. Cui abbati, omnibusque sibi succedentibus, hoc speciale concedimus priuilegium dignitatis, ut in ordinem & ius possit promouere ministerialium, quemcumque de familia tali honore dignum iudicauerit. Omnes etiam ministeriales eiusdem ecclesie ex dono abbatis accipiant beneficium, solumque abbati seruiant, nec aliquam potestatem super eos aduocatus exercere audeat, nisi forte ex aliqua inobedientia, quasi rebelles, illos ministeriales constringendos abbas aduocatum inuitet. Reliqua vero familia, legitimo loco & tempore, ter in anno, pro iustitia facienda ad placitum aduocati debet conuenire, & in seruitium aduocati, si praesens est, singuli singulos denarios soluere, exceptis his qui sunt in emunitate. Quod si in his placitis absens fuerit aduocatus, nihil ei ex his denariis debetur, nisi in seruitio regis esse probetur. Ut autem haec nostra traditio, & iuris & concessa dignitatis institutio, stabilis & in conuulsam iugiter permaneat, charitatem hanc conscripam adiectione sigilli nostri roboratam signauimus. Datum quod fecimus in ipso monasterio, mense Maio, die undecima, anno regni nostri vicesimo tertio, in Christi nomine feliciter, Amen.

Ditatio regni pro cetero Wissenburgensi.

Situs donationis.

Monasterium vult esse exemptum.

Monetam ad instar Spenensis monasterij conceditur.

Carobij hinc mices vult esse liberis.

Eligendi sibi abbatem libertus monachorum.

Ministeriales sui creati poterit abbas.

al. ex domo abbatis.

Ministerialis sibi obediens non abbatibus.

ius aduocati super familiam exprimit.

Anno Domini DCXXIII. Indictione XI.

Diffinitio temporis generat dubitationem.

Lotharius adhuc vixit anno 624.

Opinio Trithemij monasterij fundationis.

S. Eligius auct. ber. & episcopus.

S. Remacius ex monacho Episcopus, non strordius.

Plures hoc genus fundationes & donationes ab hoc Dagoberto rege factas, inuenies apud Franc. de Rosi. in Stemmat. Lotharing. inter praemissa diplomata Regum & Principum: nec non apud Bruschiem in Monasteriis.

Nihil in his literis, quod mihi de fundatione memorata dubium ingerat, reperio: sed quia tempus conscriptae huius paginae cum supputatione annorum domini secundum Sigebertum monachum Gebelacensem, Rupertum quoque, Gaguinum, & plerosque, alios historiarum diligentissimos scriptores non concordat, vnde id prouenerit, ignoro. Nam si dictis historiographis fides adhibenda est, constabit manifeste Lotharium patrem Dagoberti adhuc vixisse in humanis, anno domini sexcentesimo vigesimo quarto, quem filius ipse mortuum fuisse asserit, priusquam monasterium Wissenburg fundare ineeperit. Obijt enim (sicut dictum est supra) rex Lotharius anno Christi sexcentesimo tricesimo primo, cui mox eodem successit in anno Dagobertus, & regnauit annis quatuordecim. Ergo qui potest nodum soluere, soluat: mihi haec vice aliud persuadere nequeo, nisi quod rex Dagobertus monasterium Wissenburgense fundauerit anno regni sui tertio, Dominicae natiuitatis sexcentesimo tricesimo quarto.

Eodem tempore sanctus Eligius in aula Lotharij & Dagoberti regum Francorum potens, & ex fabro aureo mirabili fundauit impensis tam regis quam suae abbatiam cenobij nostri ordinis, quod Solenniacum dicitur, in quo monachus ipse factus, abbas innocenter gessit officium, ubi & sanctus Remacius ex Britannia veniens, se in Christi tyrocinio, sub eo exercitauit.

Sanctus

Sanctus Dado qui & cellarius, in tra Briegen sem Resbace se nuncupant, cum amabilem, & multis virtutibus. Rex Dagobertus ante septem, regem Austrasie d. loquo Colonienfis, & Pippinus. Eodem anno, qui in thone tercia decima, obiit. 10 episcopus Metensis, & ex Pippino Metensis ordinatus, eius filius Doda, quondam viteriam dicti pontificis Clotum elegerat, a marito sep. Anno regni sui vnde dixit. Cui Saxones cur Winda Francis sunt videro Saxones, qui Francis an consequti, regem Dagobertis remitteret. Rex autem tum remisit. Post hac Dagobertus clesia sancti Dionysii, quod cetera vero natiuitate tercia.

QUINTUS CLODOVEVS Regis. Quintannis decem & septem comes, seu princeps palatii, siquissima regum stirpe pro Regnauit autem Clodouicus, hoc est, Parthius Aquitania quoque, & in Treuirensis, Colonienfis, feopus, super Tungros, quoringos, Bavaros, Sueuos, Auentens, Mozuntinens, C fuit palatii, Pippinus senior Brabantia, pater Grunvva no Brabantia.

Cancelarius autem f. Erant in plerisque loc maioris domus Pippini, ce tione populus regebatur. Irmina virgo sancti gum praedictorum foror, antiquissimo, quod Horren dicti, & ecclesiam in hono tionem monialiam possui multas in vita & post obitu bina Spanhemensi haberi morari successit Modesta, chepiscopi Treuirorum: p omnes sunt relaxae. Eodem tempore mo tum cenobium in Horroo rium in palatio vetusto,

Sanctus Dado qui & Audoenus, Rothomagensis antistes, & regis Dagoberti cancellarius, intra Briegensem saltum nostri similiter ordinis monasterium construxit, quod Resbacense nuncupant, cui sanctum Agilum primum abbatem constituit, virum Christo amabilem, & multis virtutibus clarum.

Rex Dagobertus anno regni sui nono, Sigebertum filium suum, puerum annorum septem, regem Austrasijs designauit, sub tutela & directione sancti Chunberti archiepiscopi Colonienfis, & Pippini ducis Brabantiae, comitisque Namurci.

Eodem anno, qui fuit Dominica natiuitatis sexcentessimus quadragesimus, in ditione tertiadecima, obiit sanctus Arnulfus, Pippini auus, ex maiore domus Francorum episcopus Metensis, & ex pontifice solitarius & eremita. Clodulfus post patrem episcopus Metensis ordinatus, eius sanctitatem imitatur.

Doda, quondam vxor legitima sancti Arnulphi ante pontificatum eius, & materiam dicti pontificis Clodulfi, apud Treuiros inclusa pro Christi amore, quem sibi spolum elegerat, a marito separata, carnali sanctitate fulgebat.

Anno regni sui vndecimo, Dagobertus rex Francorum contra Windos exercitum duxit. Cui Saxones cum omni alacritate venerunt in auxilium, & congressione facta, Windia Francis sunt victi, atque sub tributo in seruitutem Francorum compulsi. At vero Saxones, qui Francis annue pro tributo soluebant quingentos boues, opportunitatem consequuti, regem Dagobertum post victoriam accedentes, rogabant, quatenus tributum eis remitteret. Rex autem volens eorum spontanea seruituti gratiam refundere, tributum remisit.

Post haec Dagobertus rex Francorum moritur, prima die mensis Februarij, & in ecclesia sancti Dionysii, quam ipse construxerat, sepelitur, anno regni sui quartodecimo, dominica vero natiuitatis sexcentesimo quadragesimo quinto, in ditione Romanorum tertia.

QVINQVAGESIMVS SECVNDVS.

CLODOVEVS Regis Dagoberti filius, patri succedens in regno Francorum, regnavit annis decem & septem. Nomen matris eius Nathildis. Cuius maior domus, siue comes, seu princeps palatii, fuit vir strenuus nobilissimusque, nomine Erckenvaldus, antiquissima regum stirpe procreatus.

Regnavit autem Clodoveus super Francos per interiorem Galliam, videlicet in Neustria, hoc est, Parrhisius, Ambianis, Beluacis, Blefis, Remis, Aurelianis, Thuronis, in Aquitania quoque, & in toto regno, quod patris fuerat.

Sigebertus autem frater eius (sicut diximus) regnavit in Austrasia, super Metenses, Treuirenses, Colonienfes, Leodienses, Traiectenses, vbi tunc sanctus Amandus erat Episcopus, super Tungros, quoque Morinos, Hollandinos, Frifones, Saxones, Sorabos, Doringos, Bauaros, Sueuos, Alemanos, Cifthenanos, Argentinenses, Nemetenses, Wormatienfes, Moguntienfes, Cynonotos, & Burgundiones. Cuius maior domus, siue princeps fuit palatii, Pippinus senior, filius Anfegisi, & nepos sancti Arnulfi, Namurci comes, & dux Brabantiae, pater Grunvaldi, & sanctae Gertrudis abbatissae Niuellensis, in ducatu paterno Brabantiae.

Cancellarius autem Sigeberti fuit sanctus Chunibertus, archiepiscopus Colonienfis. Erant in plerisque locis siue prouincijs iam nominatis, sub ditione regis Sigeberti, & maioris domus Pippini, constituti reguli, duces, comites, & praefecti, quorum administratione populus regebatur.

Irmina virgo sanctissima conuersationis, vna ex filiabus regis Dagoberti fuit, & regum praedictorum soror. Huic pater adhuc viuens in vrbe Treuirorum, in palatio suo antiquissimo, quod *Horreum* vocabatur, monasterium puellarum sub regula sancti Benedicti, & ecclesiam in honorem beatae Mariae semper virginis construxit, in quo congregationem monialium posuit, quibus matrem & abbatissam dedit eandem filiam suam: quam multis in vita & post obitum virtutibus, & miraculis claruit: cuius venerabile caput in abbacia Spanhemensi habetur. Huic Irminae in regimine sanctimonialium coenobij memorati successit Modesta, coenobij Romarici alumna, & filia sororis beati Modoaldi, archiepiscopi Treuirorum: postquam Anastasia, & quarto loco Basilissa: quae inter sanctos omnes sunt relata.

Eodem tempore memoratus pontifex Treuirorum Modoaldus, ad cuius instantiam coenobium in Horreo (iam dictum) fuit aedificatum, construxit etiam aliud monasterium in palatio vetusto, quod situm fuit in suburbanis Treuirorum, in quo moniales

Monasterium
Resbacense
fundatur.

Sigebertus
puer septem-
nis fit rex
in Austrasia.

S. Arnulfus
episcopus
Metensis
obiit.

Clodulfus
successit pa-
tri.

S. Doda mo-
nialis apud
Treuerim.
Windisuper-
perantur a
Francis &
Saxonibus.

Clodoueus
regnavit
annu 17.

Clodoueus
regnavit in
Neustria.

Sigebertus
frater eius
regnavit in
Austrasia.
S. Aman-
dus episco-
pus in Ma-
stricht.

Pippinus
maior do-
mus in Au-
strasia.

S. Chuniber-
tus cancel-
larus regni
Austrasiae.

S. Irmina
fit prima
abbatissa in
Horreo Tre-
uerensi or-
dinu nostri.

S. Modesta,
S. Anastasia,
S. Basilissa
ibidem
abbatissa.

S. Modoal-
dus constru-
it plurimum
coenobiorum.

sub eadem regula sancti Benedicti constituit, quibus Adelam, regis Dagoberti filiam alteram, praefecit.

Tertiam vero puellarum sanctam congregationem idem pontifex Modoaldus ad littus Mosellae iuxta moenia urbis Treuironum, in honorem diui martyris Symphoriani, sub norma sancti Benedicti construxit, ubi sororem suam nomine Seueram, sanctimonialibus matrem & abbatissam praefecit: quae viuens in omni puritate mentis & corporis, a sanctitate fratris minime degenerauit. Quae tandem cursu praesentis stadij sanctissime consummato, migravit ad dominum, in eodem sepulta monasterio sancti Simphoriani martyris, cui deuotissime seruierat. Fuit autem Modoaldus iste (quem alij Rodoaldum scribunt) frater Ithae uxoris Pippini senioris, & auunculus beatae Gertrudis virginis. Quae Itha fundauit in Brabantia monasterium Niuellense monialium, in quo cum filia, mortuo Pippino, deinceps omnipotenti Deo sanctissime seruiuit.

Modoaldus vero sanctissimus Treuironum praesul, non diu post obitum sororis, etiam ipse in domino quiescens, iuxta eam in ecclesia sancti Simphoriani sepultus est: cui Numerianus in archiepiscopatum successit.

Sed neque silentio transeundum fuerat, quod rex Francorum Dagobertus, anno dominicae natiuitatis sexcentesimo viceesimo septimo, indictione Romanorum quinta-decima, fundare cepit monasterium Dologienae ordinis sancti Benedicti, dioecesis Treuironum, consilio & auxilio beati Modoaldi archiepiscopi, quod Sigebertus rex Austrasiae, filius eius, consummauit. Et sanctus Pirminius praesul, & monachus, postea pulchrius decorauit.

His temporibus in dioecesi Treuironum, magna sanctitatis viri claruerunt: quorum e numero Paulus erat vnus, qui super montem Gebennam, in opposito ciuitatis Treuericae, trans pontem Mosellae fluminis, vitam duxit eremiticam, deinde veniens ad memoratum Dologienae coenobium, monachus factus est, & postremo episcopus Virtunensis ordinatus, pristinae sanctitatis normulam in omnibus fideliter custodiuit. Mons Gebenna dictus antea, nomen ab eo suscipiens, Paulimons (vulgariter Paulsberg) nuncupatur vsque in praesentem diem.

Wandalinus quoque monachus primum in theologia, & postea eremita in eo loco, ubi nunc oppidum ex eius nomine constat, dictum, Ad sanctum Wandalinum, & distat vno duntaxat miliario ab ipso monasterio: vir sanctissimae conuersationis, qui viuus & mortuus vsque in praesentem diem infinitis curset miraculis. Ad cuius tumulum in praedicto oppidulo frequens sit populorum ex deuotione concursus.

Fuit & alius, quasi eodem tempore Wandalinus, monachus & presbyter, discipulus sancti Columbani, & diui Walarici monachi in peregrinatione socius, vir sanctus, & praedicator egregius, qui multos verbo & exemplo conuertit ad Christum, quem recensui, ne duo putentur vnus.

Ingoberus quoque monachus & presbyter, Carilephus monachus & presbyter, Wolfrichus, Bantus & eius frater Beatus, monachi presbyteri, & Wolfi laicus, viri sanctissimi, cum alijs multis in dioecesi Treuironum his temporibus, vitam duxerunt in eremo solitariam. Sanctus quoque Disibotus monachus & presbyter, in dioecesi Moguntina, in comitatu Spanhemensi duobus a Cruciniaco, & vno a monasterio quondam meo Spanheim miliariibus, eremiticam ducens vitam, in eo loco prope Sobernheim, ubi Nahus & Glanus confluunt, monasterium construxit monachorum, quod eius nomine hodie constat.

Anno Clodouci regis Francorum primo, sanctus Remaculus ecclesiae Traiactensis ordinatur episcopus, vir multa eruditionis, & magna sanctitatis.

Anno sequenti, qui fuit dominicae natiuitatis DC. XLVII. indictione Romanorum quinta, moritur Pippinus senior, comes Namurcensis, dux Brabantiae, Maior domus & Palatinus comes Sigeberti regis Francorum, Metis in Austrasia regni sedem tenentis, pater sanctae Gertrudis virginis, relinquens filium Grunvaldum. Patri Grunvaldus in principatu domus regiae successit annis vndecim, & postea fuit occisus, vt suo dicemus loco. Is filium habuit nomine Hildebertum, de quo etiam dicemus, quemadmodum regem fecerit eum, domino suo in exilium detruso.

Anno pranotato Radulfus Doringorum dux, in superbiam erectus, Francis negat consuetum soluere tributum. Vnde Sigebertus Austrasiae Francorum rex, contra dictis copijs exercitum mouit in Doringiam, confertisque manibus quicquid victi, & ad solutionem tributi coartauit.

Eodem

Coenobium S. Simphoriani fundatur.

S. Seueram abbatissa prope Treuironum.

Monasterij eorum vnus hodie cernitur vsq. ad S. Modoaldus auunculus sancti Gertrudis.

Numerianus successit.

Dologienae monasterium nostrae urbis fundatur.

S. Pirminius episcopus.

Eremita plures in dioecesi Treuironum.

Paulus Eremita.

Mons Gebenna, nunc Pauli mons dicitur.

Wandalinus monachus & eremita.

Wandalinus monachus.

Walaricus monachus.

Ingoberus, Carilephus, Wolfrichus, Bantus.

Beatus eius frater Wolflatus, monachi sancti.

S. Disibotus monachus.

S. Remaculus fit episcopus in Traiecto superiori.

Grunvaldus fit maior domus annis 11.

Radulfus dux Doringorum superatur.

A. N. Eodem anno sanctus Fur... Gallias & a Clodouco rege... dicitur, fundatur, monachosq... & Vltimus monachi, pari vo... lastrantur.

Ex quibus Foillanus don... dicitur, ubi etiam martyrio co... Anno regis Clodouci memo... re desuperans, duodecim ora... 10 coonstruit, cooperante sibi... stentium episcopo, in quibus... bernatur abbate. Qui... fitus est monachus, pon... uit.

His etiam temporibus, in... & Morolis, quatuor memo... laniense & Crispinense, vbi... discipulis.

Eodem tempore coenob... 20 multo post corpus diui patris... recassino fertur translatum.

His contradicunt Itali.

Anno Clodouci septim... mus secundus, Sigebertus re... maioris domus in filium ad... 30 sequenti anno sanctus I... peregrinus & Eremita in pag...

Anno Clodouci regis vn... to filio suo ad modum paru... 40 auxilio promoueretur in reg...

tum contra fidem erexit. Fra... primum cum praesentant iudic...

carere fecit morte consumm... Austrasiorem regem consti...

Clodoucus rex Francoru... reat em, biennio demens &... natiuitatis DC. LXII. indictio...

QVI

LOTHARIUS regis Clo... 40 annis quatuor, cuius ma... proprietatem nominis, cum...

raus, destructor ecclesiae, pe... mente superbus, ingenio...

Abhinc reges Francorum... nonaginta a solita fortitudi...

gnum regali officio peragent... principes, qui Maiores domu...

si, nihil agentes vel dispen... duntaxat in anno ad Calend...

tandoque chibebant, sicqu... His temporibus Bechthildis...

uo regis, duo nostri ordinis i... alatum Corbeia, alterum ve...

monachi claruerunt. Eodem quoque tempore...

ordines diu patris nostri Ben...

Eodem anno sanctus Furfeus abbas, de Hibernia pro Christi amore peregrinus venit in Gallias, & à Clodouco rege susceptus honorifice: Latiniacum cœnobium, nostri nunc ordinis, fundauit, monachosque instituit, quem non multo post, duo fratres eius Foillanus & Vranus monachi, pari voto peregrinationis sequuti, verbo & exemplo vitæ Gallias illustrarunt.

Ex quibus Foillanus dono sanctæ Gertrudis virginis Fossense monasterium postea fundauit, vbi etiam martyrio coronatus in domino quiescit.

Anno regis Clodouei sexto, Sigebertus rex Francorum in Austrasia, de prolis posteritate desperans, duodecim ordinis sancti Benedicti monasteria in Dei honorem hinc inde construxit, cooperante sibi in his Maiore domus Grunvaldo, & sancto Remaclo Traiectensium episcopo. In quibus Stabulaus & Malmundarium eminebant, quæ sub vno gubernantur abbate. Qui Remacelus non multo post in eodem Stabulensi cœnobio factus est monachus, pontificatum curis plenum resignans, tandemque feliciter quiescit.

His etiam temporibus, in Francia Gallicana sanctus Landelinus confessor Christi, qui & Morosus, quatuor memorati ordinis monasteria construxit, Lobienfense, Alneienfense, Walarienfense & Crispinienfense, vbi & corpore in domino quiescit, cum Adoleno & Domitiano discipulis.

Eodem tempore cœnobium Floriacense fundatur à Leodeboldo abbate, ad quod non multo post corpus diui patris nostri Benedicti abbatis per Agiulfum monachum de Mœtaccalino fertur translatum, eius cœnobio (vt supra diximus) per Longobardos desolato. His contradicunt Itali.

Anno Clodouei septimo, qui fuit dominicæ natiuitatis sexcentessimus & quingagesimus secundus, Sigebertus rex Francorum in Austrasia, Hildebertum filium Grunvaldi maioris domus in filium adopravit, & regnum.

Sequenti anno sanctus Iudocus regis Britonum filius, contempto regno & mundo, peregrinus & Eremita in pago Pontino requieuit in Christo.

Anno Clodouei regis vndecimo, Sigebertus rex Austrasiæ, frater eius obiit, Dagoberto filio suo admodum paruulo, fidei Grunvaldi maioris domus commendato, vt eius auxilio promoueretur in regnum, quem anno sequenti attonsum per Didonem episcopum Picatuiensem in Scotiam direxit, & Hildebertum filium suum in regem Austrasiæ contra fidem erexit. Franci autem dolentes super tanta infidelitate Grunvaldi, captum cum præsentant iudicio regis Clodouei Parrhisijs, quem ille vinculatum amara in carcere fecit morte consumi, deiecitque illius filio, Hildericum filium suum iuniorum Austrasiæ regem constituit, & nepotis iniuriam vindicauit.

Clodoueus rex Francorum, propter contactum corporis sancti Dionysij minus reuerentem, biennio demens & amens moritur, anno regni sui septimodecimo, Dominicæ natiuitatis DC. LXII. indictione quinta.

QVINQVAGESIMVSTERTIVS.

LOTHARIVS regis Clodouei senior natu filius, post patrem regnavit super Francos annis quattuor, cuius maior domus fuit Eberuinus (quem Galli, non intelligentes proprietatem nominis, cum sit teutonicum, male scribunt *Ebroinum*) vir impius & sceleratus, destructor ecclesiæ, persecutor cleri, & pontificum nephandissimus interfector, mente superbus, ingenio subdolos, consilio ad scelera promptus, actione peruersus.

Abhinc reges Francorum, vsque ad Pippinum Caroli Magni patrem, per annos ferme nonaginta à solita fortitudine & scientia degenerantes, solo nomine regnabant, nihil dignum regali officio peragentes: sed omnis potestas gubernandi regnum erat penes aulæ principes, qui Maiores domus fuerant nuncupati. Reges autem domi considebant ocio si, nihil agentes vel disponentes, sed comestationi & potationi vacabant inertes. Semel duntaxat in anno ad Calendas Maij procedebant in publicum, & populis spectandos salutandosque exhibebant, sicque redibant domum.

His temporibus Bechtildis regina, mater Lotharij, & relicta quondam vxor Clodouei regis, duo nostri ordinis insignia monasteria fundauit in Francia Gallicana, quorum alterum Corbeia, alterum vero Cale nominatur, in quibus multi sanctissimi doctissimiq; monachi claruerunt.

Eodem quoque tempore constructa sunt & alia plura in regno Gallicano, memorati ordinis diui patris nostri Benedicti cœnobia, in quorum numero ista referuntur: Monaste-

Trithemij

Opera
Historica

Aliud Alim-
mentose.
Monasteria
Senegeose.
Melbodien-
se, Hasbaf-
ense fun-
dantur.
S. Gertruda
moritur an-
DCLXIII.
Lotharius
rex Franco-
rum mori-
tur anno
DCLXVI.
Theodori-
cus regnat
annis 1.
Eberwinus
maior do-
mus homo
nimis per-
uersus.
Theodori-
cus à regno
deponitur,
quia raso-
lentissimus.
Hildericus
regnavit
annis 12.
Wolfradus
maior do-
mus Fran-
corum.
S. Leodega-
rius episco-
pus.
Hildericus
rex cum ux-
ore inter-
ficatur.
Theodori-
cus regnat
secundo an-
no 14.
Leodesius
maior do-
mus in
Neustria.
Eberwinus
Theodorico
bellum in-
dicit.
Clodoveus
ab Eberwi-
no instrui-
tur rex.
S. Leodega-
rius capi-
tur.
Eberwinus
à Theodori-
co in gratia
recipitur.
S. Lambertus
ab Eber-
winno pelli-
tur.
S. Leodega-
rius episco-
pus marty-
rizer.
Wolfradus
maior do-
mus.
S. Kilianus

rium Cellense, cui præsuit sanctus Gislenus abbas, Monasterium Altimontense, cui præ-
fuit sanctus Madelgarius, qui & Vincentius, ex duce monachus & abbas. Monasterium
Sonogense idem Madelgarius fundavit. Monasterium quoque Melbodiense idem
construxit. Monasterium Hasbasiense sanctus Trado fundavit, ubi & sepultus est.

Anno regni Lotharij regis Francorum secundo, moritur sancta Gertrudis, abbatis-
sa monasterij Ninellensis in Brabantia ordinis sancti Benedicti, filia senioris Pippini, mai-
oris domus regni Francorum, per Austrasiam.

Lotharius autem rex Francorum præsatus, moritur anno regni sui quatto, qui fuit Do-
minica natiuitatis sexcentesimo sexagesimo sexto, indictione nona,

QUINQVAGESIMVS QVARTVS.

THEODORICVS Frater Lotharij, & filius quondam regis Clodouci, post mor-
tem Lotharij regnavit super Francos anno vix vno, qui propter insolentiam Eber-
vini maioris domus, à regno procerum vnanimi sententia deiectus est, attonsusque & in
monasterium sancti Dionysij Parhisijs missus, inter monachos monachū viuere compellitur.
Eberwinus autem simili decreto maiorum tonsus, in monasterium Lexouiese
detruditur.

Deponitur autem à regno Francorum Theodoricus, anno regni sui primo, qui fuit
Dominica natiuitatis DCLXVII. indictione Romanorum decima: & Hildericus frater e-
ius qui regnabat in Austrasia, communi voto eligitur.

QUINQVAGESIMVS QVINTVS.

HILDERICVS duorum præcedentium regum frater, qui regnabat in Austrasia, post
depositionem Theodorici communi procerum electione in regem & monarcham
totius regni Francorum assumptus, regnavit annis duodecim, cuius maior domus erat
Wolfradus, vir nobilis, & potens opere, & sermone.

Anno regni sui nono Hildericus rex suorum leuitate morum, accendit in se multo-
rum odia procerum. Sanctum Leodegarium ex monacho nostri ordinis Augustodinen-
sem episcopum de sua sede pulsum in Luxouium detulit.

Anno autem regni eius duodecimo, dominica vero natiuitatis sexcentesimo LXXIX.
indictione septima, Bodilo quidam Francus, quem ipse rex Hildericus ligatum ad stipi-
tem flagellari præceperat, ipsum in venatione cum Blithilde vxore pragnante, crudeli
percussione interfecit.

Post necem Hilderici regis, Theodoricus frater eius de monasterio sancti martiris
Dionysij euocatus, in regnum Francorum restituitur, & regnavit deinceps secundario
annis quatuordecim: cuius maior domus fuit Leodesius filius Erchenvaldi, consilio
sancti Leodegarij Episcopi, de Luxouieni monasterio tunc reuocati, aliorumque princi-
pum, constituto anno vno.

Eberwinus etenim sequenti anno de memoratu cœnobio egressus, vires resumpsit, &
insidiatores suos hostili persequutione molestat. Super Theodoricum regem irruit, the-
sauros eius & ecclesie diripuit, Leodesium maiorem domus in bello peremit, ipsumque
regem fugauit, & Clodoucum quendam fingens esse Lotharij quondam regis filium, re-
gem sibi fecit, ad cuius obedientiam quoscunque potuit, minis & blandimentis induxit,
& multis turbationibus regnum Francorum inquietauit.

Anno regni Theodorici tertio sanctus præsul Leodegarius ab Ebervino capitur, &
cum fratre suo Gerino grauiter afflicatur, Gerinus autem non multo post iussu ipsius ty-
ranni lapidibus obrutus perimitur.

Anno regni sui sexto, Theodoricus Eberwinum in gratiam recipit, eiusque persuasio-
ne synodum episcoporum conuocat, in qua multos eorum ex sententia Ebervini, pontifi-
catu priuat, alios vero exilio perpetuo damnat. Inter quos sanctus Lambertus Apri comi-
tis filius ab episcopatu suo Traiectensi amorus, in cœnobio stabulans monastica quietis
portum intrauit, & in eo septennio permanfit.

Eodem anno sanctus Leodegarius præsul Augustudiniensis diu ab Ebervino tormen-
tatus, post famem & corporis squalorem, post oculorum euulsionem, post plantarum
concionem, post lingue & labiorum excisionem, iubente tyranno, capitis abscissione
martyrium consummauit, cuius innocentiam & meritum multa probauere miracula.

Anno Theodorici octauo, post mortem Wolfradi maioris domus Francorum, Pip-
pinus Anfegisi filius cum duce Martino principatur in Austrasia, cum quibus Eberwinus
congreddens, Martinum occidit.

Eodem anno Conon Romæ papa ordinatur, qui sanctum Kilianum natione Sco-
tum,

A N
tum, professione monachur-
ebis Colonarum presbytero, &
dem Christi, & veram animam
quod Wirceburg vrbem Fran-
multos verbo & exemplo ac-
lis suis martyriū passus est fu-
corum, propterea quod tim-
eam haberet vxorem, quam
Anno Theodorici regis
10 ranni de crudeliter opprim-
tus, qui Ermenfridus mox fu-
terentē impissimo Ebervini
Anno sequenti bellum in
minucum committitur. Nec
mortuo, gener eius Berthar-
fione, Pippini amicitiam p-
principatum illi eripiat.
Anno regni sui duodecim
indixerunt Pippino, qui se-
20 rum. Sed victis eo pralio P-
ditionibus obligauit. Berth-
itaque Neustriam cum Auf-
Francorum regit & moderat.
nasterio stabulans eductum
multa in regno Francorum
Eo tempore sanctus Will-
ciji de Anglia venit in Fran-
His etiam temporibus fan-
ioris domus regni Francorum
30 ui Benedicti cœnobio in Ga-
quod nunc est in finibus Ne-
per successum temporis post
Theodoricus rex Franco-
tuitatis DC. XXIII. indictione
Hildebertum, qui sibi mutu-
QV
CLODQVEVS Theodo-
cui super Francos annis
di, albus & niger monach-
40 in Saxoniam, martyrizantur.
Anno regis Clodouci pri-
potestas totius regni fuit col-
dum superauit. Sanctum qu-
u Frisonica doctorem & Ap-
Claruerunt his diebus in
Wirceburg antea martyrizat-
ex monachis Episcopi, qui in
Clodouci rex Francorum
50 tus annis DC. XXVII. indictione
QV
HILDEBERTVS frater r-
post fratrem solus regna-
Ansegisi junioris filius: com-
de antiqua regum Francorum
Eodem anno sanctus V-
cum literis dirigitur, & à
pus ordinatur, qui ex dono

tum, professione monachum, in episcopum ordinavit: mittens eum cum duobus monachis Colonato presbytero, & Thotnato diacono in Germaniam, predicare gentibus fidei Christi, & veram animarum in ipso salutem. Qui veniens in Franciam orientalem apud Wirceburg urbem Francorum, aliquandiu sanctæ prædicationis institit officio, ubi multos verbo & exemplo ad notitiã veritatis reuocavit. Postremo cū præscriptis discipulis suis martyriū passus est subornatione secreta Geilanæ vxoris Gosberti, ducis Ostrofrancorum, propterea quod timebat separari à viro suo, arguente illum sancto Kiliano, quod eam haberet vxorem, quam frater prius vxorem habuerat.

10 Anno Theodorici regis nono Ebervvinus maior domus in Neustria, cum Francos sua tyrannide crudeliter opprimere non cessaret, à quodam Ermenfrido nobili viro perimitur, qui Ermenfridus mox fugit ad Pippinum, in Austrasia principatū maioritatis domus tenentē. Impijssimo Ebervvino perempto, quidam Waratho maior domus constituitur.

Anno sequenti bellum inter Pippinum & Giselmaram Warathonis filium apud Nannuicum committitur. Nec multo post, Giselmario diuinitus punito, Warathone quoque mortuo, gener eius Bertharius fuit maior domus. Sed Franci Bertharij laborantes auersione, Pippini amicitiam per obsides petunt, promittentes auxilium & fidem, si bello principatum illi eripiat.

20 Anno regni sui duodecimo rex Theodoricus, & Bertharius maior domus eius, bellum indixerunt Pippino, qui se maiorem domus gessit in Austrasia contra voluntatem eorum. Sed viciniorum Pippinus, captumque regem Theodoricum, ut voluit, suis conditionibus obligauit. Bertharius vero in fauorem Pippini à suis interemptus est. Pippinus itaque Neustriam cum Austrasia sibi subiungat, & sub Theodorico solus totum regnum Francorum regit & moderatur, annis tribus & viginti: qui sanctum Lampertum de monasterio stabulans eductum, pontificatui Traiectensis ecclesiæ super Mosam restituit, & multa in regno Francorum vtiliter peregit.

Eo tempore sanctus Willebrordus monachus, cum duodecim eiusdem professionis socijs de Anglia venit in Franciam Gallicanam, & sanctissime vixit.

30 Hic etiam temporibus sanctus Wandregisilus, qui & Wando, Ansegisi quondam maioris domus regni Francorum ex Walgiso fratre nepos, duo monachorum sub norma diuiti Benedicti coenobia in Gallicana Francia construxit, Fiscannum scilicet, & Fontanellã, quod nunc est in finibus Normanniæ: in quibus multi viri sanctissimi atque doctissimi per successum temporis postea clauerunt.

Theodoricus rex Francorum obiit anno regni sui quartodecimo, Dominicæ vero natiuitatis DC. XCIII. indictione Romanorum sexta, duos relinquens filios, Clodouicum, & Hildebertum, qui sibi mutuo successerunt.

QVINQVAGESIMVSSEXTVS.

40 **CLODOVEVS** Theodorici regis memorati senior natus filius patri succedens, regnavit super Francos annis quatuor, Pippino maiore domus existente: quo anno Eualdi, albus & niger monachi, & presbyteri, venientes de Anglia pro Christi amore in Saxoniam, martyrizantur, & apud Coloniam sepulti sunt iussu Pippini principis.

Anno regis Clodouei primo, Pippinus maior domus Francorum, penes quem omnis potestas totius regni fuit collocata, bellum in Frisones mouit, & ducem eorum Radbodum superavit. Sanctum quoque Willebrordum natione Anglicum, de quo diximus, genti Frisonicæ doctorem & Apostolum ordinavit.

Claruerunt his diebus in Francia Gallicana ex discipulis beati Kiliani episcopi apud Wirceburg antea martyrizati, Arnualdus & Adanus Abbates, Adelmus, & Wilfridus, ex monachis Episcopi, qui multorum animas salutem dederunt.

50 Clodoueus rex Francorum moritur anno regni sui quarto, qui fuit dominicæ natiuitatis annus DC. XCVII. indictione Romanorum decima.

QVINQVAGESIMVSSEPTIMVS.

HILDEBERTVS frater memorati regis Clodouei & filius quondam regis Theodorici, post fratrem solus regnavit annis decem & octo, cuius maior domus fuit Pippinus Ansegisi iunioris filius: comes in Namur, & dux in Brabantia, vir nobilissimus & strenuus, de antiqua regum Francorum prosapia ortus.

Eodem anno sanctus Willebrordus monachus Romam à Pippino maiore domus cum literis dirigitur, & à Sergio Papa in festo sancti Clementis, Frisonum episcopus ordinatur, qui ex dono Pippini principis memorati sedem episcopalem constituit

episcopus ordinatur, & in Fraciam mittitur orientalem.

S. Kilianus martyrizatur cum socijs.

Ebervvinus maior domus Neustria occiditur.

Waratho maior domus.

Bellum inter Pippinum & Giselmaram.

Bertharius fit maior domus Neustria.

Bellum regis Theodorici cū Pippino maiore domus.

Pippinus maior domus. an. 23.

S. Lambertus ecclesiæ restituitur.

S. Willebrordus abbas.

S. Wandregisilus claruit, & monasteria construxit.

Clodoueus regnavit annis 4.

Duo Eualdi monachi in Saxonia passi.

Pippinus Frisones bellosuperavit.

S. Willebrordus prædicat in Frisia.

Arnualdus, Adanus, Adelmus, Wilfridus monachi, S. Kiliani martyris, Clodoueus rex Franc. moritur.

Hildebertus regnavit annis 18.

Pippinus albertus Ansegisi filius.

Trithemij

Opera Historica

S. Willibrodus sic primus episcopus Traiecti inferioris. D. C. XC VII. Traiectum aliud superius, aliud inferius. S. Lambertus Pippini incipit.

in loco Vullaburg dicto: qui nunc Vultraiectum nominatur, a nomine gentis Vultarum & traiecto compositum, quasi Vultarum oppidum, quia (vt vult Sigebertus) traiectum lingua Gallica oppidum dicitur. Nostri autem diebus traiectum inferius nuncupatur, ad differentiam superioris, quod situm ad litus Mosæ fluminis. *Mastricht* vulgariter est appellatum, vbi sancti patres Seruatius, Amandus, Remaclus, & Lambertus martyr sedem episcopalem, quæ nunc apud Leodienfes est, quondam habuerunt.

Anno dominicæ natiuitatis DC. XCVIII. indictione Romanorum vndecima, sanctus Lambertus episcopus traiecti superioris, Pippinum principem in crepare ausus, quod pellicem nomine Alpiadem legitimæ vxori suæ Plectrudi superdixerit, à Dodone fratre ipsius Alpiadis Leodij occisus martyrizatur, & in Ecclesia sancti Seruatij apud traiectum superius tumulatur multis coruscans miraculis. Post quem sanctus Hugbertus traiecti superioris ordinatur episcopus.

Choret Ofsage reges Angliam in facti sunt Roma.

Anno Hildeberti regis Francorum decimo, dominicæ natiuitatis septingentesimo septimo, indictione Romanorum quinta, Choret & Opho reges Angliæ contempto regno mundi pro amore omnipotentis Dei Romam veniunt, & monachi facti reliquum huius vitæ tempus sub regula diui Benedicti transegerunt.

Episcopus Traiecti superioris fertur Leodium.

Anno regis Hildeberti XIII. sanctus Hugbertus episcopus diuina reuelatione admonitus, corpus diui Lamberti martyris, à traiecto superiori Leodium cum magna miraculorum gloria refert, anno martyrij suscepti pro veritate XII. Sedè quoq; episcopalem idem Hugbertus de traiecto transfert Leodium.

Grunvvald maior domus Francorum, Leodij parimitur. Theodorici si maior domus Francorum. Carolus Martellus. Carolus à nouera custodia mancipatur.

Anno Hildeberti regis Francorum XVI. Grunvvaldus, quem Pippinus sibi maiorem domus iam senio grauatus substituerat, Leodij ante altare sancti Lamberti oras, à Ranegario satellite Radbodi ducis Frisonum perimitur.

Post cuius miserabilem interitum Theodobaldus filius Drogonis ab auo suo Pippino maior domus Francorum, & aula princeps constitutus est, in quo principatu, vix biennio dominari potuit, sed à Francis deiectus fuit.

Anno sequenti, qui fuit dominicæ natiuitatis DCC. XIII. Pippinus Ansegisi filius & maior domus regni Francorum obiit, & filium suum nomine Carolum cognomento Tutidem siue Martellum ex Alpiade concubina natum, principatus sui heredem designauit. Sed Plectrudis legitima vxor Pippini relicta, ipsum Carolum priuignum suum cepit, & in Colonia Agrippina custodiæ arctissime deputauit, & cum nepote suo Theodobaldo principatum inuadit.

Interea Hildebertus rex Francorum moritur anno regni sui octauodecimo, qui fuit dominicæ natiuitatis DCC. XV. indictione XIII.

QVINQVAGESIMVS OCTAVVS.

Clodoueus qui est Dagobertus regnavit ann. quatuor.

CLODOVEVS Hildeberti regis filius, patri succedens in regno Francorum, regnavit annis quatuor vel (vt alij volunt) quinque. Hunc plerique historiarum scriptores nõ Clodoueam nominatum fuisse, sed Dagobertum confirmant, quæ diuersitas a scriptorum accident vitio, seu qualibet occasione alia, incertum habemus. Maior tamen pars Dagobertum appellat, pauciores vero cum Sigeberto monacho Gemlacense diligentissimo scriptore sentientes Clodoueam nuncupant. Vtrum binomius fuerit nescio.

Regenfredus si maior domus Neustria.

Franci Theodobaldi odio laborantes in vnum conspirant, & contractis hinc inde copijs, bellum illi mouent satis periculosum, in quo pluribus ab vtraque parte occisis, Theodobaldus randem vincitur & fugatur, principatuque deijcitur. Post quem Franci Regenfredum maiorem domus constituunt.

Carolus custodia liberatus principatum re-sumpsit patri.

Interea Carolus Pippini filius de custodia noueræ diuino nutu liberatus, mox principatum autem de manu Regenfredi eripere nititur, primoq; Radbodum Frisæ ducem hosti auxiliantem aggressus, damnum sensit exercitus.

Bellum inter Carolum & Daniæm Helpericæ. Daniæ presbyter si rex Helpericus. De fundatione monasterij S. Petri in Erfordia.

Anno Clodouei siue Dagoberti Francorum tertio, Carolus in pago Cameracensi apud Vinctiacum dominica in palmis, quæ fuit tertio Calendas aprilis, Hilperico & Regenfredo congregiens ambos vertit in fugam: & eos vsque parrhisios persequitur. Fuit autem Helpericus ordine presbyter, & nomine Daniel, quem Franci regem sibi constituerant in Neustria.

Post hæc Dagobertus, siue Clodoueus rex Francorum moritur, anno regni sui quarto, dominicæ vero natiuitatis DCC. XIX. indictione secunda.

Libet hic inferere falsam de fundatione monasterij sancti Petri Apostoli in Erpurdia quorundam opinionem, qui Dagoberto regi magno huius fundationis honorem concedunt, quod nec tempus permittit, nec ratio. Libens prætermissam hanc battologiam imperitorum,

peritorum, nisi me scriptor gress. Scripsimus enim iam me quantitates volumina Clodoueri ordinis, quod situm est rationibus probauimus. Non à Dagoberto rege Francorundecimam primitus esse genouimus esse veram, ex co-pudiano vidimus nullo modo descriptimus, ne quis falsitatem exemplarum cum in alijs

IN NOMINE SANCTI FRANCORUM rex, notum facio nostram nomine Meronegebun- ecclesie eiusdem vrbis in Thon- à quo & ipsorum post fundatio- bus sumpti delecta paginico pri- post finem meum post eisdem re- molaribus. Fuit in profata vr- 20

me regatu meo à Moguntino ep- ita manumione clericorum, vix- monachum, à quo diuinitus effi- cipere, sibi euocarem, Huius ego Truckidius in de euocans, profa- palatinus ex eius doctrina & su- uerit ad baptisimam in clericorum fauori intellegens, rã di di sepe de monachis, quidem monachicã re- 30

terea sancto Petro & suis monach- conatur, à meridiãna plaga vr- pino palatino comiti in beneficiu- accedens sicut factus. Tunc eade- ra & aquam Geram ad caput p- uiserauã mei Cibati. Dedit etiã- an & totidẽ auenã. & cetera om- minis, heriles meos cũ omni coru- dai. Post ipsius, Hylsen Egenber- 40

bol, Adiger, Gelferatus, Hing- milatin Thuringia. Vt hæc tra- stabili fecimus, & Bano Riebe- ritus, & sigillo nostro adhibito- tius episcopi, Stenã inuicissim reg- maior domus, & filius eius Caro- Edebi comes, & omnis ecclesia- uentia inuentionis septingent-

Absti à me (Tritheimius in- tionis pugnam si subsistat, qu- Et ideo que mihi rationes du- 50 licet quas pro Hirsaugia scrip- Consideratio prima, que- torem fuisse concedam, est q- ditio magno adseribatur Da- tati temporis computati. Il- lucentissimo quadragesimo- fundatione nõ minus sexa- tribuatur, nihilominus anno- no DCC. XV. & obierit anno di- modi tradidit anno domin-

peritorum, nisi me scriptorum meorum defensio compelleret in medium proferré nu-
 gaces. Scripsimus enim iam dudum, ad instantiam Blasij & Ioannis abbatum, duo nō par-
 var quantitatē volumina Chronicon suū annalium insignis monasterij Hirsaugien-
 noſtri ordinis, quod situm est in diocēſi Nemctenſi, ſive Spireſij in quorum primo, multis
 rationibus probauimus * ſufficienter memoratum cœnobium ſancti Petri in Erfurdia
 non à Dagoberto rege Francorum, ſed per diuum Wilhelmum Hirsaugientem abbatē
 duodecimū, primitus eſſe fundatum. Et quia nunc aſſertionē hanc noſtram magis cō-
 gnouimus eſſe veram, ex confictis & ineptiſſimis literis quas in prædicto Monasterio Er-
 pfurdiano vidimus nullo munitis ſigillo cuiuſque, & legimus ſub nomine Dagoberti, &
 10 deſcriptiſimus, ne quā falſitatis nos argueret. operæ præciū fore duximus, ſi earudem lit-
 terarum exemplar cum alijs rationibus noſtræ aſſertioni coniungamus.

IN NOMINE SANCTÆ ET INDIVIDUÆ TRINITATIS. EGO DAGOBER-
 tus Francorum rex, notū facio tam clero quam populo, tam Christianis quam paganis, quod urbem
 noſtram nomine Merouegesburg, quæ nobis hereditario iure ab ipſo auctore noſtro Meroueo ſcudatore
 eandem locū eandem urbem in Thuringia, obuenerat: ſancti Petri & ſuis monachis Deo in ſibi ſeruientibus,
 à quo & ipſe meus poſt fundationem monaſterij, quod in honorem præſati apoſtoli conſtruxi, vocabu-
 lum ſumpſit. deſerō paganico prius nomine aui mei Petrimons uocitatus: cum omnibus ſeruitis ſuis
 poſt ſuū in meum poſſidendam regali potentia dedimus. Quali autem id Dei ordinatione factum ſit,
 indicabimus. Fui in præſata urbe iuxta eccleſiam ſancti Blaſij martyris homo Dei nomine Adeo da-
 20 tus: rogatu meo à Moguntino epiſcopo Rigiberto inclufus: Qui inclufus ob periculum anime nolens re-
 ſtitutione clericorum, & uxoribus & armis utentium, ſepe me rogauit, ut de aliquo clauſtro meo
 monachum, à quo diuinum officium & uerbum ueræ fidei audiret, & communionem ſacri myſterij per-
 ciperet, ſibi euocarem, Huius ego ob mutuatam familiaritate petitioni annuens: miſi ad monaſterium no-
 machorum: quod ſimili modo conſtruxi in Seſenburgh: & uenerabilem ſeniorē monachum nomine
 Truckindū inde euocans, præſato Adeo dato inclufi doctore & rectorē direxi. Qui eo perueniens capi-
 tularum eccleſie doctrinā & ſuaſione inclufi, numerus credentium multiplicari: tum conuerſione paga-
 norū ad baptiſmū, tum clericorum & laicorū ad monachicum habitū: Hoc ego cernēs & diuinū in hoc
 fauorē intellegens: tradidi ſepe dictā urbem meam cum omnibus ſibi pertinentibus ſancti Petri & ſuis
 monachis: ſibi idem monachicā religionem ſtatuendam, & abbatiam meo auxilio faciendam. Dedi præ-
 30 terea ſancti Petri & ſuis monachis ad uſus diuerſos, ſilua, quæ ob numeroſitatem cernorū, Hirſbrutis
 uocatur, à meridiana plaga urbis uerſus orientē, uſq; ad terminos regionis Orlauū, quā regionem Pip-
 pino palatino comiti in beneficiū tradidi. Dedi nihilominus ad ſupra dictum cœnobium uillas à Sclauis
 in eadem ſilua factas, ſ. Tunekdorff, Tugebrachreſſet, Tutelſſet, Neukenvāt, Hochdorff, & alias plu-
 ras: & aquam Geram ad caput piſcium monachis à meridiana parte urbis uſq; ad terminum curiæ mi-
 niſterialis mei Giſboti. Dedi etiā de curia mea ad uſus fratrum quinquaginta modios iriſici, centū or-
 tō, & totidē auenæ, & cetera omnia mea in Thuringia. Ad hunc mihi dilectū locum continendū dedi
 miniſteriales meos cum omni eorū ſobole & poſſeſſione, quorū hæc ſunt nomina: Giſbotus, Gilbert, Eckhar-
 dus, Volſoldus, Wiſen Egenber, Volſſſirius, Onarus, Sigebertus, Theodobertus, Theodoricus, Adel-
 bert, Adalger, Geſſeratus, Hingridus, Huntzelin, Gunthermus, & ceteros omnes ſamulos meos & fa-
 40 milias in Thuringia. V: hæc traditio domino meo Ieſu Chriſto firma æternaliter maneat, literis noſtris
 ſtabiliri fecimus, & Bāno Rigiberti epiſcopi Moguntini conſirmari rogauimus, & annulo noſtro colliga-
 uimus, & ſigillo noſtro adhibito cōpleuimus. Karta, Moguntia, Calendas Martij, in præſentia Rigiber-
 ti epiſcopi, ſignū inuiciliſſimi regis Francorum Dagoberti. Teſtes omnium harum cauſarum hi: Pippinus
 maior domus, & filius eius Carolus: Moguntinus epiſcopus Rigebertus, Gunthermus paganus comes,
 Ekebi comes, & omnis eccleſia in Thuringia & circa Rhenum in Moguntia. Acta ſunt hæc anno Do-
 minice incarnationis ſeptingentiſimo ſexto, indiſtione IX.

Abſit à me (Trithemius infer) ut contra ueritatem huius tam uetustæ aſſertæ funda-
 tionis pugnem ſi ſubſiſtat, quomodo autem ueritas in ea poſſit ſubſiſtere non fatiſ uideo,
 & ideo quæ mihi rationes dubitando occurrant, etiam hic breuiter notabo, poſt illas uide-
 50 licet quas pro Hirſaugia ſcripſi.

Conſideratio prima, quæ facit ne Dagobertū ſape dicti monaſterij Erfurdiani funda-
 torem fuiſſe concedam, eſt quod annorum ſupputatio non cōcordat, quia ſi hæc ipſa fun-
 datio magno adſcribatur Dagoberto, repugnat inſtrumento literarū non minus quā ue-
 ritati temporis computati. Ille namq; obiit anno dominicæ natiuitatis (ut ſupra diximus)
 ſexcenteſimo quadreſimo oquinque, indiſtione Romanorū tertia, annis ante huius pagi-
 natione nō minus ſexaginta. Quod ſi nouiſſimo iſti Dagoberto, qui & Clodoueus,
 tribuatur, nihilominus annorū ſequitur diſcordia, eo quod cœperit regnare anno domi-
 ni dcc. xv. & obiit anno dcc. xix. Quomodo ergo potuit literas fundationis huius ſe-
 modi tradidiſſe anno domini dccv.

* Edit. Bas
 ſi fol. 82.
 Perſtrates
 de Hirſau-
 gia facta
 demonſtra-
 tur.
 EXEMPLAR
 Literarum
 fundationis
 quæ aſcri-
 buntur Da-
 goberto.
 Anus non
 fuit, ſed rex
 quartus de-
 cimus quæ
 ipſum.
 Erſurt eo
 tempore ſi-
 la erat par-
 uula, non
 uis.
 Certum eſt
 reges Fran-
 corū eo te-
 pore nihil
 potuiſſe.
 Omnia po-
 teſta etia
 ſentis ma-
 iorem docu-
 Nec fecit
 bene po-
 tuit, quia
 maior do-
 mus, domi-
 ni ſu. Es.
 Pippinus
 maior do-
 mus erat
 totum regni
 domini.
 Namque &
 uillas dare
 non potuit.
 Cum enim
 ſub poſſeſ-
 ſione ma-
 ioris domus.
 Rex Fran-
 corum eo te-
 pore nullam
 habuit poſ-
 ſeſſionem.
 Siticius Do-
 ringia domi-
 nus extitit,
 ergo Dorin-
 gus omnes
 cœnobio do-
 dit.
 Literas qui-
 dem ſine ſi-
 gillo fratres
 eſtendunt.
 Quomodo
 omnis eccle-
 ſia in Do-
 ringia &
 Moguntia
 fuit præſens.
 Indiſtione po-
 nitur falſa
 ſicut in ori-
 ginali.
 Non fuit in-
 diſtione no-
 na, ſed quatuor-
 ta.

Trithemij
 Opera
 Historica

Anno Domini DCCXVI facti in die Romano nona. Litera fundationis quae habet, nunquam fuerunt sigillata. Manifesti Hirsaugien- ses fundatio- nis.

Consideratio secunda, quae me dubitantem effecit ista est, quod in praescripto literarum instrumento ponitur nona Romanorum in dictio, cum fuerit quarta, & nequaquam nona, quod scitus computista ecclesiasticus manifeste inueniet.

Consideratio tertia fictionis mihi suspicionem generat vehementem, pro eo quod litera fundationis memoratae, quas fratres ut originales apud sanctum Petrum ostendunt in Erpurdia, nullius sigillo muniuntur, licet foramen appareat in charta, quasi praeter antiquitate nimia sigillum decidisset.

Consideratio quarta praescriptis est nequaquam inferior, quia manifeste scriptum inueniretur in vita & gestis beati Guilhelmi abbatis Hirsaugiensis, quod septem ordinis nostri monasteria noua construxit, inter quae saepe dictum sancti Petri coenobium in Erpurt numeratur in ordine quartum. Transeo plures considerationes alias consulto, ne tedium lectori generaret prolixitas.

Quemadmodum ergo & scripsi & multis rationibus ostendi dudum in ipso primo volumine meo Chronicorum Hirsaugiensium, ita nec sentire necesse fuerit, fictionique preponere, quam existimo me reperisse, veritatem.

QVINQVAGESIMVSNONVS.

Lotharius regnavit annis 7.

LOTHARIUS frater supradicti regis Clodouei, siue Dagoberti, post mortem fratris, Anno domini (sicut diximus) DCCXIX. indictione II. promotione Caroli Martelli maioris domus Francorum, in regem sublimatus, regnavit annis septem, contra quem presbyter Daniel, quem sibi regem constituerant in Neustria Franci, vna cum Regenfrido suo maiore domus in dissentione certabat. Mutauerat autem Daniel nomen, se nuncupans Helpericum.

Daniel qui est Helpericus, superatur a Carolo.

Anno domini DCCXX. Hilpericus antirex, & Regenfridus maior domus, Eudoneum Aquitaniae ducem, in auxilium habentes, copias contrahunt, & bellum contra Lotharium regem, & eius maiorem domum Carolum procedunt. Sed victi a copijs Caroli, magna cum difficultate fugerunt. Eudo rediens consultus in Aquitania, Helpericum, qui & Daniel, secum abduxit.

Regenfridus a Carolo in urbe Aurelianensis obsidetur.

Anno Lotharij regis tertio, Carolus Martellus maior domus, Regenfridum persequens Andegauis obsedit, captaque vrbe ipsum in ditionem accepit, & firmata inter eos pace, concessit illi ciuitatem ad habitandum, & iam ipse deinceps totius regni Francorum principatum vbique potenter obtinuit.

Carolus expeditionem mouit in Saxoniam.

Anno sequenti Carolus maior domus, cognomento Martellus, expeditionem mouit in Saxoniam, & congressione peracta, multis vtrinque occisis, ad subiectionem compulsi, rebelles tributum Francis soluere quoque coegit.

Baui ad subiectionem Francorum compelluntur.

Anno Lotharij regis Francorum memorati quinto, qui fuit dominicae natiuitatis septingentesimus vicesimus quartus, indictione Romanorum septima, Bauari Francis tributum soluere contemnentes in rebellionem se preparauerunt apertam. Quae res vbi Carolo Maiori domus innotuisset, magnum Francorum contraxit exercitum, & profectus in Bauariam bello petijt inobedientes, quos potenter ad subiectionem omnimodam reuocauit.

Lanfridus Alemannorum dux interfectus a Francis.

Anno sequenti, Carolus maior domus Francorum expeditionem mouit in Alemanniam, & bello congressus cum Alemannis rebellibus victor extitit. Lanfridum ducem eorum superauit, & terram eorum in subiectionem coegit.

Lotharius rex Francorum, solo nomine regnans, moritur anno regni sui septimo, dominicae natiuitatis DCCXXVI. indictione septima.

SEXAGESIMVS.

Theodorici regnavit annis 15. Maior domus regem sustulit quem Soluit.

THEODORICVS Lotharij ex fratre nepos, filius scilicet regis Clodouei supradicti, quem alij Dagobertum nuncuparunt, patruo mortuo simul & Helperico Daniele presbytero vita defuncto, qui se Lothario viuentem, atque post eius mortem gessit pro rege annis octo per maiorem domus Carolum Martellum in regem Francorum sublimatus, regnavit annis quindecim.

S. Pirminius ex monacho episcopus Meldensis. plura monasteria fundauit.

His temporibus claruit in Gallicana Francia sanctus Pirminius, ex monacho coenobij diui Mauri abbatis, episcopus Meldensis in prouincia Senonensi, vir doctrina & sanctitate admirabilis, qui pro Christi amore fidem rectam praedicaturus populis, in partes venit Germania, vbi multos verbo & exemplo ad cultum veritatis conuertit, & plura monasteria fundauit.

Inter quae praecipua & nobis cognita numerantur ista. Monasterium sancti Mauritij martyris in Dolegia Treuerensis diocesis, quod magnus rex Francorum Dagobertus (ut supra

supra dictum est) olim constructum conuersus est ad in locum decorauit. Monasterium quoque S. conlar miliaribus, idem fundamine vix ipsius, quod penes idem coenobij fratres nunc regem, diu in Romam deuo- loci amoenitate prouocatu- ter (sicut supra diximus in r- anno domini DCC. VII. ind- sub quo isti dicunt regem A- DCC. indictione Romanor- nicis. Monasterium denique S. sanctus fundatur, quod scri- Monasterium Gengenb- tera, idem vix scriptor san- Monasterium, quod d'Lat- celi Argentinensi nuncupa- Monasterium item Neu- xit, cuius monachi cum ab- Sunt duo nostri ordinis tar Althi superius, alterum mus. q. Odlo dux pater Taf- minij dicitur, quod in Baua- perimitur, neque in ferius, er- Aliud in Alstria finibus struxit Pirminius eiusdem dum in eius vita continetur Monasterium quoque al- dant, quod nunc in Augia- strales eruditione & sancti- tate fluctuat, quod olim batur. Monasterium etiam in o- nostri, in quo sanctum Am- constructum. Et alia plura qua- Anno Theodorici regis 40 monachus in Anglia, vir do- tium, ad honorem summa- anno regni sui quintodecim- rum nona. S. HILDERICVS Theod- nis nouem. Omnise- cognomento Martellum, ic- Nec alind quicquam regi per- burdaque submissa in folio- quere viuentes audiret, eisq- fitered d'et, cum praeter in- uer domus pro suo arbitrio e- Eodem anno mortuus es- ra, comelque Namurcensi- piterminos valde ampliau- rones in Hispania, Frisone- superat. De cuius bene ve

supra dictum est) olim construxit, personaliter sapius visitavit aliquandiu inter fratres ibidem conuersatus est ad intentionem regulæ sancti Benedicti mores fratrum instituit, locum decorauit.

*in diocesi
Trenoriv.*

*Monasteriū
Schutteren-
se.*

*Falsa Schut-
terensium
fratrum as-
sertio refu-
tatur.*

*Monasteriū
Suartzach.*

*Monasteriū
Gergēb. b.
Cwerobin
Thor-
mūstet.*

*Monasteriū
Neuvilere-
rense.*

*Duo mona-
steria in Ba-
uaria, Al-
tah superius
& inferius.*

*Murbach
monasteriū.*

*Monasteriū
in Augia
maiores.*

*Monasteriū
in Amer-
bach.*

*Beda pres-
byter &
monachus
in Anglia
obit.*

*Hildericus
rex Franco-
rum vlti-
mus, regna-
uit annis 9.
Francorum
reges præter
inane nomen
nihil facie-
bant, nec el-
lap habuerunt
potestatem
in aliqua.
Sic oritur
nomen emer-
git.*

*Carolus qui
Martellus,
maior do-
mus Fran-
corum obiit.*

*Carolus qui
Martellus,
maior do-
mus Fran-
corum obiit.*

*Carolus qui
Martellus,
maior do-
mus Fran-
corum obiit.*

*Carolus qui
Martellus,
maior do-
mus Fran-
corum obiit.*

*Carolus qui
Martellus,
maior do-
mus Fran-
corum obiit.*

*Carolus qui
Martellus,
maior do-
mus Fran-
corum obiit.*

*Carolus qui
Martellus,
maior do-
mus Fran-
corum obiit.*

*Carolus qui
Martellus,
maior do-
mus Fran-
corum obiit.*

*Carolus qui
Martellus,
maior do-
mus Fran-
corum obiit.*

Trithemij

Opera
Historica

Monasterium quoque Schutterense, quod tribus supra Argentinam Alsatia urbem constat miliaribus, idem sanctus Pirminius fundauit, quemadmodum in originali volumine vitæ ipsius, quod penes nos habemus, clare scriptum inuenitur. Nec obstat quod eisdem cœnobij fratres nulla documenta veritatis ostendentes, dicunt Offonem Angliæ regem, dum Romam deuotionis causa peteret, sancti Gregorij Papæ primi temporibus, loci a moenitate prouocatum in eo constituisse monasterium, quum rex Offo & eius frater (sicut supra diximus in rege Hildeberto) Romam petierint & monachi facti fuerint, anno domini dcc. vii. indictione Romanorum quinta. Sanctus autem Papa Gregorius sub quouisti dicunt regem Angliæ Offonem venisse Romam prius obierat, anno domini dccv. indictione Romanorum octaua. Pro assertione nostra Sigbertus testatur in Chronicis.

Monasterium denique Suartzach, in diocesi Argentinensi constitutum, similiter idem sanctus fundauit, quod scriptor vitæ ipsius in originali testatur.

Monasterium Gengenbach Argentinensis diocesis, quod vno miliario distat à Schuttera, idem vitæ scriptor sancti Pirminij ab eo testatur fundatum.

Monasterium, quod Latini Mauri monasterium, vulgariter autem *Morsmunstler*, in diocesi Argentinensi nuncupatur, idem sanctus fundauit.

Monasterium item Neuvilerense in eadem diocesi Argentinensi, idem sanctus construxit, cuius monachi cum abbate nostris temporibus ab ordine recesserunt.

Sunt duo nostri ordinis monasteria vnius nominis in Bauaria, quorum alterum vocatur Altah superius, alterum vero similiter Altah, sed inferius. In gestis ducum Bauaria legimus, quod Odilo dux pater Tassilonis ducis, fundauit inferius Altah. In gestis autem sancti Pirminij dicitur, quod in Bauaria construxerit monasterium Altah, sed neque superius ibi exprimitur, neque inferius, ergo liquet quod superius fuerit.

Aliud in Alsatia finibus monasterium (si recte memini, Basiliensis diocesis) beatus construxit Pirminius eiusdem ordinis Benedicti, quod Murbach nominatur, quemadmodum in eius vita continetur.

Monasterium quoque aliud in Insula Rheni fluminis, haud procul à Constantia fundauit, quod nunc in Augia nuncupatur maiori, in quo successu temporis multi viri claustrales eruditione & sanctitate vixerunt insignes. Verum his nostris diebus in magna paupertate fluctuat, quod olim præ nimij diuitijs & opulentia rerum diues Augia nominabatur.

Monasterium etiam in oppido Amerbach diocesis Herbipolensis memorati ordinis nostri, in quo sanctum Amorem discipulum constituit abbatem, nouum à fundamentis construxit. Et alia plura quæ necimus.

Anno Theodorici regis Francorum quinto mortuus est Beda venerabilis presbyter, & monachus in Anglia, vir doctus & sanctus, qui multa scripsit volumina pro utilitate gentium, ad honorem summæ & indiuiduæ deitatis. Theodoricus rex Francorum obiit anno regni sui quintodecimo, Dominicæ vero natiuitatis dcc. xli. indictione Romanorum nona.

SEXAGESIMVS PRIMVS.

HILDERICVS Theodorici regis filius, genitori succedens, solo nomine regnauit annis nouem. Omnis enim potentia & opes regni penes maiorem domum Carolum cognomento Martellum, id est malleum, ad quem summa rerum pertinebat, tenebatur. Nec aliud quicquam regi permittebatur, quam vt regio nomine contentus crine profuso, barbaque submissa in folio resideret, ac speciem dominantis effingeret, legatos vnde cun- que venientes audiret, eisque abituris responsa, quæ doctus erat vel iussus, quasi ex sua potestate redderet, cum præter inutile regis nomen, & precarium vitæ stipendium, quod ei maior domus pro suo arbitrio exhibebat, nihil aliud possideret.

Eodem anno mortuus est Carolus Martellus, maior domus Francorum, dux Brabantia, comesque Namurcensis, qui cum esset bellicosissimus & fortunatus in omnibus, regni terminos valde ampliavit, Saxones, Bauaros, Alemanos, Burgundiones, Sorabos, Bagarenfes vltra Danubium habitantes, Wascones quoque, Wandalos, Gothos & Sarracenos in Hispania, Frisones, & multas per circuitum alias nationes bello vicit: & gladio superauit. De cuius bene vel male gestis & quomodo militibus suis Ecclesiasticas contu-

lerit dignitates, Ecclesiasque spoliaverit, & ob ea visus sit scelera post mortem in inferno sepultus, in primo annalium nostrorum volumine (cuius est istud compendium) plenius enarrauimus.

Carleman. factus est monachus. Pippinus principatus eius videtur.

Filios reliquit tres, Pippinum, Carlomanum, & Grifonem. E quibus Pippinus & Carlomanus paternum principatum inter se diuiserunt excluso Grifone, annisque sic quatuor sunt dominati super Francos. Post annos vero quatuor Carlomanus diuino spiritu compunctus, principatum omnem Pippino fratri dimisit, & Romam profectus in monte Cassino monachus factus est. Pippinus autem principatum solus postea rexit annis sex, & Hilderico rege deposito communi voto rex factus est.

Grifo captus & in custodia mancipatur.

Grifo dolens se contemptum à fratribus consilio matris suae Laudunum urbem praecipue occupat, & bellum fratribus indicit. Erat mater eius nouerca Pippini & Carlomanni. Qui celeriter adunato suorum exercitu Laudunum obsidione cingunt, urbem capiunt, & fratrem annis quatuor tenent captiuum.

S. Wulfidus, qui & Bonifacius, archiepiscopus Moguntinus.

Claruit his temporibus in regno Francorum sanctus Bonifacius, natione Anglicus, professione monachus, dignitate archiepiscopus Ecclesiae Moguntinae, vir Apostolicus, qui Doringos & multos alios sua praedicatione conuertit ad Christum, pro quo & postea in Frisia praedicans martyrium sustinuit.

Hirsfeldia, Fuldaeque monasteria funduntur. Caesarius monachus in Kitzingen & Bischoffheim.

Hic in Buchouia sylua duo in signa ordinis nostri fundauit coenobia: quorum alterum vocatur Hirsfeldia in diocesi Moguntina, alterum à praeterflente flumine Fulda, in quo & sepultus fuit, in Wirtziburgensi diocesi.

Construxit etiam plura monialium coenobia: inter quae adhuc eminet monasterium in oppido Kitzingen iuxta Mogonum, Wirciburgensi diocesi: cui praefecit sanctam virginem nomine Hadelogam: quam Teclam nominauit ex Anglia oriundam. Aliud vero prope oppidum Bischoffsheim, iuxta Thuberam Moguntinae diocesis: cui praefecit sanctam Liobam virginem Deo dilectam, patria similiter Anglicanam, cuius coenobij hodie nihil superest.

Odilo Bavaricus dux Pippini sororem rapuit Saxorum.

Anno Hilderici regis Francorum secundo, in diuisione Romanorum vndecima, Odilo dux Bavariae rapta sorore Pippini contra eum rebellat, quem Pippinus bello, quanquam non sine detrimento suorum, vicit & superauit.

Adungus presbyter caecus illuminatur. Episcopatus Wirtziburg instituitur.

Anno dominicae natiuitatis dccxlvi qui fuit regis Hilderici annus quintus, in diuisione Romanorum quartadecima. Adungus presbyter apud Wirtziburg caecus, per somnium admonitus quare corpore sancti Kiliani episcopi, & sociorum eius martyrum, inuentis ossibus sacris, visum recepit. Quo miraculo sanctus Bonifacius archiepiscopus Moguntinus cognito auxilio Pippini aulae Francorum principis à Zacharia papa obtinuit, vt sedem in Wirtziburg nouam constitueret episcopalem ad honorem omnipotentis Dei, & sancti Kyliani episcopi, & sociorum eius martyrum.

S. Burghardus primus episcopus Wirtziburg. Hildericus rex Francorum inuictus regna cepit.

Anno igitur Hilderici regis Francorum septimo: dominicae vero natiuitatis dccxlviij, in diuisione prima, sanctus Burghardus natione Anglicus, professione monachus, per sanctum Bonifacium archiepiscopum Moguntinum ordinatus est Ecclesiae Wirtziburgensi primus episcopus: & praefuit annis xl. Et eodem anno cruciculae quasi oleo designatae in lineis hominum vestibus apparent.

Pippinus maior dominus in regem electus. Primi voluminis annalium Iohannis Trithemii abbatum compendium finitur.

Anno dominicae natiuitatis dccxlix, in diuisione secunda, Hildericus rex Francorum, tanquam inutilis regno, de vnanimi omnium procerum consensu, Zacharia quoque papa Romano praestante consilium, à regno deicitur, & in monachum tonsuratur, anno regni sui nono. Voluntate igitur omnium communi, Pippinus maior domus in regem electus fuit, à quo secundum volumen annalium nostrorum sumit exordium, qui & ipse de antiqua regum Francorum prosapia descendit: vt in eodem volumine diximus. Hic ergo primi voluminis annalium nostrorum epitomen siue breuiarium, in nomine Iesu Christi terminamus, in quo per decursum annorum mille centum nonaginta, reges Francorum à primo introitu gentis in Germaniam ad ostia Rheni, vnus & sexaginta continentur.

Tidoc.

Annus completus in summa 1189. Natus anno 1462, primo Februa-rij.

COMPENDII SIVE BREVIARII VOLVMINIS CHRONICORVM, SIVE ANNALIVM IOHANNIS TRITHEMII ABBATIS SANCTI IACOBI WIRTZIBURGENSIS, QUONDAM VERO SPANHEMENSIS, DE ORIGINE REGIBVSq; FRANCORVM FINIS. Completum vicefima die mensis Nouembris. Anno domini millesimo quingentesimo quatuordecimo, & aetatis suae quinquagesimo secundo.

Et

Et hoc quidem tantum e-
rum in annalibus Trithemi-
cheli optime de literis meri-
tariae Parisiorum. Quia ta-
litem bonam partem, alicui-
gamus, & publico nomine c-
qua nos facere vident, ea co-
eleganter edendum (quantu-

DE ORIC
CORVM C
TRITTENHEMII A
BALDI LIBRIS, VO
ab introitu Sicamb

A Nno a-
Perfar-
post ex-
ntula-
quies T-
regem
spolijs
rum &

filij regis pro tempore, si plu-
rent vniorē profuturum. C-
magis eligebant.

Marcomirus igitur Anth-
tinitatem ccccxl. & regna-

Anno regni sui, iiii, cum
vetarentur Sicambri, sedes re-
maniam, qui & ipse ex Troia
terrae suae angulo permittere
nes promittentes se eis optin-
gis septimo o Sicambri vener-

40 ca. xxv. millia, oct. viii. Add-

Anno ante Christi natiui-
cum, Sicambri, in Germani-

inter Rhenū, & Saxoniam fert-

nes. A meridie Moguntia & c-

tremitatem. Ab Aquilone v-

Anno regni sui xx. Marcom-

bus, plures occidit, terra occ-

tu. Ab illo tempore, per ann-

90 Gallia, nunquam cessante

Helucios, Thuringia, Saxon-

nos ita, hodie antiqua Franco-

la retinet, & ultra, Rhenan-

hos, Treiros, Metim, imo

suo dominio subiugarunt.

Certum est, quod prius Sicam-

Monachienfes, Cluientes, D-

Leodis, Traiectū, Hollandia,

ET hoc quidem tantum ex luculentissimis & elaboratissimis illis Germanicarum rerum annalibus Trithemianis nobis reliquum est, conseruatum opera Christiani Wecheli optime de literis meriti Typographi, cuius typis ante sexaginta annos prodijt Lutetiae Parisiorum. Quia tamen speramus (optamus certe) opera illa integra, aut eorum saltem bonam partem, alicubi extare & latere: possessores aut custodes illorum enixe rogamus, & publico nomine obtestamur, vt Reipublicae & posteritati eadem benignitate, qua nos facere vident, ea communicare velint: nostram interea operam ad emendate & eleganter edendum (quantum in nobis erit) prolixè offerentes.

10
DE ORIGINE GENTIS FRAN-
CORVM COMPENDIUM IOANNIS
TRITHEMII ABBATIS, EX DVODECIM VLTIMIS HVN-
BALDI LIBRIS, QVORVM SEX PRIMOS WASTHALDVS CONSCRIPSIT,
ab introitu Sicambrorum, ad partes Rheni in Germaniam. In quo et-
iam Praesulum Wircepurgensium
enumeratio.

30
ANNO ante natiuitatem Domini, cccc xxxix. temporibus Cui Perfarum regis, Esdrae quoque, & Nehemiae principum Hebraeorum, post excidium Troianorum anno dcccl. Egressa gens Gothorum de insula Scandiae, quae nunc dicitur Gothia septentrionalis, Sicambros qui ex Troianis reliquie, iuxta Danubij ostia sedebant, adorsu bello regem eorum Anthenorem, cum multis Sicambris occiderunt, & spolijs captis recesserunt. Reliquit duos filios Anthenor, Marcomirum & Suimonem. Erat autem consuetudo Sicambris, vt ex omnibus filijs regis pro tempore, si plures haberet, vnum dumtaxat eligerent, quem regno crederent vtiliore profuturum. Quod si nullum habuisset, filium de propinquis eius idoneum magis eligebant.

Marcomirus igitur Anthenoris filius maior natu, patri successit anno ante Domini natiuitatem cccc xl. & regnavit super Sicambros annis xxviii.

Anno regni sui, lxxxiii. cum Gothorum, & aliarum gentium vicinarum incursione nimium vexarentur Sicambri, sedes mutare statuerunt. Igitur missa legatione, ad Saxones in Germaniam, qui & ipsi ex Troianis aduenerunt, eos, vt fratres orabant, quatenus se in aliquo terra suae angulo permitterent habitare, sine detrimento gentis suae. Conseruerunt Saxones promittentes se eis optimas sedes daturos, sicut & fecerunt. Anno autem Marcomiri regis septimo Sicambri venerunt in Germaniam, in mense Aprili, viri ad bella promptissimi 40 cl. xxv. millia, dclviii. Adducentes secum uxores, liberos, & quicquid substantiae habebant.

Anno ante Christi natiuitatem cccc xxxiii. Marcomirus rex, & Suimo frater eius, dux cum Sicambris, in Germaniam a Saxonibus, vt fratres amice suscepti sunt, & sedes optatas, inter Rhenum, & Saxoniam fertiles acceperunt. Ab oriente habentes, Vefarum fluum, & Saxones. A meridie Moguntiam & Rhenum, Ab occidente Rhenum similiter recuruarum, & Galliae extrenitatem. Ab Aquilone vero mare Germanicum, & Scotiam cum Orchadarum insulis.

Anno regni sui xx. Marcomirus Rhenum transgressus, cum Gallis Cisrhenanis bellum habuit, plures occidit, terram occupauit, quam fratri tuendam, vt duci, vel sub Regulo comendauit. Ab illo tempore, per annos dccccc xxx, Sicambri qui postea Franci sunt dicti, ab infestatione Galliae nunquam cessauerunt, quousque eam postremo totam multo suorum sanguine obtinuerunt. Nec solam Galliam tandem, sed & Alemanniam, Sueuiam, Bauariam, Alafaciam, Heluetios, Thuringiam, Saxoniam, Burgundiam, eamque terram, quae inter Thuringos, & Sueuos sita, hodie antiqua Francia siue orientalis dicitur, & vetustum nomen Francorum sola retinet. A ultra, Rhenum totum, ab ortu usque in mare, Menappos, Batauos, & Mosellanos, Treuiros, Metim, imo totam Germaniam cum vniuersa triplici Gallia, & Hispania suo dominio subiugarunt.

Cerrum est quod primas Sicambri receperunt sedes, vbi nunc sunt Geldrenses, Westphali, Monasterienses, Cliuentes. Deinde Rhenum transmissis subiugarunt sibi terram Tungrorum, Leodiun, Traiectum, Hollandiam, & reliquas. Multo tempore Sicambri illis nomine permansit,

*Gothi regē
Sicambria
Anthenorē
in bello peri-
munt, iuxta
Danubij o-
stia.*

*Marcomi-
rus fit rex
Sicambro-
rum annis
plene 28.*

*Sicambri
venerunt
ad Rheni
fluenta.*

*Marcomi-
rus rex tras-
sito Rheno
partes Gal-
liae occupat.*

*Hi homines
primo Sici-
bri postea
dicti sunt
Franci.*

Trithemij

Opera
Historica